

Nad zastoje z novo avtocesto za tranzit!

Slovenija potrebuje novo, direktno avtocesto od Postojne do Ljubljane in naprej proti Mariboru in Zagrebu. Tako meni Kristjan Mugerli, direktor Kolektorja CPG in predsednik GZS – Zbornice gradbeništva in industrije gradbenega materiala.

OPEL

GOSPODARSKA VOZILA

V NAJBOLJŠI FORMI IN FUNKCIJI

OPEL COMBO
ŽE OD
16.303 € + DDV*

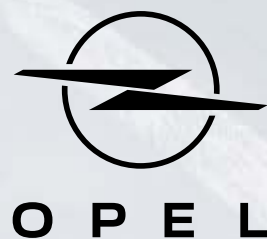
OPEL VIVARO
ŽE OD
21.959 € + DDV*

OPEL MOVANO
ŽE OD
20.811 € + DDV*

Brezskrbnost, ki traja –
Opel z 8 leti jamstva.

**8/LET
JAMSTVA**

* Navedene cene veljajo ob nakupu na Opel financiranje. Ob nakupu novega vozila Opel vam ne glede na obliko financiranja pripada paket Flexcare tovarniško jamstvo in asistenca 2+6 leti oziroma do 200.000 kilometrov za tovorna vozila (N1). Pridržujemo si pravico do spremembe ponudbe. Več informacij je na voljo na opel.si ali pri pooblaščenih Opel trgovcih. Slike so simbolne. AW OPL Distribution Kft., Könyves Kálmán körút 34, Budimpešta, Madžarska.

Učinkovita prometna infrastruktura

Z znanjem, izkušnjami ter po najvišjih standardih kakovosti izboljšujemo in razvijamo učinkovito in za uporabnika varno prometno infrastrukturo.

Spoznavajte naša ključna znanja in kompetence na
www.riko.si

Intervju: Gašper Pinar
»Slovenski način gradnje je v Ameriki že luksuz.« 74

Stanovanja
Najemnine niso sociala:
čas za »dunajski« preobrat 64

Lestvice top podjetij
Najbolj propulzivni in
najmočnejši v graditeljstvu 40

Novi materiali &
futuristični projekti
Včeraj še znanstvena fantastika,
danes že nova realnost 86

Uvodnik	
Vinjetne igrice za še večje zastoje	6
Prihodnost panoge	
10 poslovnih napovedi za graditeljstvo	8
Top podjetja	
Lestvice največjih slovenskih gradbenih podjetij	16
Intervju: Kristjan Mugerli	
»Od Postojne do Ljubljane bi morali narediti novo avtocesto za tranzit.«	26
Javni projekti	
Veliki infrastrukturni projekti: gradnje, načrti & želje	32
Top podjetja	
Najbolj propulzivni in najmočnejši v graditeljstvu	40
Intervju: Janez Škrabec	
»Dokumentacijo za vozlišče Pragersko smo odpeljali z gasilskim kombijem in prikolico.«	50
Kadri v gradbeništvu	
13 rešitev za pomanjkanje kadrov v gradbeništvu	58
Stanovanja	
Najemnine niso sociala: čas za »dunajski« preobrat	64

Intervju: Janez Škrabec
»Slovenija ima več birokracije kot zahodno- in
severnovevropske države.« 50

Nepremičnine & finance	
5 vprašanj o stanovanjskih posojilih	70
Intervju: Gašper Pinar	
»Slovenski način gradnje je v Ameriki že luksuz.«	74
Poslovne nepremičnine	
Zakaj je »dražja« pisarna v resnici cenejša?	80
Novi materiali & futuristični projekti	
Včeraj še znanstvena fantastika, danes že nova realnost	86
Umetna inteligenca & gradnja	
Algoritem UI kot nadzornik: mu boste zaupali?	92
Razpisi	
Do 60 % nepovratnih sredstev – zakaj še čakate?	98
Intervju: Iztok Brič	
»Na spletu ne moreš sesti na zofo ali pregledati kuhinjske opreme.«	102

PODJETNA GRADNJA

Št. 48 | Letnik 8 | November 2025

Izdajatelj:
Izziv X, d. o. o.
Gorenjesavska cesta 13b
4000 Kranj
info@podjetnaslovenija.si

Uredništvo
Odgovorni urednik:
Goran Novković
urednistvo@podjetnaslovenija.si

Izvršna urednica:
Katarina Pernat

Zasnova:
Nenad Bebić

Oblikovanje in prelom:
Mitja Pogorevc, Spotnet d.o.o.

Lektoriranje:
Nina Drašler

Trženje oglasnega prostora:
trzenje@podjetnaslovenija.si
01 5130 832
marketing@podjetnaslovenija.si
01 5130 824

Fotografija na naslovnici:
AdobeStock

Podjetna gradnja je posebna
izdaja Podjetne Slovenije na temo
gradbenišтва, industrije gradbenih
materialov, gradbene trgovine in
vseh drugih storitev, povezanih z
gradnjo.

Partnerji Podjetne Slovenije

Partnerji Podjetne Slovenije so organizacije, s katerimi sodelujemo pri
načrtovanju vsebin. Za sodelovanje se jim iskreno zahvaljujemo.

VINJETNE IGRICE ZA ŠE VEČJE ZASTOJE

Goran Novković

Tisti, ki že desetletja živimo v Sloveniji, nismo več prese-
nečeni, s čim vse politiki želijo »podkupiti« volivce. Po
božičnicah se je pojavila še napoved podaljšanja avtoce-
stnih vinjet za štiri mesece – češ da si vozniki to zasluži-
mo, ker toliko časa preživimo v zastojih.

Seveda je resnica prav nasprotna. Ker bo denarja za avtoce-
ste manj, bomo v prihodnje na cestah stali še bolj množično, kot če podaljšanja
vinjet ne bi bilo. No, morda ni čisto tako ... seveda, če se bo (para)država za av-
toceste še bolj zadolžila. Ali pa podražila vinjete, kar bi bilo še najbolj zabavno.
V vsakem primeru bo udarilo po naših žepih.

Takšne so slovenske predvolilne igrice. Igre pa so bistveno pomembnejše. Dotaknil se bom samo dveh:

1. Zakaj nas »farbajo« z nesmiselno teorijo?

Mislím na teorijo, po kateri bo več avtocest pomenilo še več prometa. Seveda moramo paziti na naš planet.
Toda vsakomur s kančkom zdrave kmečke pameti je jasno, da preozke avtoceste zaradi zastojev ne povzro-
čajo le gospodarske, ampak tudi občutno okoljsko škodo.

Trditev, da več avtocest pomeni tudi več prometa, je podobna trditvi, da bo zaradi več stanovanj prišlo še več
tujcev. Teh je v Sloveniji še vedno malo, drugače pa je s povečanim prometom. Ta je že tu – domači in tuj.

Več prometa povzroča velikanske zastoje z bistveno večjimi izpusti v okolje
in s tem velikansko okoljsko škodo. Zakaj? Ker je denimo odsek od Postojne
do Ljubljane in okoli naše prestolnice zagotovo eno od največjih ozkih grl na
evropskem koridorju med Barcelono in Kijevom. Najbrž pa je celo največje
ozko grlo enega največjih koridorjev v EU!

2. Zakaj smo po vrhniškem dobili še en fantomski radar?

Ob problematiki slovenskih avtocest se spomnim še nečesa:

- ★ nedavnih besed ministrice za infrastrukturo Alenke Bratušek, da se odcep Dragomer gradi zaradi razbremenitve prometa na Primorki,
- ★ poletnih besed Andreja Ribiča, direktorja Darsa, ki je med drugim opozoril na fantomski radar na Vrhnikih, kjer vsi upočasnjujejo, ter
- ★ besed prvega moža Kolektorjevega gradbeništva Kristjana Mugerlija v tej reviji, ki je zatrdil, da vsak odcep upočasnjuje promet, torej povečuje zastoje.

Ko sva se po zadnjem intervjuju s fotografino Barbaro Reya, ki je bila priča vsem trem pogovorom, vozila domov, nama ni bilo nič več jasno, kdo koga »farba«. A ker se velikokrat vozim po primorki, sem postal pozo-
ren. Če je prava gneča, imamo zdaj pogosto pred Ljubljano kar dva fantomska radarja, poleg vrhniškega še dragomerskega. Tretji pas do Vrhnike pa je po več kot desetletju hudih zastojev še vedno v birokratski fazi.

Pod črto: nehamo se pogovarjati o tem, da bo avtocestne zastoje rešila železnica. Ne bo jih. Potrebujemo oboje, seveda s čim manjšim okoljskim odtisom, in tudi elektrifikacijo cestnega prometa.

Nehajmo se
pogovarjati o tem,
da bo avtocestne
zastoje rešila
železnica.
Ne bo jih.

Vabljeni na hišni sejem ETIS

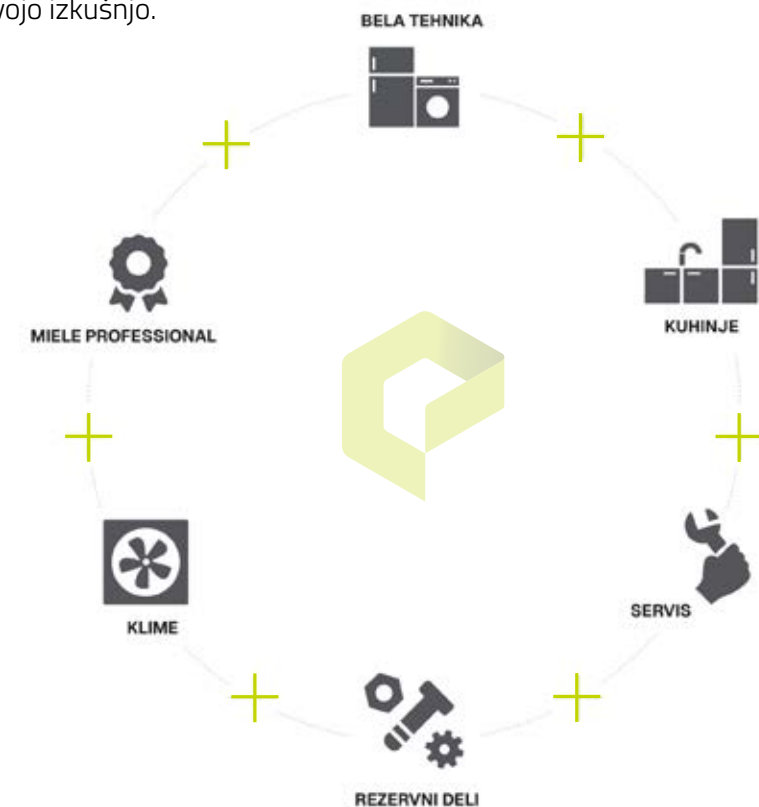
12. – 15. NOVEMBER
ETIS LJUBLJANA

21. – 22. NOVEMBER
ETIS DOMŽALE IN KRANJ

Vsak dom je zgodba - z vami pišemo vašo!

Pri ETIS-u vam zagotavljamo celovito ponudbo **bele tehnike priznanih blagovnih znamk** + **načrtovanje in prodajo kuhinj next125** + **pooblaščen servis** za vso opremo iz naše ponudbe in **prodajo originalnih rezervnih delov** + **hladilno in ogrevalno tehniko** + **uradno zastopstvo Miele Profesional linije** + **vrhunsko svetovanje** in **prijazno ter profesionalno osebje**.

Obiščite nas in doživite svojo izkušnjo.

ETIS, d.o.o. Ljubljana | Ljubljana | Kranj | Domžale | Koper | www.etis.si

Vse najboljše za vaš dom. Že 35 let.

ETIS

Foto: Depositphotos

10 POSLOVNIH NAPOVEDI ZA GRADITELJSTVO

- Kam bodo usmerjene investicije v prihodnjih dveh letih?
- Kako bi lahko pospešili izdajanje gradbenih dovoljenj?
- Kaj bi lahko delali v Uzbekistanu in kako bi slovenski gradbeniki lažje prestopili meje?

Maja Virant

Gradbeništvo je tretja največja gospodarska panoga v Sloveniji s pomembnim multiplikativnim učinkom na druge panoge. Kot kaže, se ji po precej slabih rezultatih letošnjega leta obeta bistveno boljše leto 2026. A prostora za izboljšave je še zelo veliko. Na enem mestu smo zbrali napovedi za gradbeništvo.

1. Končno stabilizacija panoge? Vsako leto + 2,7 odstotka.

Napovedi za slovensko gradbeništvo v letu 2026 so na srečo bolj optimistične od letošnjih. V obdobju od

2026 do 2029 naj bi raslo s povprečno letno stopnjo rasti 2,7 odstotka, navaja Research and Markets.

Letos je stanje bistveno slabše. Vrednost gradbenih del, opravljenih v prvih štirih mesecih letošnjega leta, je bila v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta nižja kar za 8,1 odstotka, kažejo podatki Statističnega urada Republike Slovenije (Surs).

2. Večje gradbene investicije za izvoz & gradbene objekte.

V prihodnjih dveh letih bo višja rast investicij, ki bodo usmerjene v povečanje zmogljivosti izvoznega sektorja in v gradbene objekte, kjer poleg infrastrukturnih pričakujejo tudi ponovno rast stanovanjskih

**MITSUBISHI
ELECTRIC**
TOPLOTNE ČRPALKE

MEHP-iS-G07

Visoko-učinkovita serija
reverzibilnih toplotnih črpalk
od 50 do 110 kW ogrevalne moči.

Zasnovana za **zanesljivo
delovanje** in **vrhunsko
energetsko učinkovitost**.

Idealna izbira za zahtevnejše
projektne rešitve v industriji,
poslovnih in javnih objektih.

R32
Hladilno sredstvo

Do **77** dB(A)
Tiho delovanje

Subvencije za proizvodnjo elektrike in toplote -
JP-OVE-04 (Borzen): za toplotne črpalke z inštalirano
izhodno močjo večjo od 50 kW (ZRAK - VODA)

REAM
URADNI DISTRIBUTER

Pod hrasti 29, 1218 Komenda

080 98 98

info@ream.si

www.ream.si

investicij, je povedala vršilka dolžnosti direktorja Urada RS za makroekonomske analize in razvoj (Umar) Alenka Kajzer v Umarjevem jesenskem poročilu.

Med večjimi projekti, ki bodo prispevali k povečanju zmogljivosti izvoznega sektorja, smo našli naslednje:

➔ **Biocampus Mengeš, Novartis (približno 111 milijonov EUR)**

Gre za visokotehnoški razvojni center za biologijo. To krepi raziskovalne in proizvodne zmogljivosti izvozno usmerjene farmacevtske industrije.

➔ **Biosimilars proizvodni center Lendava, Lek (400 milijonov EUR)**

Lek bo v Lendavi gradil center za proizvodnjo učinkovin za podobna biološka zdravila v vrednosti 400 milijonov evrov, od teh jih bo 50 prispevala država.

Projekt bo skupno ustvaril več kot 300 novih delovnih mest z visoko dodano vrednostjo, od tega je podjetje že zaposlilo okoli 80 sodelavk in sodelavcev.

➔ **Proizvodni in logistični kompleks v Ormožu, Palfinger (70 milijonov EUR)**

V industrijski coni Glinokop bodo zgradili obrat za nanašanje slojev in logistični center, pa tudi izobraževalni center za usposabljanje zaposlenih.

Projekt je vreden okoli 70 milijonov evrov, od tega bo država prispevala do 30 odstotkov investicije, torej med 15 in 20 milijoni evrov.

➔ **Projekti Stanovanjskega sklada, Slovenija (322 milijonov EUR)**

V prihodnjih petih letih naj bi stanovanjski sklad v devetih projektih po vsej Sloveniji zgradil 1.500 najemniških stanovanj. Skupna vrednost vseh naložb naj bi bila 322 milijonov evrov.

Število izdanih gradbenih dovoljenj kaže na gradbeno aktivnost v bližnji prihodnosti. Je dober signal za trend prihodnjih gradenj ter investicij v materiale in opremo ter v zaposlenost v sektorju.

Kakšnih izjemnih prebojev v gradbeništvu brez večjega števila izdanih dovoljenj sploh ne moremo pričakovati. Potrebujemo pospešek!

»Postopki za pridobivanje gradbenih dovoljenj so pogosto še vedno prepočasni, nepregledni in obremenjeni z nesorazmernimi zahtevami,« je izpostavila generalna direktorica Gospodarske zbornice Slovenije Vesna Nahtigal na strokovnem posvetu o ključnih izzivih in možnostih za izboljšave na področju postopkov izdaje gradbenih dovoljenj.

Če postopek pridobivanja dovoljenja predstavlja večmesečno ali celo večletno oviro, to postaja širši družbeni problem, ki zahteva še druge rešitve, opozarja Nahtigalova: »S pospešitvijo izdaje dovoljenj ter odpravo nepotrebnih in dolgotrajnih administrativnih obveznosti bomo prispevali k ohranitvi konkurenčnosti podjetij in pogojem za nova delovna mesta ter hkrati reševali stanovanjsko problematiko.«

Na posvetu so predlagali naslednje rešitve:

- ★ poenotenje praks med upravnimi enotami,
- ★ oddajanje čim bolj popolnih vlog,
- ★ hitrost, odzivnost in odgovornost,
- ★ digitalizacija + boljša koordinacija.

3 prednosti hitrejši izdaje gradbenih dovoljenj:

- ★ večja predvidljivost za investitorje,
- ★ stabilnost in dostopnost stanovanjskega trga,
- ★ ustvarjanje delovnih mest.

4. Indeks vrednosti gradbenih del na srečo raste.

Indeks vrednosti v Sloveniji opravljenih gradbenih del se je julija povečal, kažejo podatki Sursa. Medletno je vrednost poskočila celo za 21,4 odstotka. Zrasle so vrednosti vseh vrst gradbenih del: pri gradnji inženirskih objektov za 27,3 odstotka, specializiranih gradbenih delih za 20,3 odstotka in stavbah za 15,6 odstotka.

Pričakujemo nadaljnja visoka vlaganja v prometno infrastrukturo. To naj bi tudi v prihodnje vplivalo na rast indeksa. Pri tem bo ključna pravočasna priprava projektne dokumentacije ter usklajevanje aktivnosti med investitorji, izvajalci in državnimi organi, s čimer bo mogoče ohraniti pozitiven trend rasti sektorja.

5. Zlajnano (a se nič ne premakne): odpravimo birokratske ovire.

Država ima niz ukrepov, s katerimi lahko ustavi nadaljnji upad oziroma stagnacijo panoge, če le hoče. V Sloveniji na gradnjo čaka niz infrastrukturnih projektov, ki bi pravzaprav morali biti končani že pred desetletjem ali več.

» Povprečne cene energentov bodo sicer nižje kot v letih 2022 in 2023, a še vedno približno četrtno višje od predpandemičnih ravni.« Urška Kalan, direktorica področja mobilnosti v podjetju Borzen

Vzporedno z njihovim takojšnjim zagonom bo treba takoj začeti učinkovito odpravljati birokratske ovire, ki že več kot dve desetletji popolnoma hromijo učinkovito izvajanje gradbenih projektov, piše direktor Zbornice gradbeništv in industrije gradbenega materiala pri Gospodarski zbornici Slovenije (GZS) Gregor Ficko v reviji Glas gospodarstva: Gradnje.

Dolžina dolgotrajnih javnih razpisov in postopkov izbire izvajalcev se ni bistveno zmanjšala, prav tako še vedno ubijajo administrativne zamude v upravnih in sodnih postopkih. Zaradi neučinkovite birokracije še vedno stojita projekta gradnje hidroelektrarne Mokrice in prve etape južnega dela tretje razvojne osi mimo Novega mesta, nadaljuje Ficko.

Še vedno se največje zamude nabirajo pri umeščanju objektov v prostor in pri pridobivanju gradbenih dovoljenj, ki jih vlada z ustrezno spremembo zakonodaje preprosto ne zna ali pa zaradi pritiska okoljskih nevladnih organizacij ne želi odpraviti. Tudi težave pri pridobivanju nepremičnin in zemljišč še vedno niso odpravljene, čeprav jih je nekoliko manj kot v preteklosti, navaja Ficko.

Nekaj največjih infrastrukturnih projektov:

➔ **Drugi tir Divača–Koper, 400 milijonov EUR, do 2030.**

Ta bo ključen za pretok tovarnega prometa iz pristanišča Koper, končan pa naj bi bil do leta 2030.

➔ **Nadgradnja osrednje železniške postaje Ljubljana: 313 milijonov EUR, sredi prihodnjega leta.**

S tem bodo odpravili prometna ozka grla, povečali zmogljivost prometa in izboljšali poveztljivost z evropskimi železniškimi standardi.

➔ **Prenova železniškega vozlišča, 1 milijarda EUR, do poznih 2020. oziroma začetka 2030.**

Projekt je še v fazi načrtovanja, in ker je zelo razširjen, bo izveden v več fazah. Ocenjujejo, da naj bi se končal konec 2020. oziroma na začetku 2030.

» Postopki za pridobivanje gradbenih dovoljenj so pogosto še vedno prepočasni, nepregledni in obremenjeni z nesorazmernimi zahtevami!« Vesna Nahtigal, generalna direktorica GZS

3. Konstantno število izdanih dovoljenj: leta 2026 potrebujemo pospešek.

Ob pomoči podatkovne baze Si-Stat smo primerjali število izdanih gradbenih dovoljenj med januarjem in avgustom 2025 z enakim obdobjem lani. Število je skoraj enako. Letos je bilo namreč izdanih 3.872, lani pa 3.848 gradbenih dovoljenj. Zakaj je to pomembno?

Z več kot 70-letno tradicijo in več kot 120 strokovnjaki smo ena vodilnih projektantskih in svetovalnih organizacij v Sloveniji.

Naše glavne dejavnosti

Investicijska in razpisna dokumentacija
Prijave na razpise, DIIP, investicijski programi, študije izvedljivosti.

Svetovalni inženiring in nadzor
Strokovni nadzor po GZ-1 in FIDIC.

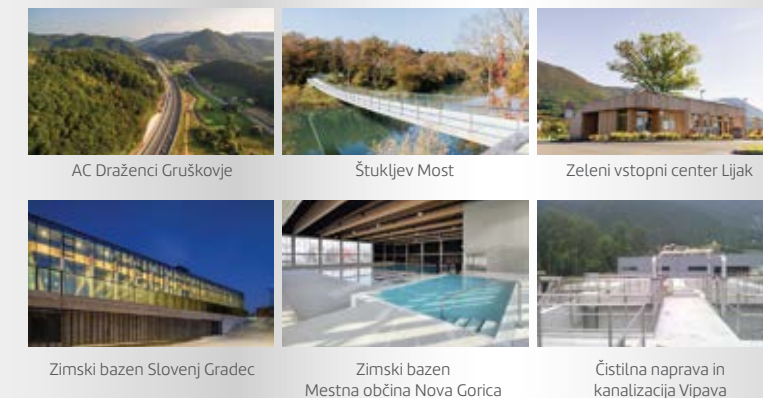
Projektiranje
Poslovne stavbe, industrijski objekti, objekti za šport, javni objekti, infrastrukturni objekti.

Geodezija
Geodetski načrti, ureditev mej-lastnine, parcelacije, vpisi v kataster, izmere, zakoličenje.

Nepremičnine
Prodaja in oddaja poslovnih prostorov.

Drugo
Prostorski načrti, revizije, študije in okoljska poročila.

REFERENCE

Družba z več kot 50-letno tradicijo

Okolju prijazne in trajnostne rešitve

Svetovalni inženiring po pravilih FIDIC

Vedno usmerjeni v razvoj

6. Cene energentov bodo nižje – in višje.

Pri električni energiji se nadaljuje rast deleža obnovljivih virov, ki v evropski proizvodnji že predstavlja skoraj polovico. To dolgoročno znižuje stroške, a hkrati prinaša večjo odvisnost od vremenskih razmer, smo v napovedih za leto 2026 pisali v septembrski številki revije Podjetna Slovenija.

Ob presežkih sončne in vetrne energije lahko cene zato padejo tudi v negativno območje, v obdobjih pomanjkanja pa hitro poskočijo. Povprečne cene bodo sicer nižje kot v letih 2022 in 2023, a še vedno približno četrtino višje od predpandemičnih ravni, pojasnjuje Urška Kalan, direktorica področja mobilnosti v podjetju Borzen.

Največje tveganje ostaja zemeljski plin. Evropa skoraj 70 odstotkov svojih potreb pokriva z uvozom utekočinjenega plina (LNG), kjer neposredno tekmuje z azijskimi državami, pojasnjuje Urška Kalan: »To pomeni, da bodo cene ostale občutljive na geopolitične napetosti, vremenske ekstreme in globalno trgovino.«

Scenariji za leto 2026 kažejo gibanje med 30 in 50 evri na MWh, kar je občutno nad dolgoročnim povprečjem. Za energetske intenzivne panoge, kot so kemična, kovinska in steklarska industrija, to predstavlja resno omejitev konkurenčnosti, saj nadomestitev plina v kratkem času ni realna.

Naftni trg je v nekoliko drugačnem položaju. Povpraševanje v svetu sicer še raste, predvsem v Aziji, a počasneje kot v preteklosti zaradi elektrifikacije prometa. OPEC+ ostaja previden pri uravnavanju ponudbe, zato je pričakovati gibanje cen v razponu od 70 do 90 dolarjev na sodček, pojasnjuje Urška Kalan.

V Nemčiji naj bi se v letu 2025 gradbena industrija realno skrčila za 1,8 %, kar pomeni že peto zaporedno leto upada.

Raziskava ResearchAndMarkets.com

7. Priložnosti onkraj meja: slovenski gradbinci v Uzbekistan?

Slovenska gradbena podjetja lahko dobre priložnosti najdejo onstran slovenskih meja. Očitno tudi v Aziji.

Na agenciji Spirit Slovenija so sredi septembra več kot 40 podjetjem predstavili poslovne priložnosti v tej državi na strateškem seminarju z naslovom Vstop na uzbekiški trg – priložnosti, podporni ukrepi in konkretni koraki.

Ambasador Uzbekistana Ajbek Šahavdinov je predstavil makroekonomsko stanje v državi, zakonodajo, politično in gospodarsko stanje ter vladne reforme. Med sektorji, ki so zanimivi za sodelovanje, je izpostavil tekstilno, kemično in prehransko indu-

strijo, energetiko, pa tudi gradbeništvo in infrastrukturo.

Spirit je v sklopu strateškega seminarja udeležencem predstavil tudi instrumente, namenjene podpori podjetjem, ki vstopajo na zahtevne, a obetavne trge. Med te, kot že rečeno, sodi tudi uzbekiški. Uzbekistan je po Kazahstanu drugi največji trgovinski partner Slovenije v Srednji Aziji.

Slovenska gradbena podjetja so sicer že zdaj prisotna v tujini, žal pa ne toliko, kot bi si želeli. Po podatkih Zbornice gradbeništva in industrije gradbenega materiala slovenska gradbena podjetja iz tujine pridobijo okoli 10 odstotkov vseh svojih letnih prihodkov. Ocenjena vrednost gradbenega izvoza znaša med 800 in 900 milijoni evrov.

Naša gradbena podjetja so sicer najbolj aktivna v državah nekdanje Jugoslavije, zlasti na Hrvaškem, v Srbiji, Bosni in Hercegovini ter Črni gori in Severni Makedoniji, piše Gregor Ficko v reviji Glas gospodarstva. Najpomembnejši trg, na katerem delujejo slovenski gradbinci, je še vedno Hrvaška.

Na preostalih trgih EU zaradi protekcionističnih ukrepov, ki tujim podjetjem otežujejo dostop do lokalnih gradbenih projektov, slovenska gradbena podjetja niso pogosto prisotna. Kljub administrativnim zahtevam, kot je obvezna registracija pri skladu SOKA-BAU, pa iščejo priložnosti tudi na nemškem trgu, zlasti na področju visokogradnje. Nekatera podjetja so prisotna tudi na britanskem trgu ter v državah Vzhodne Evrope, kjer sodelujejo pri različnih gradbenih projektih, navaja Ficko.

8. S proizvodnjo v Nemčiji slabo, na Hrvaškem bolje.

Kako bo šlo proizvodnji v gradbeništvo v nekaterih za nas pomembnih evropskih državah? V Nemčiji naj bi se v letu 2025 realno zmanjšala za 1,8 odstotka, kar pomeni že peto zaporedno leto upada, kaže raziskava ResearchAndMarkets.com. V naslednjem letu naj bi gradbena industrija sicer dosegla rast, bo pa ta najverjetneje šibka in ne bo nadomestila prejšnje izgube, kaže raziskava.

Še slabše kaže Italiji. Proizvodnja v gradbeništvo v Italiji naj bi se v letu 2025 zmanjšala za 9,2 odstotka, v letu 2026 pa za dodatnih 5,5 odstotka, kažejo podatki raziskave.

Na Hrvaškem so vsaj pri pozitivnih številkah. Je pa Gospodarska zbornica Hrvaške (HUP) napoved rasti BDP za leto 2026 znižala na 2,5 odstotka (prej 3 odstotka), predvsem zaradi negativnih vplivov globalnih trgovinskih politik, zmanjšanja fiskalnega impulza in ohlajanja trga dela.

Ponekod pa je stanje v gradbeništvo čudovito. Gradbeni sektor v Bolgariji naj bi se letos povečal za kar 19,6 odstotka in se po treh letih zaporednega krčenja končno obrnil v pozitivno smer, piše Gregor Ficko.

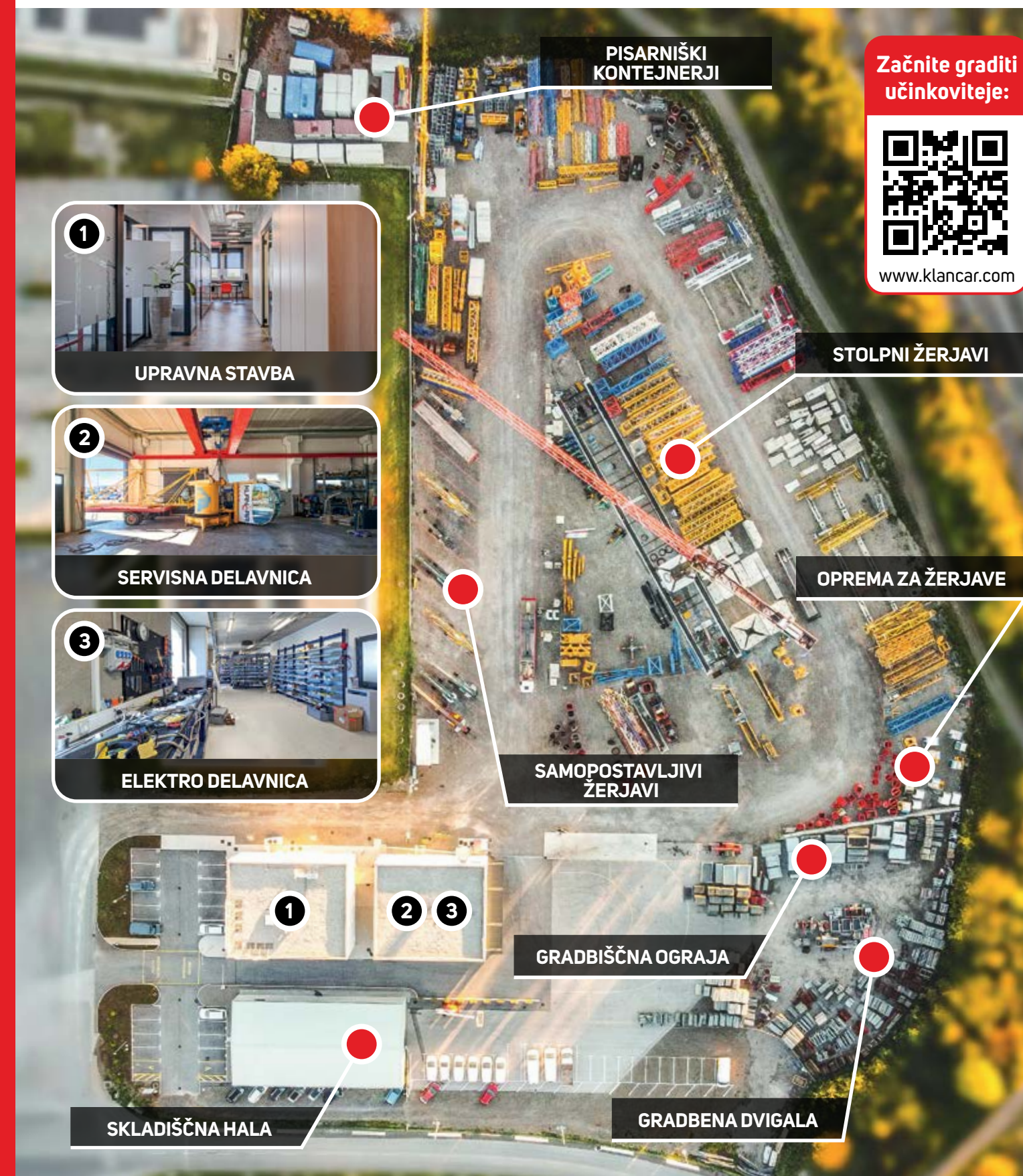
DOBRODOŠLI V SKLADIŠČU UČINKOVITOSTI

KLANCAR

**DESNA
ROKA
UČINKOVITIH
GRADBIŠČ**

Vaša dodana vrednost se začne v našem skladišču.

Naša organizacija, podpora in logistika vam prihranijo čas, stroške in nepotrebne zaplete. Tako vaša gradbišča delujejo hitreje, bolj zanesljivo in brez prekinitev.

Začnite graditi učinkoviteje:

www.klancar.com

Globalni trg zelenih gradbenih materialov bo v letu 2026 dosegel vrednost 377,88 milijarde dolarjev, z napovedano letno rastjo (CAGR) 10,2 % do leta 2035.

Research Nester (researchnester.com)

9. Zelena rast v gradbeništvu.

Po napovedih bo globalni trg zelenih gradbenih materialov v letu 2026 dosegel vrednost 377,88 milijarde dolarjev, z napovedano letno rastjo (CAGR) 10,2 odstotka do leta 2035, poroča Research Nester (researchnester.com).

Raba trajnostnih materialov in recikliranih surovin postaja konkurenčna prednost. To je priložnost za slovenska gradbena podjetja, ki lahko investirajo v raziskave in razvoj trajnostnih materialov, kot so nizkoogljivi beton, reciklirani materiali, izolacije iz naravnih vlaken in ekološke fasade. Tako lahko srednjeročno ponudijo konkurenčne inovativne rešitve, ki so okolju prijazne ter cenovno primerne za EU in širše. Evropska sredstva (denimo NextGenerationEU, Kohezijski sklad) bodo podpirala energetske učinkovite prenove.

10. Cene materialov za 5 odstotkov nižje.

Cene surovin naj bi v letu 2026 padle za 5 odstotkov, kažejo napovedi Svetovne banke. Že letos beležimo konkreten padec; napovedi kažejo, da bodo letos padle celo za 12 odstotkov, smo v napovedih za leto 2026 pisali v septembrski številki Podjetne Slovenije. To pomeni, da se cene surovin v prihodnjem letu vračajo na predkovidne k povprečju iz obdobja 2015–2019, še navaja Svetovna banka.

To bo pomenilo konec cenovnega razcveta, ki sta ga spodbudila gospodarsko okrevanje zaradi covida-19 in ruska invazija na Ukrajino leta 2022.

Indeks cen kovin in mineralov se bo zmanjšal za 10 odstotkov v letu 2025 in še za 3 odstotke v letu 2026, navaja Svetovna banka v napovedi za obdobje 2025–2026. Največji padci so pričakovani pri aluminiju, bakru, železovi rudi in cinku.

To zmanjšanje je posledica upočasnjene globalnega povpraševanja, zlasti zaradi upočasnitve rasti na Kitajskem, ki je največji svetovni porabnik industrijskih kovin.

V letu 2026 naj bi cene ostale stabilne. Vendar pa so obeti podvrženi negativnim tveganjem, ki izhajajo iz šibkejše svetovne rasti od pričakovane, in pozitivnim tveganjem zaradi ekstremnih vremenskih dogodkov. Dodatna tveganja za cene predstavljata tudi negotovost trgovinske politike in politika biogoriv, opozarjajo pri Svetovni banki.

TOSIDOS

EKIPA, KI GRADI ŽIVLJENJE

Podjetje Tosidos se uveljavlja kot eno osrednjih imen sodobnega slovenskega gradbeništva, ki svojo konkurenčnost gradi na kulturi sodelovanja ter povezovanja izkušenj in znanja s spodbujanjem ambicioznega iskanja rešitev in odgovornega pristopa k realizaciji projektov.

V dobrih desetih letih so v Tosidosu zgradili več kot tisoč stanovanj in devetdeset nestanovanjskih objektov. Pri lastni gradnji za trg se osredotočajo na razvoj rešitev in gradnjo za specifične potrebe različnih skupin prebivalstva – stanovanja za mlade s premišljenimi tlorisi, oskrbovana stanovanja s poudarkom na varnostnih komponentah in primerni mobilnosti, v mešanih soseskah pa stremijo k ustvarjanju uravnotežene družbene strukture s kakovostno krajino in s skupnimi prostori.

Njihov pristop temelji na natančnem načrtovanju, finančni disciplini in tehnični odličnosti, ki skupaj tvorijo prepoznavno konkurenčno prednost. »Zaupanje investitorjev si pridobimo z odgovornostjo, transparentnostjo in kakovostjo, ki ne dopušča kompromisov,« poudarja Simon Jan, direktor podjetja.

JEDRO USPEHA – LJUDJE IN ZNANJE

V Tosidosu se zavedajo, da je njihova največja moč ekipa. S stalnim izobraževanjem, prenosom znanja

Projekt DC208 na Rudniku v Ljubljani

in odprtostjo za tuje prakse gradijo kulturo sodelovanja. Lani so njihove ekipe obiskale Šanghaj, letos Basel in Benetke, kjer so proučevali napredne pristope in trende v trajnostni gradnji ter pri izboljšanju kakovosti bivanja.

IZKUŠNJE IZ TUJINE PRENAŠAJO V PRAKSO

Znanje, pridobljeno v tujini, prenašajo v razvoj lastnih projektov. Med aktualnimi izstopajo trije, ki vsak na svoj način ponazarjajo širino njihovega delovanja in razvojne ambicije podjetja.

V Ljubljani nastaja Jurčkovo naselje, sodobna biofilna soseska s 170 stanovanji za investitorja Prva hiša. Projekt, pod katerega se podpisuje priznani biro OFIS arhitekti, nadaljuje uspešno sodelovanje z naročnikom in arhitekti. »Naš cilj je, da kompleksen in zahteven projekt uspešno zaključimo v dogovorjenih rokih in finančnih okvirih – ter z zadovoljstvom investitorja,« poudarjajo v Tosidosu.

V Kranju se gradi Center krožnega gospodarstva Zarica, ki predstavlja največji in tehnično najzahtevnejši projekt podjetja na področju lesene gradnje. Stavba bo skoraj v celoti zasnovana iz kri-

žno lepljenega lesa (CLT) in sledi načelom krožnega gospodarstva – od izbire naravnih in recikliranih materialov do energetske učinkovitosti rešitev. S tem v Tosidosu postavljajo nove standarde za trajnostno gradnjo v Sloveniji ter potrjujejo, da je les lahko nosilni material tudi pri konstrukcijsko in arhitekturno kompleksnih objektih.

Tretji pomembni mejnik predstavlja projekt DC208 na ljubljanskem Rudniku, kjer bo podjetje v kratkem začelo gradnjo 53 stanovanj, namenjenih predvsem mladim, ki iščejo cenovno dostopno, kakovostno in urbano bivanje. Odlikujejo jih premišljeni tlorisi in skupni prostori, kot sta strešna terasa in otroško igrišče, ki spodbujajo občutek skupnosti.

PRELOMNI PROJEKTI V PRETEKLOSTI

Med prelomnimi mejniki podjetja izstopa Nordijski center v Planici (2015), infrastrukturni objekt svetovne prepoznavnosti, ki je postavil visoke standarde na področju športne gradnje in inženiringa. Med pomembnejše reference sodi tudi celostna prenova Hotela Bohinj (2021), kjer so pokazali, da lahko sodobna gradnja spoštljivo nagovarja naravno in kulturno dediščino prostora. Hotel, ki združuje estetiko alpske arhitekture in sodobne materiale, je postal sinonim za odgovorno turistično gradnjo. Posebno mesto v portfelju Tosidosa pa ima tudi obnova Vile Muhr (2024) – arhitekturno in zgodovinsko pomembnega objekta v Bohinju.

Center krožnega gospodarstva Zarica

Foto: Nejc Vurnik

NAJVEČJA SLOVENSKA GRADBENA PODJETJA

	Ime podjetja	Prodaja 2024
1.	Kolektor CGP	308.616.862
2.	CGP	254.730.403
3.	Pomgrad	116.801.100
4.	Gorenjska gradbena družba	91.851.346
5.	VOC Celje	91.821.594
6.	Makro 5 gradnje	89.729.310
7.	Nivo Eko	86.631.746
8.	Strabag	78.751.575
9.	GH Holding	75.952.382
10.	Hidrotehnik	63.099.903
11.	SŽ - ŽGP Ljubljana	58.972.668
12.	Trgograd	58.693.044
13.	CP Ptuj	57.395.734
14.	Grafist	54.995.068
15.	GIC Gradnje	50.746.184
16.	GVO	49.434.000
17.	Komunalne gradnje	42.259.370
18.	CPK	41.533.001
19.	Remont	40.394.096
20.	VGP Drava Ptuj	39.027.625
21.	KPL	34.992.322
22.	Prenova - Gradbenik	34.643.033
23.	SGP Graditelj	34.604.028
24.	Teleg-M	30.616.802
25.	Euro - Asphalt Sarajevo	29.673.518
26.	Godina	29.632.996

	Ime podjetja	Prodaja 2024
27.	Eurolux	29.048.150
28.	Cengiz Insaat Sanayi Ve Ticaret Anonim Sirketi	28.670.349
29.	Remont NG	28.119.813
30.	Koss	27.472.786
31.	Garnol	27.182.211
32.	RGP	26.946.635
33.	Gradbeništvo Ravmanovski	25.211.114
34.	Reflex Gornja Radgona	24.062.460
35.	Elektro Hanza	23.362.439
36.	Novomont	21.796.299
37.	Adriaing	21.200.046
38.	Varis Lendava	20.568.339
39.	Armat	20.450.233
40.	AGM Nemec	19.636.834
41.	Pipe Tech	19.374.187
42.	Hörmann Slovenija	19.347.824
43.	Gradtech	19.170.076
44.	CPG VG	18.819.744
45.	Gitri	18.507.991
46.	Elcom	18.009.525
47.	SGP Zidgrad Idrija	17.884.744
48.	HNG	17.668.019
49.	AVK Avtomatizacija	17.625.855
50.	TGH	17.480.868

Vir: Dun & Bradstreet Slovenija

Nenehno iščemo
boljše rešitve

S posodabljanjem tehnologij, iskanjem novih trendov in zagotavljanjem najvišje kakovosti snujemo najuspešnejše zgodbe.

- predori in veliki podzemni prostori
- geotehniške konstrukcije
- geologija in geotehnika
- luške konstrukcije
- gradbene jame
- sanacija plazov
- visoke gradnje
- deponije
- izdelava energetskih izkaznic
- zastopstvo za programsko opremo GEO5 (FINE Ltd.)

Premikamo meje, ustvarjamo poti

projektiranje - svetovanje - inženiring - nadzor

www.kolektorgradbenistvo.si

KOLEKTOR

NAJVEČJE INŽENIRSKÉ IN PROJEKTANTSKE FIRME

	Podjetje	Prodaja 2024		Podjetje	Prodaja 2024
1.	Kolektor Koling	228.368.855	26.	Lis Anker Si	22.494.833
2.	Riko	184.148.841	27.	Dalekovod	20.834.088
3.	VG5	101.037.256	28.	ENS	19.522.166
4.	CBE	62.324.346	29.	Trimo MSS	18.991.325
5.	Tosidos	60.309.856	30.	GES	17.710.769
6.	Kvartet rezidence	56.985.579	31.	Elea IC	17.464.746
7.	Esotech	48.295.906	32.	Grapri	17.132.987
8.	Intech Group	44.350.739	33.	CMC Group	17.024.918
9.	Gen-I Sonce	42.436.483	34.	Rekon	16.075.456
10.	Comita	40.981.269	35.	Projekt Noricum	16.039.915
11.	DRI Upravljanje investicij	40.903.419	36.	Viro EPS	15.792.777
12.	Kolektor Igin	40.445.649	37.	IBE	15.711.193
13.	Lesnina MG Oprema	40.043.120	38.	Bellevue Living	14.368.951
14.	EHO	37.216.178	39.	Inea	14.330.286
15.	IMP Promont	32.317.514	40.	Diming	14.264.968
16.	C & G	32.075.331	41.	Stanovanja Taber	13.796.762
17.	Soči Park	30.998.360	42.	V3	13.764.383
18.	Brilosa	26.085.985	43.	Tiring	13.506.951
19.	Izoteh	25.931.391	44.	Modra Rezidenca	13.259.735
20.	Suncontract	25.562.513	45.	Tip 95	12.995.159
21.	Kolektor Sisteh	24.812.430	46.	Seantech	12.845.709
22.	GP Sistemi	24.781.164	47.	Naya Life Sciences	12.622.922
23.	Ipros	23.702.400	48.	Numip	12.539.874
24.	Ensol 360	23.528.640	49.	JB Energija	12.458.253
25.	Alva	23.202.720	50.	Rudis	12.327.524

Vir: Dun & Bradstreet Slovenija

KREATIVNE IN ZANESLJIVE REŠITVE STAVBNEGA POHIŠTVA

Podjetje Duja nudi celostno pomoč pri izbiri in vgradnji stavbnega pohištva, slovijo pa predvsem po visoki kakovosti storitev in kreativno oblikovanih rešitvah.

Med stranke podjetja Duja spadajo največji slovenski inženiringi, kot so Kolektor Koling in Kolektor CGP, Dema plus in Makro5, uspehe pa nizajo tako v Sloveniji kot na Hrvaškem. S svojo trajnostno naravnostjo direktno vplivajo tudi na varčnost objektov in na zmanjševanje ogljičnega odtisa.

SVOJIM STRANKAM NUDIJO ŠIROK NABOR STORITEV

- ★ Strokovno svetovanje, kjer vam pomagajo izbrati najustreznejše rešitve glede na estetske, funkcionalne in energetske vidike.
- ★ Izvedba strokovnih in natančnih meritev, ki so ključne za popolno izvedbo projekta.
- ★ Inženiring po meri za vsak projekt, s poudarkom na podrobnostih ter uporabi najkakovostnejših materialov in tehnologij.
- ★ Vgradnja, izvedena z uporabo naprednih tehnik in vrhunskih mojstrov, ki upoštevajo najvišje standarde kakovosti.
- ★ Protipožarne izdelke za trg.
- ★ Hiter, zanesljiv in kakovosten servis izdelkov.

DUJA d.o.o.
Ulica bratov Blanč 3 · SI - 1000 Ljubljana

ŽGP

GRADIMO MODRO POT.

Vrhunska kakovost in edinstveno znanje za trajnostno prihodnost železniške infrastrukture.

Sledite nam: sz-zgp.si

NAJVEČJE GRADITELJSKE TRGOVSKE DRUŽBE

	Podjetje	Prodaja 2024
1.	Merkur Trgovina	246.553.000
2.	LES-MMS	130.079.044
3.	Topdom	125.707.296
4.	Ikea Slovenija	84.148.656
5.	Obi	64.516.943
6.	Sam	50.006.807
7.	Jysk	47.792.559
8.	Unitimber	43.406.442
9.	Holcim	42.254.477
10.	Rutar Marketing	41.419.715
11.	Alpod	37.517.512
12.	Globex s.r.l.	36.647.454
13.	Adriaforest	36.411.577
14.	Obnova Ljubljana	35.225.944
15.	Lesoprodukt	30.416.442
16.	SBS Trgovina	28.758.578
17.	Oben-Auf	26.949.780
18.	Slovenijales Trgovina	26.038.429
19.	Dom Trade	25.964.900
20.	Balavto	25.598.442
21.	Kalcer	25.141.299
22.	Polje	24.746.146
23.	Opeka	23.950.999
24.	Stora Enso Wood Products	22.660.639
25.	Cvetka Dir	21.254.218

Vir: Dun & Bradstreet Slovenija

	Podjetje	Prodaja 2024
26.	Lespatex	20.609.032
27.	IKA Žiri	17.750.441
28.	Dragon 77	17.284.128
29.	Apia	16.849.222
30.	Kurivo Gorica	16.833.777
31.	Saint-Gobain Gradbeni Izdelki	16.619.208
32.	Škerjanc Shop	15.959.407
33.	Coma Commerce	15.023.226
34.	Mix	14.131.507
35.	WSL Refrigeration	13.597.796
36.	Gramax D	13.519.277
37.	CVA	12.721.896
38.	Velux Slovenija	12.025.427
39.	Mapei	11.420.205
40.	Hgtrade	11.401.086
41.	Teknoxgroup Slovenija	11.042.318
42.	Terra - r.b.	10.961.560
43.	Eumat	10.674.648
44.	Detora	10.416.263
45.	Mddgrupa	10.350.291
46.	Spekter	9.345.367
47.	Gradbena Trgovina	9.290.480
48.	Les3	9.164.243
49.	Vsegrad NM	8.941.722
50.	Gradbena Sežana	8.927.925

PAMETNO DVIGALO ZA PAMETEN OBJEKT

Z večjo učinkovitostjo, varnostjo in digitalno povezanostjo vstopamo v novo obdobje vertikalnega transporta.

Pametne stavbe zahtevajo pametne rešitve. Dvigala danes niso več le gibanje gor in dol, temveč postajajo vitalni del inteligentnega objekta – povezana z IoT tehnologijo, digitalnim vzdrževanjem in energetskimi rešitvami, ki izboljšujejo uporabniško izkušnjo, zanesljivost in učinkovitost. Napredni krmilniki omogočajo spremljanje delovanja v realnem času, brezstični sistemi pa povečujejo higieno in udobje uporabe. S tem dvigalo postaja tehnološko središče sodobne zgradbe – tiho, varno in inteligentno.

ZAKAJ SO DVIGALA KLJUČNA ZA PAMETNE GRADNJE?

- Zbrani podatki in njihova obdelava omogočata optimizacijo obratovanja, manj izpadov in večjo zanesljivost sistema.
- Integracija z drugimi sistemi v stavbi (npr. BMS – Building Management System) zagotavlja sinhronizirano delovanje – dvigalo se prilagaja obremenitvi, času dneva in energetskim potrebam objekta.

NAPREDNI MEHANSKI IN SISTEMSKI DELI

- Nova generacija vratnih sistemov omogoča hitrejšo odpiranje, tišje delovanje in optimalno izrabo prostora.
- Izboljšani pogoni in vrvi prinašajo večjo energetsko učinkovitost in manjšo porabo.
- Posebne izvedbe dvigal – od domačih dvigal s stopniščem, platform za ožje prehode do dvigal za visoke obremenitve – zagotavljajo popolno prilagodljivost potrebam uporabnikov.

SKUPAJ NAREDIMO VAŠO STAVBO PRIPRAVLJENO ZA PRIHODNOST.

TRAJNOST IN UČINKOVITOST

- Optimizacija energije, recikliranje komponent in zmanjšan ogljični odtis postajajo nova norma trajnostnega razvoja.
- Prediktivno vzdrževanje (predictive maintenance) omogoča, da sistem s pomočjo senzorjev in podatkov vnaprej zazna obrabo ali možnost okvare – še preden pride do motnje v delovanju. Tako se znižajo stroški, podaljša življenjska doba in poveča varnost.

ZAKAJ SODELOVATI S PODJETJEM SUS?

S podjetjem SUS DVIGALA dobite partnerja, ki:

- pozna najnovejšo tehnološko trende s strokovnih sejmov in jih zna prilagoditi slovenskemu trgu,
- nudi celovite rešitve – od ideje in načrta do izvedbe in vzdrževanja,
- zagotavlja podporo pri integraciji dvigala v pametno stavbo, kjer dvigalo postane del digitalnega ekosistema objekta.

Za več informacij, konkretne rešitve in predstavitev nas kontaktirajte:

T.: 01 620 77 44, www.sus.si

SUS DVIGALA – VAŠ PARTNER ZA PAMETNE GRADNJE IN DVIGALA ZANESLJIVOST, KAKOVOST, UDOBJE.

Rujzdesign

rujzdesign.com

Pohištveni ročaji / obešalniki / Cubus polični sistem

NAJVEČJI IZVOZNIKI,
POVEZANI Z GRADNJO

	Podjetje	Dejavnost
1.	Knauf Insulation	Proizvodnja
2.	Riko	Organizacija gradnje
3.	Trimo	Proizvodnja
4.	Arcont Group	Proizvodnja
5.	Titus Lama	Proizvodnja
6.	Inotherm	Proizvodnja
7.	Adria dom	Proizvodnja
8.	Pirnar	Proizvodnja
9.	Salonit Anhovo Group	Proizvodnja
10.	Geberit proizvodnja	Proizvodnja
11.	Žibret laminati Group	Proizvodnja
12.	IMP Pumps	Proizvodnja
13.	Bisol Proizvodnja	Proizvodnja
14.	Fenolit	Proizvodnja
15.	JUB Kemična Industrija	Proizvodnja
16.	Kovinoplastika Lož Group	Proizvodnja
17.	Geberit	Trgovina
18.	Fluidmaster	Proizvodnja
19.	Willy Stadler	Proizvodnja
20.	Adriaforest	Trgovina
21.	Kolpa Group	Proizvodnja
22.	Ursa Slovenija	Proizvodnja
23.	CGP Group	Gradnja
24.	Izoteh	Organizacija gradnje

Uvrščeni med 300 največjih izvoznikov v Sloveniji.
Pogoj: čisti prihodki na tujem trgu
Vir podatkov: AJPES, preiskani računovodski izkazi, revidirana in konsolidirana letna poročila za leto 2023 (javno objavljena do 6. 1. 2025)
Opomba: Na seznamu izvoznikov so tista podjetja, ki so v izkazih posredovala podatke o prihodkih na tujih trgih.

Vir: Dun & Bradstreet Slovenija
Metodologija:
1. Največja podjetja po številu zaposlenih, ki so hkrati izplačevala nadpovprečno povprečno plačo glede na povprečno plačo v gospodarstvu ali panogi v letu 2023. →
2. Pri podjetjih, kjer je podatek že javen za leto 2024, smo ta podatek ažurirali (modro obarvan).

NAJVEČJA NAJEMODAJALCA
GRADBENE OPREME

	Podjetje	Prodaja 2024
1.	Riwal Najem Opreme	7.860.640
2.	Klančar Žerjavi	6.513.654

Vir: Dun & Bradstreet Slovenija

NAJVEČJA PODJETJA,
POVEZANA Z GRADNJO,
Z NADPOVPREČNIMI PLAČAMI

	Podjetje	Zaposleni
1.	IMP Pumps	578
2.	Armature	549
3.	Marovt	455
4.	Willy Stadler	417
5.	Mebor	385
6.	Tehnos	380
7.	Huppenkothen	378
8.	Systemair	351
9.	Akers Valji Ravne	348
10.	Niko	343
11.	T.C. Jakl	286
12.	Uniforest	283
13.	I.H.S.	276
14.	Innoduler	273
15.	Hidravlik Servis	255
16.	Riedl Precision	249
17.	Sodalís	248
18.	Klas Metal	243
19.	Orodja Erhart	224
20.	Tinex	218
21.	KGL	203
22.	TPS IMP	198
23.	Turna	189
24.	Container	187
25.	Lukše	186
26.	Bijol	185
27.	Skitti	182
28.	Sico	182
29.	Viig	180
30.	Impol LLT	179
31.	LP Mycron	177
32.	Trol	167
33.	Pocinkovalnica	165
34.	Mobitex	165
35.	Rotis	163
36.	VRC	162
37.	MOS Servis	156
38.	Plutal 2000	155
39.	Cleangrad	150
40.	Reseda	125

ŠTEVILKA ENA NA PODROČJU
PREZRAČEVALNIH NAPRAV

Mariborski Systemair, d. o. o., Slovenija, ki je del švedske skupine Systemair AB, vodilnega proizvajalca opreme za prezračevanje v svetu, želi vodilno vlogo na svojem področju ohraniti tudi v prihodnje.

Systemair, d. o. o., Slovenija se ponaša z več kot 50-letno tradicijo razvoja in proizvodnje ventilatorjev za odvod dima in toplote. Velik del njihove proizvodnje predstavlja tudi razvoj in proizvodnja modularnih in kompaktnih klimatskih naprav za najzahtevnejše potrebe po prezračevanju.

TUDI ZA NAJBOLJ ZAHTEVNE
OBJEKTE

Njihove izdelke je možno najti v objektih, kjer ni posebno visokih prezračevalnih zahtev (stanovanjski, poslovni, javni, športni, trgovski ...), kot tudi v tistih z najzahtevnejšimi potrebami po ustrezni izvedbi prezračevanja (bolnišnice, farmacija, laboratoriji, živilska industrija, določene proizvodnje, notranji bazeni ...) »S stalnim izobraževanjem ter posodabljanjem proizvodnje in tehnoloških procesov sledimo najsodobnejšim trendom v panogi. Svojim strankam nudimo celovite in energetske učinkovite rešitve za prezračevanje – vse od začetne stopnje načrtovanja do proizvodnje, dobave, zagona in vzdrževanja naprav. V Mariboru imamo lasten razvoj izdelkov, znanje in izkušnje pa aktivno izmenjujemo z inženirji celotne skupine Systemair, kar omogoča hitrejši tehnološki napredek in inovativne rešitve,« poudarjajo v mariborskem podjetju. Opisanim zahtevam so kos z uporabo preizkušenih komponent in kakovostnih materialov, sledenjem najnovejšim tehnologijam v panogi ter prilagajanjem trendom in zahtevam trga.

AKTIVNO V ZELENI PREHOD

Podjetje Systemair, d. o. o., se aktivno umešča v zeleni prehod z razvojem energetske učinkovitih naprav, ki

zmanjšujejo rabo energije in emisije CO₂. Pri proizvodnji uporabljajo trajnostne materiale in optimizirane procese, s katerimi zmanjšujejo okoljski odtis. Z razvojem pametnih regulacijskih sistemov zagotavljajo prilagodljivo in učinkovito delovanje naprav, hkrati pa znotraj podjetja spodbujajo trajnostno mobilnost, digitalizacijo in nenehno izobraževanje zaposlenih na področju trajnostnega razvoja.

NOVOSTI PRI PREZRAČEVANJU
BAZENOV

V kratkem lahko njihove stranke pričakujejo številne novosti na področju prezračevanja bazenov, tako zasebnih kot javnih. »Že danes ponujamo celovite rešitve prezračevanja in ogrevanja z integriranimi toplotnimi črpalkami v klimatskih napravah ter sistemi za vračanje toplote iz odpa-

dne vode v ponovno uporabo. Trenutno smo v zaključni fazi testiranja bazenske klimatske naprave z integrirano toplotno črpalko, ki kot hladivo uporablja CO₂ (GWP=1, PFAS free) in predstavlja prvo napravo te vrste na svetu, na kar smo v podjetju izjemno ponosni.«

PRVA VIOLINA TUDI V PRIHODNJE

V podjetju Systemair, d. o. o., želijo ostati vodilni proizvajalec opreme za prezračevanje, hkrati pa ohranjati trajnostno naravnane proizvodne procese ter razvijati energetske učinkovite in kakovostne izdelke. Z inovativnim in hitrim pristopom želijo učinkovito reševati tako enostavne kot najzahtevnejše zahteve prezračevanja ter zagotavljati najvišjo raven varnosti in zanesljivosti za vse uporabnike svojih rešitev.

KAJ KRASI PREZRAČEVALNE SISTEME SYSTEMAIR?

- ★ Visoka energetska učinkovitost.
- ★ Ustrezna filtracija zraka.
- ★ Monitoring kakovosti in stanja zraka.
- ★ Tiho delovanje.
- ★ Napredna regulacija in digitalna povezljivost.
- ★ Izpolnjevanje higienskih in ostalih aktualnih standardov.

- ★ Zasnova, ki omogoča enostavno servisiranje in vzdrževanje.
- ★ Trajnostni in okolju prijazni materiali.
- ★ Visoka zanesljivost in požarna varnost.
- ★ Prilagodljivost različnim objektom in potrebam.

UČINKOVIT PREVOZ TOVORA JE MOŽEN LE OB USTREZNI INFRASTRUKTURI

Adria Kombi je ponudnik intermodalnega transporta, ki špediterjem, prevoznikom, ladjarjem in drugim logističnim podjetjem zagotavlja ugoden in okolju prijazen prevoz tovora po železniških tirih.

Kot največji ponudnik intermodalnega transporta v regiji svoje stranke povezuje s strateško najpomembnejšimi točkami evropskega transportnega koridorja. Prevoz tovora z vlakom v primerjavi s cestnim prevozom privarčuje med 90 in 100 odstotki emisij, zaradi česar je intermodalni transport pomemben dejavnik trajnostnega razvoja logistične panoge. Kljub temu pa se v Sloveniji ta tip prevoza sooča z določenimi izzivi, predvsem na račun pomanjkljive infrastrukture, ki bi omogočala učinkovitejše povezave. Dodatno breme je bila v zadnjih letih tudi energetska kriza, saj se je zaradi podražitve električne energije nekdanja velika razlika v ceni med intermodalnim in cestnim prevozom občutno zmanjšala.

POMANJKLJIVA ŽELEZNICA DIREKTNO VPLIVA NA ZASTOJE NA CESTAH

Adria kombi je kot ponudnik intermodalnega transporta odvisen od železniške infrastrukture, ki pa je pri nas pomanjkljiva, medtem ko imajo določeni odseki zaradi obsežnih prenov zmanjšano pretočnost. Vse to se odraža v večji obremenitvi cest. Če je nekoč večji delež tovora iz Luke Koper po Sloveniji potoval po tirih, je danes ravno obratno, število tovornjakov na cestah pa vztrajno raste. Posledice niso le večje potrebe po kadrih in okrnjen pretok blaga, temveč tudi večje zamude in slabša mobilnost prebivalstva. Velike

naložbe v železniško infrastrukturo se sicer dogajajo tudi drugje po Evropi, zaradi česar so v podjetju Adria Kombi optimistični, da se bo intermodalni transport v prihodnosti ponovno okrepil.

DRŽAVA BI SE MORALA BOLJ ANGAŽIRATI ZA UMEŠČANJE TERMINALOV

Poleg železniških tirov in povezav pa so pomemben del železniške infrastrukture tudi pretovorni terminali, namenjeni prekladanju tovora z vagonov na tovarnjake. A kot pravi direktor Adrie Kombi Janez Merlak, jih v Sloveniji močno primanjkuje. »Slovenija leži na omrežju mednarodnega evropskega koridorja, vendar nima pravega terminala, da bi lahko sodelovala v procesu

povezovanja Evrope z železniškimi povezavami. Tu pogrešamo aktivnejšo vlogo države,« pojasnjuje direktor. Kot poudarja, je umeščanje terminalov nujno, da se večje količine tovora s cest premaknejo nazaj na železnico. Strateških točk za umestitev omenjenih terminalov je v državi več. Ena od teh je aranžirna postaja Ljubljana Zalog, kjer zaradi že obstoječe infrastrukture ne bi bila potrebna gradnja dodatnih tirov. Sicer pa so med ključnimi lokacijami: **Ljubljana** – križišče dveh panevropskih koridorjev, **Maribor** – strateška točka za Avstrijo in Madžarsko, **Celje** – močan industrijski bazen, **Sežani** – zaledni terminal za razbremenitev pristanišč v Trstu in Kopru.

Promo

KOMBINIRANI PREVOZ

MAJHNI IZPUSTI IN
VELIKA UČINKOVITOST

ZMAGOVALNO
ŽE DESETLETJA!

Promo

»OD POSTOJNE DO LJUBLJANE BI MORALI NAREDIRI NOVO AVTOCESTO ZA TRANZIT.«

- Kako bodo rasle cene gradbenih storitev do leta 2030?
- Kam hodijo v Kolektorju CGP po gradbene delavce?
- Zakaj dodatni pas na primorki ne bi bil dovolj?

Goran Novkovič
Foto: Barbara Reya

Slovenija potrebuje novo avtocesto in novo železniško progo od Postojne naravnost do Ljubljane ter naprej proti Mariboru in Zagrebu. Tako meni Kristjan Mugerli, direktor Kolektorja CPG in predsednik Zbornice gradbeništva in industrije gradbenega materiala GZS. Z njim se seveda nismo pogovarjali samo o zastojih na cesti, ampak tudi o drugih aktualnih temah s področja gradenj.

Po prvi četrtini leta je bilo gradbeništvo ožigosano zaradi padca dejavnosti in posledičnega vpliva na padec BDP. Kako bo na koncu leta?

Na koncu leta bodo podatki o poslovanju gradbeništva verjetno primerljivi z lanskim letom. Pri tem mislim predvsem na velika gradbena podjetja. Kolektor CGP je največje. Vidimo namreč, da smo zasedeni približno tako kot lani. Nekateri so imeli mogoče na začetku leta malo manj posla, ampak danes so korektno zasedeni, tako da je poslovanje kar stabilno.

Kateri so po vašem mnenju ključni izzivi za gradbeništvo v naslednjih petih letih?

Izzivi bodo podobni kot za preostalo gospodarstvo. To je prehod v razogljčenje, kjer bomo tudi gradbinci verjetno na udaru. Pri delovnih strojih in transportnih sredstvih mora po mojem mnenju v pri-

hodnjih petih letih priti do premikov, vendar na tem področju ne pričakujem revolucije.

Drugo področje sta digitalizacija in umetna inteligenca, predvsem pri spremljavi projektov, organizaciji gradbišč in pristopu k delu. Sam temu načeloma nisem preveč naklonjen. Če inženir ne bi imel prostorske predstave kot otrok, ko se je igral z lego kockami, potem BIM in podobni pripomočki ne morejo pomagati; lahko pa so super orodje. Toda če nisi nadarjen za nogomet, potem pač ne treniraš nogometa. Ali pa – če nimaš posluha, verjetno ne igraš v orkestru. Najbrž te zakonitosti veljajo tudi pri poklicih.

Kitajci so že naredili 100 kilometrov avtoceste brez človeka ...

Oni imajo te možnosti. Ne verjamem, da bomo v Sloveniji kdaj dočakali izgradnjo 100-kilometrskе avtoceste v eni potezi. Verjetno imamo na gradnjo avtocest drugačne poglede kot Kitajci, ki so to 100-kilometrsko avtocesto zgradili kot poligon, da se pokažejo svetu.

Zagotovo pa smo v dobi digitalizacije. A brez človeškega dejavnika nam še tako pametno orodje, ki ga imamo, ne bo prineslo preboja in napredka. Pri gradbeništvu se je v zadnjem času zgodil preboj nekje drugje: pri vpisu na fakultete imamo danes v Sloveniji 20 tisoč novih šolarjev letno, v mojih letih pa nas je bilo 35.000. A po 15 letih je v prvem letniku spet več bodočih gradbenikov. Trend se je obrnil in to je razveseljivo.

»Preseneča me, da v nobenem srednjeročnem načrtu ni avtoceste od Postojne do Jelšan.«

» Koliko let bi Tadej Pogačar še zmagoval na Tour de France, če bi treniral 2 uri namesto 4 ure na dan?«

Kljub temu se bo zaradi pomanjkanja ljudi vloga digitalizacije povečala. Avtonomna uporaba vozil bo aktualna v kamnolomih ali na drugih stalnih poteh. Nova avtomatizacija bo uvedena v razne industrijske objekte, denimo betonarne, v projektantska podjetja, spremljavo poslovanja, organizacijo del, optimizacijo razporeditve voznega parka ... Največji uporabniki mobilnih telefonov pri nas so prometniki, ki razporejajo vozni in strojni park. Zaradi premajhnega kadrovskega bazena je čas za inovativne preboje.

Omenjali ste bolj izobražene delavce. Kje pa dobivate klasične gradbene delavce?

V načrtu imamo dve večji investiciji, ki bosta zmanjšali tudi število delavcev na gradbiščih. Ne bodo več delali s klasičnimi opaži, vezali armature in kasneje betonirali, odstranjevali opaža, brusili spojev in podobno, ampak z večjimi pripravljenimi paneli, izdelanimi v tovarni. Tako bomo potrebovali manj delovnih ur za izgradnjo objekta na gradbišču.

Verjetno pa bomo delavce kljub temu morali iskati v bolj oddaljenih krajih kot doslej, zaradi demografskih posledic. Človek, ki v našem podjetju v zadnjem času največ potuje, ni več komercialist ali predsednik uprave oziroma direktor, temveč je to kadrovnik.

Letos je bil nazadnje na Filipinih, v Dubaju in v Uzbekistanu. Svet se je malce obrnil na glavo. Še pred 15 leti so gradbeni delavci kar po vrsti izgubljali službe v SCT, Kraškem zidarju, Primorju ... Danes pa je kadrovnik tisti, ki največ potuje po svetu, da bi jih našel.

Od kod vse so vaši delavci?

Velika večina je še vedno iz balkanskega bazena. Skupaj s Slovenci jih je 98 odstotkov. Nekaj je Indijcev in ljudi iz okolice Indije, pa Turkov in Filipincev. Dva sta tudi iz Južne Amerike. Več različnih tujcev je pri naših podizvajalcih.

Kdaj bomo lahko rekli, da imamo v Sloveniji pametno infrastrukturo?

Avtoceste so že nekakšna pametna infrastruktura. Okoli Ljubljane imamo regulacijo prometa, ki vozniku jasno pove, kam naj gre, da ne bo končal v prometnem zamašku. Zdaj prihaja pametno zmanjševanje hitrosti, da ne bi prihajalo do fantomskih zastojev. Preveč je prometa, za trenutno gostoto imamo preozke in premajhne ceste.

Verjetno pa ne bomo prvi prešli na avtonomno vožnjo in tudi ne najprej na avtocestah, ampak prej v urbanih naseljih.

Poznate tuje prometnice. Katere so po prednostnem vrstnem redu ključne slovenske prometnice, ki so zaradi gostote prometa trenutno najbolj nezadostne?

Prva je gotovo avtocesta A1, od Maribora do Kopra. Ta os je najbolj na udaru. Potem je to ljubljanski avtocestni obroč. Karavanke so takšna ozka žila, ki bo rešena do leta 2030 z dvocevnim predorom. Četrty primer je tretja os, tako na severu kot na jugu. Preseneča pa me, da v nobenem srednjeročnem načrtu ni avtoceste od Postojne do Jelšan.

Če že strateško nočemo narediti povezave med Starodom in Kozino, bi jo lahko naredili vsaj med Postojno in Jelšanami, mar ne? Velika večina Slovencev, ki v Postojni zavije proti Kvarnerju, bi bila hvaležna. Težko je razumeti opozorila, da so tam krasna polja in raznorazne omejitve, če imamo hkrati blizu vojaški poligon Poček.

Glavni problem na primorki je najbrž odsek med Postojno in Ljubljano, drži? Se strinjate, da bi bilo treba tam čim prej narediti še en pas na vsaki strani?

Ne, sam imam drugačen predlog. Po mojem mnenju bi morali od Postojne do Ljubljane narediti novo avtocesto za tranzit, brez odcepov. Kdor bi potoval proti Zagrebu ali Mariboru, bi zavil na to avtocesto, ki bi se v Ljubljani razcepila na štajerski in dolenski krak. Vemo namreč, da so prav priključki na avtocesti še dodatne motnje za promet.

Ali to pomeni tudi nov ljubljanski ring?

Verjetno. En dodatni pas na vsaki strani zdajšnje avtoceste nam ne bo kaj dosti pomagal. Ko bomo končali tretji pas, bomo potrebovali že četrtega. To, da bo gostota prometa padla, je floskula. Standard ljudi raste, vsi želijo potovati. Moj kolega je iz okolice Ajdovščine. Do službe v Ljubljani je pred 12 leti potreboval 40 minut. Zdaj potrebuje uro in 10 minut.

Zraven nove avtoceste bi postavili še novo železnico. Zdaj od Sežane do Ljubljane popravljamo traso iz časov Marije Terezije. Povečujemo osno obremenitev, da po njej lahko vozijo težki, daljši vlaki.

To je dobro. Toda na ovinkih gredo lahko največ 60 km/h, morda 80 km/h. Ni mogoče, da bi vozili z najvišjo hitrostjo 250 km/h, kot zaradi poteka tamkajšnje trase lahko vozijo v Italiji. Da bi iz Maribora prek Ljubljane hitro prišli do Kopra in Nove Gorice, potrebujemo novo linijo, nov koridor.

Verjetno bi pod Trojanami morali zgraditi 10–12 ali 15 kilometrov predora, kar pa znamo; ne samo mi. Prometnice se tako lahko kot moteč dejavnik v okolju umaknejo pod zemljo. Zastoji na avtocestah namreč povzročajo gospodarsko škodo, ki se danes verjetno meri v najmanj pol milijarde evrov na leto. Da o okoljski škodi zaradi mirujočega prometa niti ne govorimo.

» To, da bo gostota prometa padla, je floskula.«

Katero področje v gradbeni panogi – cestno, železniško, energetska ali stanovanjsko – ima največ potenciala za rast?

Stanovanjska gradnja je zelo zanimiva. Vsaka vlada ima program stanovanjske gradnje, mar ne? Čeprav bomo imeli tudi v prihodnje verjetno dva milijona ljudi; ne bo jih 2,5 milijona.

Verjetno se bodo določena podjetja bolj specializirala za stanovanjsko gradnjo, druga za infrastrukturo, tretja za specialne storitve, mogoče kdo za vojaške objekte in tako naprej.

Verjamem, da bo prišlo do širitve avtocest. Železnica bo aktualna tema, čeprav jo v zadnjih 10, 15 letih že bolj moderniziramo. Žal pa na njej ni novogradnje, razen drugega tira. Zadnja novogradnja je bil predor Pekel od Maribora proti Gradcu. To so bili trije kilometri, imamo pa 1.200 kilometrov železniškega omrežja. Predzadnja je bila železnica proti Madžarski pred več kot 20 leti.

Kako se bo spreminjala gradbena konkurenca v Sloveniji? Bo tujih tekmecev več ali jih bo manj?

Tuji tekmeči so tu. Tu so Strabag, francoski Bouygues, GP Krk, dve turški podjetji, Cengiz in Yapi Merkezi. Nimamo pa milijardnih megaprojektov, kot jih imajo mogoče v sosednjih državah, ki bi bili zanimivi tudi za druge, večje igralce.

Kakšna pa je ta konkurenca, če jo primerjamo s tisto v tujini?

Imamo konkurenco iz držav, ki jim želimo biti podobni, kjer imajo urejen trg gradbenih storitev, na katerem ne more nastopati vsakdo. To so Avstrija, Italija, Češka ... Imamo konkurenco iz držav, kot je Hrvaška. Obstaja pa še tretji svet. Težko »kupim«, da nam kdo daje za zgled Kitajce ali Turke. Evropa se je odločila za svoje.

» Po 15 letih je v prvem letniku spet več bodočih gradbenikov. Trend se je obrnil in to je razveseljivo.«

Kitajci so zgradili Pelješki most, projektiral ga je Slovenec. Je z mostom kaj narobe?

Tudi pred mnogimi drugimi infrastrukturnimi projekti, ki so jih zgradili Kitajci, lahko le snamemo kapo. Ne moremo pa takšnega objekta primerjati z objektom, izdelanim po pravilih v Evropi, ker imamo v EU drugačne vatlje.

V Sloveniji delamo osem ur na dan, maksimalno 20 nadur na mesec, 400 nadur na leto. Imamo 30 minut odmora. Ko je toplo, še dvakrat po 15 minut premora in tako naprej. Ta pravila veljajo tudi za naše razvojne inženirje, komercialiste, nabavnike. Spoštujemo delovnopravno zakonodajo.

Mar je Turki in Kitajci ne spoštujejo?

Njihov razvojni inženir ne dela v Sloveniji. V razvoju zato naredijo veliko prednost, prav tako v ko-

➤ Zastoji na avtocestah povzročajo gospodarsko škodo, ki se verjetno meri v najmanj pol milijarde evrov na leto.«

merciali. Poznam Južno Korejo; inženirji tam delajo od 60 do 70 delovnih ur na teden. Naši najbrž niso dvakrat pametnejši, da bi v pol krajšem delovnem času naredili enako delo in pokazali enak rezultat, mar ne?

To je tako, kot če bi Tadej Pogačar treniral dve uri na dan namesto štiri ure na dan. Koliko let bi še zmagoval na Tour de France? Ne moremo enako pravno tekmovali s takšno konkurenco. V delovnem dnevu naredijo več, ker pač delajo več ur.

Podpiram to, da imamo v Sloveniji več prostega časa. Vendar se potem ne moremo v isti sapi peljati s kitajskim skirojem na elektriko in hvaliti, kako je to ugodno in poceni. Ne moremo tekmovali s tujci, ki imajo doma regulirane okvire bistveno drugačne od naših in zato ne spoštujejo naših.

Zakaj pa Hrvaška ta podjetja tako zelo spušča v svoje investicije?

Tudi Hrvati jih ne spuščajo več toliko. Na določenih razpisih že velja pogoj, da gospodarski subjekti iz držav, ki niso podpisnice sporazuma o evropskem gospodarskem gostovanju, ne smejo konkurirati na razpisu. To je zdaj tudi sodba Evropskega sodišča in usmeritev Evropske komisije. Od tujih konkurentov se zahteva spoštovanje načela recipročnosti.

Hrvaška sicer pri določenih razpisih še vedno dopušča sodelovanje kitajski, turški in celo indijski konkurenci. A v tem primeru gre za megarazpise, na katere se ni prijavila nobena evropska firma. To pa zato, ker ta konkretna pravila niso bila upoštevana oziroma vključena v razpis. Firme so ocenile, da je na takšnih razpisih brezpredmetno tekmovali.

Koliko je v slovenskem gradbeništvu vlaganj v raziskave in razvoj? V kaj se vlaga?

Vlaga se v bolj zelene tehnologije, in to v večjih obratih asfaltnih baz, v večjih betonarnah. Čedalje bolj se uporabljajo reciklirani materiali. Asfalt je med gradbenimi proizvodi, ki ni prav lep, ni prijetnega vonja, vendar je edini gradbeni produkt, ki je 100-odstotno reciklabilen. Iz starega asfalta lahko naredimo novega do zadnjega grama. V Švici so naredili avtocesto – voziščno konstrukcijo, ki je bila 100-odstotno iz starega asfalta.

Investicije gredo v smeri inovativnega pridobivanja in obdelovanja materialov. Tudi pri cementu bo verjetno treba najti kakšen odgovor. Cementarne so danes »nebodigatreba« v okolju, vendar brez njih ni

➤ V našem podjetju nista več komercialist in direktor tista, ki največ potujeta, temveč je to kadrovnik. Letos je bil nazadnje na Filipinih, v Dubaju in v Uzbekistanu.«

gradnje objektov. Cene cementa so zato v zadnjih desetih letih zrasle za približno 50 odstotkov. Po napovedih bodo v naslednjih desetih letih verjetno zrasle še za 100 odstotkov ...

Je kakšna alternativa cementu?

Predelati star cement, ga usposobiti, da ga bomo lahko ponovno uporabili. Zaradi cen bi bilo dobro alternativno pot najti pri jeklu; ali pa si bomo zatiskali oči in vozili kitajsko ali turško jeklo v Slovenijo ter hkrati govorili, kako je super, da smo zeleni. Les pa ima omejitve – cenovne in konkurenčne. Njegova uporaba je omejena na stanovanjske, morda malo večje zgradbe.

Kako se bodo gibale cene gradbenih storitev do leta 2030?

Strošek dela pri gradbenih storitvah pomeni približno tretjino celotnih stroškov. Rast plač bo verjetno podobna kot pri drugih gospodarskih dejavnostih. Pritisk na rast plač bo nekoliko višji kot inflacija.

Pri gradbenih materialih je pomemben cement. Pri okoljskih kuponih bo EU najbrž še malo strožja. Nekatere cementarne se bodo zaprle, tiste, ki bodo preživele, pa bodo morale več vlagati v zeleno teh-

Cene cementa so v zadnjih desetih letih zrasle za približno 50 odstotkov. Po napovedih bodo v naslednjih desetih letih verjetno zrasle še za 100 odstotkov ...«

nologijo. To se bo na koncu odrazilo pri ceni. Zdi se, da bo cena cementa kar močno rasla.

Zaradi energetske krize in ukrajinske vojne so cene gradbenih storitev med letoma 2021 in 2024 kar skočile. Do leta 2030 pa bodo po mojem mnenju rasle povprečno. Zdaj smo po podatkih GZS pri treh odstotkih rasti cen letno. Ne bo več manjše rasti cen od dveh odstotkov letno. Ne pričakujem pa več tega, da bomo storitve vsako leto prodajali 10 odstotkov dražje.

Saj mladi že zdaj težko pridejo do stanovanja ...

To moramo reševati drugače. Stanovanjsko politiko za mlade bi morali reševati neodvisno od tega, kaj se dogaja z gradbenimi storitvami. Za rast cen niso krivi gradbinci.

ZAKAJ IZBRATI NAS?

IZKUŠNJE IN STROKOVNOST:

Naša ekipa ima dolgoletne izkušnje in poglobljeno znanje na področju cestne prometne signalizacije, elektroinštalacij ter opreme gradbišč.

KAKOVOST IN ZANESLJIVOST:

Uporabljamo izključno kakovostne materiale in sodobno opremo, kar zagotavlja dolgo življenjsko dobo izdelkov in zanesljivo delovanje.

PRILAGODLJIVOST:

Vsaki stranki se posvetimo individualno in ponujamo rešitve, prilagojene njihovim specifičnim potrebam.

INOVATIVNOST:

Spremljamo trende, uvajamo nove tehnologije in izboljšujemo naše storitve za še večjo učinkovitost in varnost.

CESTNA PROMETNA SIGNALIZACIJA

Specializirani smo za načrtovanje, postavitev in vzdrževanje cestne signalizacije. Ponujamo kompletno opremo za zapore cest, vključno z:

- gradbiščnimi semaforji
- smernimi deskami
- podstavki
- robniki za vodenje prometa

NOVO V PONUDBI – TROZNAK TRIOPAN OTROCI NA CESTI

Letos smo našo linijo lastnih izdelkov dopolnili z novo različico troznaka TRIOPAN »OTROCI NA CESTI«, ki vizualno še bolj izpostavlja prisotnost otrok in prispeva k večji prometni varnosti.

Troznaka »Šolska pot« in »Otroci na cesti« se nameščata v bližini šol, vrtcev in na poteh, kjer je pogostejša prisotnost otrok – zlasti ob začetku šolskega leta.

Ponujamo kakovostno opremo za varno in učinkovito delo:

- časne elektroinštalacije
- gradbiščna razsvetljava
- gradbiščna signalizacija
- vsi nujni elementi za urejanje gradbišč

ELEKTROINŠTALACIJE

Nudimo celovite rešitve za elektroinštalacije – od stanovanjskih objektov do industrijskih sistemov. Strokovno poskrbimo za načrtovanje, izvedbo in testiranje, pri čemer zagotavljamo:

- varnost,
- optimalno delovanje,
- skladnost z vsemi standardi.

ELCI d. o. o., Podjetje za proizvodnjo in inženiring elektronaprav in strojev

Jezerska cesta 78e, 4000 KRANJ
+386 (0)4 2555 720
info@elci.si

Foto: Depositphotos

VELIKI INFRASTRUKTURNI PROJEKTI: GRADNJE, NAČRTI & ŽELJE

- Kaj načrtuje politika?
- Kaj napovedujejo pristojna državna podjetja?
- Kaj si želijo podjetja?

Goran Novković
Foto: Barbara Reya

Kateri so največji infrastrukturalni projekti, ki jih snujemo ali pa o njih morda tudi sanjamo v Sloveniji? V letošnji Podjetni logistiki smo jih objavili v različnih člankih, tokrat pa vam ponujamo pregled največjih projektov:

- ★ ki jih že gradimo in jih bomo gradili v prihodnje,
 - ★ ki bi jih pristojni na državnih funkcijah ali v pristojnih državnih podjetjih radi gradili v prihodnje in
 - ★ ki si jih želijo predstavniki gospodarstva.
- Skupaj jih je 26. Nekaj je realnih, nekaj pa se jih morda zdi malce v oblakih. A prav je, da vam ponudimo pregled nad vsemi možnimi infrastrukturalnimi projekti, ki so tesno povezani z gradnjo.

A. Ceste

1. Tretja razvojna os (severni del do sredine 2029).

Cilj tretje razvojne osi je povezati Slovenijo od Avstrije do Hrvaške. Severni del je v gradnji. Osrednji del tretje razvojne osi od Štajerske do Dolenjske pa je še najbolj oddaljen. A ministrica za infrastrukturo Alenka Bratušek obljublja, da se bodo tudi za ta odsek v državnem prostorskem načrtu kmalu pokazale rešitve.

Na severnem delu tretje razvojne osi sta dva odseka že zgrajena, dva se gradita, tri pa je imel Dars v načrtu za začetek gradnje v letošnjem letu. »Načrtujemo, da bo severni del tretje razvojne osi končan sredi leta 2029,« je poleti za Podjetno logistiko povedal predsednik uprave Darsa Andrej Ribič.

DIORIT GRADI ZAUPANJE, PARTNERSTVA IN TRAJNE REŠITVE

V svetu predorskega in mostogradbenega inženirstva, kjer natančnost in zanesljivost pomenita vse, ime DIORIT že več kot desetletje predstavlja sinonim za kakovost, strokovnost in partnerstvo.

Od svoje ustanovitve leta 2011 se podjetje DIORIT, d. o. o. razvija pod močnim sloganom »Building solutions together« – »Skupaj gradimo rešitve«, ki popolnoma povzema njihovo filozofijo: uspeh nastane le takrat, ko gradimo skupaj – s strankami, partnerji in zaposlenimi.

REGIONALNI VODJA Z GLOBALNIM POGLEDOM

Danes ima skupina DIORIT svoja predstavništva na Hrvaškem, v Bosni in Hercegovini, Srbiji in Črni gori, medtem ko projekte uspešno izvaja na trgih po vsem svetu. Zahvaljujoč dolgoletnim izkušnjam in stalnim vlaganjem v inovacije je podjetje postalo eden vodilnih regionalnih proizvajalcev in dobaviteljev materialov za predorsko gradnjo, stabilizacijo pobočij in mostogradnjo.

Poleg proizvodnje in prodaje svojim naročnikom nudi tudi specializirane inženirske storitve – od prednapenjanja v mostogradnji do vgrajevanja in prodaje dilatacij ter ležišč na mostovih. Vsak projekt, domač ali mednarodni, izvede z enako mero natančnosti in predanosti.

KAKOVOST BREZ KOMPROMISOV

V podjetju DIORIT ne pristajajo na povprečnost. »Naši izdelki in izdelki naših partnerjev so že vrsto let prisotni na trgu in prepoznani po svoji zanesljivosti. Od prvega zaposlenega do vodstva – vsi smo

predani odličnosti,« poudarja Mario Vrdoljak, direktor in lastnik skupine. Kakovost zanje ni le beseda, temveč zaveza, potrjena z vrsto certifikatov: ISO 9001, ISO 14001, ISO 45001, pa tudi certifikati o stalnosti lastnosti, tovarniški kontroli proizvodnje in izjavami o lastnostih izdelkov. Vse postopke nadzorujejo pooblašeni inštituti doma in v tujini, kar zagotavlja, da vsak izdelek z imenom DIORIT izpolnjuje najstrožje standarde varnosti in zmogljivosti.

ZANESLJIV PARTNER ZA PRIHODNOST

Uspeh podjetja DIORIT ni naključje. V podjetju se zavedajo, da veliki projekti ne nastanejo čez noč – so rezultat strokovnega načrtovanja, odgovornega dela in jasne vizije. Zato DIORIT ne gradi le konstrukcij – gradi zaupanje, partnerstva in trajne rešitve.

Več informacij: www.diorit.biz
Kontakt: info@diorit.biz

PROIZVODNI PROGRAM PODJETJA DIORIT

DIORIT ima lastne proizvodne obrate, v katerih nastajajo visokokakovostni izdelki, izdelani po najvišjih tehničnih standardih:

- ★ **SN in samovrtalna sidra za predorsko gradnjo** – certificirana v skladu s STS tehničnim dovoljenjem in certifikati Inštituta ZAG Slovenija.
- ★ **Cevni ščit (Forepoling – dežnik sistem)** – inovativen sistem cevi za vrtanje tunelov v nestabilnih tleh, s premeri od 76 do 219 mm.
- ★ **Rešetkasti nosilci (lattice girders)**, ki zagotavljajo stabilnost pri predorski gradnji.
- ★ **Cevni sistemi za prednapenjanje** (Prekatip/Bergmanove cevi) – ključne pri gradnji mostov, železnic, avtocest, podzemnih objektov in drugih konstrukcij.

V sodelovanju z mednarodnimi partnerji ponujajo tudi široko paleto dodatnih proizvodov:

- ★ geotehnična vrvna in SAS navojna sidra (Gewi bar),
- ★ prednapete vrvi EN10138-3,
- ★ vrtalne pripomočke za površinsko in globinsko vrtanje.

Dars se z ljubljanskim županom Zoranom Jankovičem pogovarja o južnem delu ljubljanskega obročja.

Na jugu se je v Novem mestu spomladi pojavil zastoj na trasi prve in druge etape zaradi pritožbe civilne iniciative. V prostor pa se umešča cesta proti Metliki in Črnomlju.

2. Predor Karavanke (do marca 2026 nova cev, do 2029 obe cevi).

Nova cev predora Karavanke bo za promet odprta predvidoma konec marca 2026, ko bo promet po informacijah Darsa začasno potekal dvosmerno. Takoj nato sledi celovita sanacija obstoječe cevi, ki je bila zgrajena že leta 1991. Ta bo trajala približno tri leta ter bo vključevala obnovo konstrukcije, opreme, mostu čez Savo, cestninske postaje Hrušica in portalnega objekta. V polni štiripasovni obliki bo promet skozi predor stekel spomladi leta 2029.

3. Širitev vpadnic v Ljubljano do 2028 in 2029.

Predvideni sta širitvi avtocestnih vpadnic v Ljubljano iz primorske in štajerske smeri.

Začetek izgradnje tretjega pasu na štajerski vpadnici je bil predviden za letos, a se je spomladi zapletalo s postopki za ustrezna dovoljenja. »Tretji pas bomo začeli graditi letos jeseni in ga končali v dveh letih.« Tako je za Podjetno logistiko napovedal prvi mož Darsa Andrej Ribič.

Glede primorske avtocestne vpadnice pa je izvedba nadaljnjih aktivnosti pogojena s pridobitvijo okoljevarstvenega soglasja (OVS). Pridobitev OVS je časovno nepredvidljiva, zato po besedah ministrice za infrastrukturo Alenke Bratušek ni mogoče napovedati natančnega začetka gradnje. Če ne bo dodatnih zapletov pri postopku izdaje OVS, bi morda lahko imeli pravnomočno pridobljen OVS jeseni letos. Gradnja pa bi se začela prihodnje leto.

A Andrej Ribič z Darsa je bolj optimističen: »Na primorski vpadnici načrtujemo tretji pas do Vrhnike. Graditi ga bomo začeli prihodnje leto. Gradnja bo prav tako kot na štajerski vpadnici trajala dve leti.«

➤ **Na primorski vpadnici načrtujemo tretji pas do Vrhnike. Graditi ga bomo začeli prihodnje leto.**
Andrej Ribič, Dars

4. Serminska vpadnica (v teku) in razširitev bertoške vpadnice (začetek 2026).

V Luki Koper že nekaj let čakajo na serminsko vpadnico in razširitev bertoške, ki slovensko cestno omrežje povezuje neposredno s pristaniščem. Prva je že v gradnji, druga se bo začela po letu 2026.

5. Primorka.

Dars ima v načrtu rekonstrukcije, ker je prav ta odsek najstarejši v Sloveniji.

6. Južni del ljubljanskega obročja.

O tem se Dars pogovarja z županom Ljubljane Zoranom Jankovičem, Andrej Ribič pa razkriva: »Ižanka je že zgrajena. Prestavili bomo križišče, ki vodi v industrijsko cono na Rudniku. Novo križišče pa bo pred izhodom s Ceste dveh cesarjev, pred Dolgim mostom. Priprava projekta je v teku, za časovnico pa je še prezgodaj.«

7. Dokončna izgradnja 4. razvojne osi.

Ta bo na trasi AC–Vrtojba–Idrija–Škofja Loka, ki povezuje zgornje in srednje Posočje ter Idrijsko–Cerkljansko z Gorenjsko in preostalimi deli Slovenije, na zahodu pa se navezuje na severno Italijo.

Po mnenju Severno Primorske gospodarske zbornice zato ne predstavlja le strateške prometnice, pač pa tudi transregionalni razvojni pospeševalec. Z njo bi trajnostno povezali osrednje podeželsko zaledje (Idrijsko–Cerkljansko) z osjo Nova Gorica–Ljubljana in širše z Jadransko regijo.

8. Dogradnja pomurskega cestnega omrežja.

Glede na geostrateško pozicijo Pomurja je treba čim prej začeti izgradnjo vzhodne obvoznice v Murski Soboti ter zgraditi priključek na avtocesto v Grabanošu in hitro cesto Grabanoš–Gornja Radgona, pa opozarjajo v Pomurski gospodarski zbornici.

6 NUJNIH AVTOCESTNIH PROJEKTOV

Angelo Žigon, direktor projektantskega podjetja Elea IC, je jasen o tem, da nujno potrebujemo nove avtocestne projekte: »V Sloveniji smo točko, na kateri bi se lahko pogovarjali o blažitvi prometnih konic, že zdavnaj presegli. Konice lahko trajajo eno uro, največ dve, pri nas pa vsakodnevni zastoji trajajo dlje časa. Dars je pripravil zelo dobro študijo, ki prikazuje (pre)obremenjenost naših cest. V smeri proti Ljubljani se promet močno povečuje od šestih zjutraj naprej, to pa traja do devetih ali dlje.

Popoldne se zadeva obrne. Drug fenomen, ki je težko razumljiv, je popoldanski zastoj iz primorske smeri proti Ljubljani, ki se pojavlja skoraj vsak dan in sega vsaj do Logatca, pogosto pa celo do Postojne. V poletnem času so primorska mesta Koper, Izola in Piran med seboj praktično nedostopna, ob upoštevanju popoldanskega zastoja proti Ljubljani pa so odrezana tudi od glavnega mesta. Podobno je zjutraj in popoldne na štajerski avtocesti, zadnja leta tudi na dolenski.

Potrebujemo tretje pasove najmanj iz Ljubljane do Trojan, od Ljubljane do Postojne in na celotnem ljubljanskem obroču. Prav tako potrebujemo novi avtocestni povezavi Koper–Dragonja in Postojna–Jelšane ter drugi ring okoli Ljubljane.«

20.000 PROJEKTOV 1 KOLEKTIV

NAŠA PAMET ➔ NAŠA UMETNA INTELIGENCA

B. Železnica

1. Drugi drugi tir do 2030.

Ko bo dokončan drugi tir, 27-kilometrski odsek s sedmimi predori in tremi viadukti, ki ga gradi družba 2TDK bo sledila gradnja »drugega drugega tira« med Divačo in Koperom. Okoli leta 2030 bo zato ukinjen obstoječi, stari tir proge.

2. Drugi tir Ljubljana–Jesenice (začetek do 2030).

Iz Ljubljane proti Jesenicam je obstoječi tir že obnoven, zato se pri tej progi na ministrstvu za infrastrukturo pogovarjajo o dvotirnosti. Generalni direktor Slovenskih železnic Dušan Mes meni, da bo drugi tir Ljubljana–Kranj narejen v naslednjih petih letih. »Ključna težava je enotirna železniška proga, ki je slabše prepustna za tovorni promet in bi jo morali nujno nadgraditi ter elektrificirati. Tako bi omogočili večji delež železniškega tovornega prometa, zlasti za podjetja, ki delujejo v industrijskih conah v Trati (Škofja Loka), Kranju in Naklem,« pojasnjuje v Regionalni zbornici Gorenjske.

3. Tivolski lok v Ljubljani (začetek do 2030).

S to investicijo vsi vlaki iz Primorske proti Gorenjski ne bodo več vozili skozi glavno železniško postajo, ampak bodo zavili naravnost proti Gorenjski.

4. Divača–Ljubljana (začetek do 2030).

Tudi ta investicija naj bi se začela v petih letih. Dogradnja proge med Divačo in Ljubljano je potrebna zaradi povečanja kapacitet, zato so potrebni določeni tehnični prijemi.

5. Razširitev postaje v Sežani (začetek do 2030).

To je pomembno zaradi pristanišča v Kopru. Tam namreč vlaki lahko čakajo, preden prispejo v Koper, sicer se zaradi frekvence vlakov v Kopru procesi že zdaj lahko upočasnijo. Po informacijah s Slovenskih železnic naj bi se ta investicija začela v naslednjih petih letih.

6. Tehnična nadgradnja na SV Slovenije.

Po besedah Dušana Mesa bodo s tehnično nadgradnjo zlasti dela prog proti Hodošu oziroma Šentilju omogočili, da bo po železnici možno prepeljati več kot 30 milijon ton blaga letno.

7. Ljubljansko železniško vozlišče po 2035.

Projekt ljubljanske železniške postaje je v teku. Ljubljana tako dobiva nov potniški center. A dodatna velika želja je, da bi tudi železniško tovorno povezavo, tako kot cestni ring, speljali mimo mesta in tako tovorni promet umaknili iz Ljubljane.

To bi bil železniški ring z vseh strani prestolnice, mimo centra. Toda za ta projekt bo deset let premalo časa, poudarja ministrica Alenka Bratušek. Imamo čas? Ljubljana bo največje ozko grlo, dokler ne bo sprejeta rešitev, da se zgradi tir okoli Ljubljane, opozarja predsednica uprave Luke Koper Nevenka Kržan.

»Kolikor vem, mestna občina in država že pripravljata prostorski načrt obvoza Ljubljane, železniški ring. To bi bila severna oziroma zahodna obvozna pot, s čimer bi se tovorni promet v celoti izognil Ljubljani na poti proti Gorenjski in Štajerski. Mislim, da bo relativno kmalu sprejeta rešitev prostorskega načrta. Investicija ni majhna, je pa nujna,« ocenjuje Dušan Mes.

Trasa proge bi se nekje pri Brezovici razcepila v gorenjsko smer proti Šentvidu, nato pa vzhodno blizu Črnuč in proti Zalogu. Takšni projekti so smiselni s predorom in tudi s progo pod zemljo, dodaja Mes.

➤ **Drugi tir železniške proge Ljubljana–Kranj bo narejen v naslednjih petih letih.**
Dušan Mes, Slovenske železnice

8. Hitra proga Ljubljana–Maribor.

Hitra železnica je zamišljena kot nova proga, ki bi pot z vlakom od Ljubljane do Maribora skrajšala na 55 minut. Iz Ljubljane do Celja bi potekala neposredno, ne prek Zidanega Mostja; obstaja nekaj različic trase te proge. Tako je za Podjetno logistiko spomlad razložila ministrica Bratuškova.

9. Evropski hitri vlaki skozi Ljubljano.

Z bruseljskega parketa prihaja ideja, da bi s hitrimi vlaki nadomestili krajše letalske povezave. To pomeni, da bi glavna mesta EU povezali s hitro železnico s hitrostmi od 200 do 250 km/h. Če bi to izpeljali v naslednjem desetletju, bi EU za to namenila tudi denar. Od Rima do Trsta takšna železnica že poteka in tako bi skozi Ljubljano potekala naprej do Dunaja, vendar bi to stalo nekaj milijard evrov, opozarja ministrica Bratuškova.

10. Navezava na Letališče Jožeta Pučnika.

V okviru Strategije razvoja prometa v Republiki Sloveniji je do leta 2030 predvidena izgradnja nove elektrificirane železniške proge Ljubljana–Kranj–Jesenice, a ne le to. V načrtu je tudi navezava na Letališče Jožeta Pučnika, kar bi dodatno izboljšalo logistične povezave v regiji, poudarjajo v GZS – Regionalni zbornici Gorenjske.

11. Nova trasa železnice v Pomurju.

Glede na moč lendavskega gospodarstva in tamkajšnjih novih investicij je treba čim prej začeti speljevati novo traso železnice med Lipovci in Lendavo ter naprej na Madžarsko, tudi z umestitvijo velikega logističnega centra v Beltincih–Lipovcih, opozarjajo v Pomurski gospodarski zbornici.

KJE GRADITI PREDORE?

»Vse novogradnje bodo močno podprte z predori, saj se z njimi izogibamo poseljenosti,« pojasnjuje Angelo Žigon, direktor podjetja Elea IC. Po njegovih besedah predori najmanj posegajo v prostor, ne kvarijo krajine, absorbirajo hrup in ga ne generirajo, ohranjajo naravne habitate, predstavljajo idealno okolje za avtonomno vožnjo, odporni so na atmosferske vplive, premoščajo velike podzemne razdalje in so zato varčni z energijo uporabnikov ter omogočajo velike dosege in majhne vzpone.

»Sodobnih hitrih železnic zato danes sploh ni več mogoče graditi brez predorov. Primeri so drugi tir in Divača–Koper, kjer od 30 kilometrov trase 20 kilometrov železnice poteka po predorih. Predor Semmering je dolg 27 kilometrov, Koralm pa 33 kilometrov. Nova trasa ceste Koper–Dragonja bo imela več kot 3 kilometre predorov. Tudi nadgradnja železnice Ljubljana–Jesenice bo imela veliko novih predorov,« našteva Angelo Žigon in dodaja: »Prihodnost so železnice.«

➤ **Obstaja ideja hitre železnice – nove proge, ki bi pot z vlakom od Ljubljane do Maribora skrajšala na 55 minut.**
Alenka Bratušek, ministrica za infrastrukturo

Luka Koper si je zadala cilj, da začne razvijati dve proizvodno-logistični coni, v Sežani in Beltincih.

C. Proizvodno-logistične cone

1. Sežana in Beltinci.

Luka Koper ima v lasti dve primerni površini za takšni coni. Ena je v Sežani, druga pa v Beltincih. Po besedah prve dame Nevenke Kržan sta obe zelo primerni za zaledno logistično cono. A hkrati pravi, da že zamujamo.

Zdajšnja uprava Luke Koper si je zadala cilj, da začne razvijati obe, toda umeščanje v prostor je izjemno počasno. To velja za vse postopke, od občinskih do državnih. Dobro bi bilo, če bi država sprejela strategijo, po kateri bi bili to prioritetni projekti, predlaga Nevenka Kržan in dodaja: »Srednjeročno bo treba preživeti predvsem ozko grlo v Ljubljani.«

Kaj pa o proizvodno-logističnih conah meni Dušan Mes? »Nekaj smisla je v tem. Madžari in Slovaki imajo ogromno proizvodnjo avtomobilov. S kontejnerji pripeljejo sestavne dele za avtomobile, nazaj v pristanišče pa vozijo avtomobile. Če obstajajo ideje za širšo proizvodnjo, je to smiselno – ne pa tudi, če bi bila to le neke vrste parkirišča za blago.«

2. Logistična cona ob avtocesti, med Kranjem in letališčem.

V zadnjih letih je bilo več pobud za to cono, a primanjkuje konkretne podpore in usklajenosti med občinami, gospodarstvom in državo, opozarjajo v GZS – Regionalni zbornici Gorenjske.

Letališče Jožeta Pučnika ima za Gorenjsko ogromen strateški pomen, opozarjajo v Regionalni zbornici Gorenjske: »Od države zato pričakujemo jasno odločitev: ali je to letališče tudi logistični center – in če je, naj se vlaganja v dostopne ceste in železnico temu ustrezno prilagodijo.«

➤ **Ljubljana bo največje ozko grlo, dokler ne bo sprejeta rešitev, da se naredi tir okoli Ljubljane.**
Nevenka Kržan, Luka Koper

3. Logistično-pretovorno vozlišče v Divači.

Razmisliti je treba o večjem logistično-pretovornem središču na stiku železnic iz treh pristanišč – Reke, Kopra in Trsta – v okolici Divače, pravijo v Primorski gospodarski zbornici.

4. Čezmejno multimodalno logistično vozlišče Vrtojba/Šempeter.

To je ključen strateški projekt, ki bi povezal železnico, cesto in storitve ter omogočil optimizacijo dobavnih verig v celotnem čezmejnem prostoru, menijo v Severno Primorski gospodarski zbornici.

5. Urbani logistični centri v Osrednji Sloveniji.

Osrednjeslovenska regija potrebuje več manjših, tehnološko naprednih logističnih vozlišč blizu urbanih središč za boljšo in hitrejšo pretočnost ter za podporo zadnjemu kilometru in boljši oskrbni verigi v mestnem okolju, pravijo v Zbornici osrednjeslovenske regije GZS.

Č. Pristanišče v Kopru

1. Podaljšanje severnega dela 1. pomola – v teku.

Za pretovor kontejnerjev so v Luki Koper začeli podaljševati severni del prvega pomola. To je največja investicija v zgodovini Luke Koper.

Skupaj z dodatnimi investicijami v prihodnjih letih bodo povečali zmogljivost pretovora kontejnerjev z obstoječih 1,2 milijona na 1,8 milijona kontejnerjev letno. Kontejnerskemu terminalu znotraj luke bodo tako namenili dodatne površine, pojasnjuje Nevenka Kržan.

2. Garažna hiša za 11.500 avtomobilov.

Luka Koper je v prvem delu leta objavila javni razpis o izgradnji nove garažne hiše za približno 11.500 avtomobilov. Skupaj z naložbami v odprte skladiščne površine se bo zdajšnja skladiščna kapaciteta 45.000 vozil v prihodnjih letih povečala na približno 60.000 avtomobilov.

INOVACIJE POD ZEMLJO

Gradimo zanesljivost – korak za korakom.

KTS KERN – proudly part of KERN Tunneltechnik and the PERI Group

Pametne rešitve za tuneliranje: od zasnove do montaže

Digitalizacija, procesne simulacije in avtomatizacija za natančne in učinkovite izvedbe

25+ let izkušenj

200+ specializiranih tehnikov; celovita podpora, analiza tveganj in usposobljeno osebje

Vodimo prihodnost podzemne infrastrukture z inovacijami in zanesljivostjo.

Dornavska cesta 6a, 2250 Ptuj

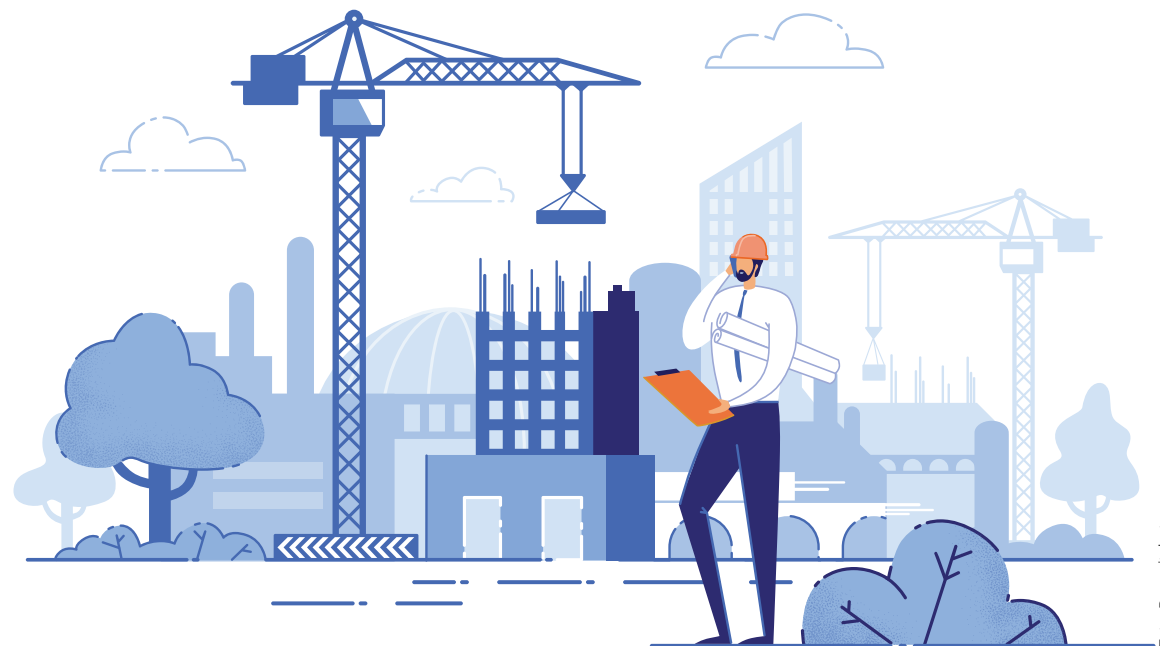

Foto: Depositphotos

NAJBOLJ PROPULZIVNI IN NAJMOČNEJŠI V GRADITELJSTVU

- Kdo so lastniki najboljših in največjih podjetij?
- Kdo so najboljša MSP v panogi?
- Kdo so top izvozniki in zaposlovalci?

Goran Novković

K

atera so najbolj gonilna in katera najmočnejša podjetja s področja graditeljstva, tako v gradbeništvu, inženiringu in projektiranju kot v proizvodnji in trgovini? Da bi to ugo-

tovili, smo pripravili lestvice najboljših malih in srednjih podjetij (MSP) v tej panogi, lestvico največjih izvoznikov in lestvico kakovostnih največjih podjetij, ki v tej panogi izplačujejo nadpovprečne plače.

Iz naštevanja omenjenih lestvic je razvidno, da smo iskali najboljše kakovostna podjetja. Razdelili smo jih med:

- ★ manjša in srednja propulzivna podjetja z naše tradicionalne lestvice top MSP 500, ki jo vsako leto objavljamo v naši poletni izdaji Podjetne Slovenije,
- ★ najmočnejša podjetja po izvozu in
- ★ največja po številu zaposlenih, v povezavi z nadpovprečnimi plačami.

A. Najbolj propulzivni

Med najboljšimi MSP v graditeljstvu je najbolj zanimiva ugotovitev, da jih je v klasičnem gradbeništvu največ. To pa ne velja za najmočnejše izvoznike, kjer je industrija gradbenih materialov močnejša od

SVETOVANJE

PRODAJA

SERVIS

NAJEM

REZERVNI
DELI

Stroji z močjo. Ljudje s srcem.

Globex s.r.l., Podružnica v Sloveniji IOC Zapolje I/7, 1370 Logatec

☎ 01 750 92 95

GLOBEX | PARTNER AT YOUR SIDE

Gradbeni stroji

Drobilci in sejalnice

Betonske črpalke in betonarne

ANACONDA®

CASE
CONSTRUCTION

CIFA

EVOQUIP

ZOOMLION

Keestrack

SANY

gradbeništva. Poglejmo, kdo so prve peterice na štirih lestvicah top MSP.

➔ Gradbeništvo.

Na lestvici top MSP po EBITDA v gradbeništvu (ostali pogoji za uvrstitve so vidni na koncu lestvic na naslednjih straneh) so NGN Eko, Lumar IG, RGP, Remont NG in Termont. Med njimi je najbolj znan Lumar IG, ki se ukvarja z montažnimi hišami in je v lasti Marka Lukića.

NGN Eko se ukvarja z nizkimi gradnjami in je v večinski lasti Roka Arčana. Velenjski RGP je del državne energetike. Žalski Remont NG, ki gradi ceste, je v lasti družine Kugler. Termont, ki se ukvarja z gradbenimi inštalacijami, pa je posredno v lasti Ramiza Kaloševca.

Ni presenečenje, da je med top najboljšimi MSP kar nekaj manj znanih v lasti podjetnikov. Vsako leto jih najdemo na lestvicah top MSP Podjetne Slovenije.

➔ Proizvodnja.

Na vrhu proizvodnih podjetij je stari znanec IMP Pumps Damirja Popovića, ki se ukvarja z razvojem in proizvodnjo črpalk. To podjetje je tudi najmočnejše po EBITDA med vsemi podjetji v graditeljstvu.

Sledi koroško podjetje Armature, proizvajalec pip in armatur, ki je v nemški lasti. Tretjevršeni Tem Čatež, nekoč v lasti pokojnega Andreja Bajuka (prvotni lastnik podjetja Tem Čatež ni nekdanji minister Andrej Bajuk), zdaj pa v 51-odstotni lasti Maksimiljane Bajuk (preostali delež imajo partnerji), se ukvarja z razvojem in proizvodnjo stikal in vtičnic. Wienerberger v nizozemski lasti proizvaja opeko in strešnike. Lastnik podjetja Ertl glas steklo pa je v avstrijski lasti. Ukvarja se s proizvodnjo ravnega stekla.

Kar nekaj močnih proizvodnih MSP iz graditeljstva je v lasti tujcev, podobno veliko pa jih je v lasti slovenskih podjetnikov. Ta kombinacija lastništva MSP v graditeljstvu prevladuje tudi v graditeljski trgovini in najemodajalstvu, manj pa v inženiringu, projektiranju in organizaciji gradnje.

NATIONAL
OPAŽNI SISTEMI

Specializiran ponudnik
najnaprednejših tehnologij
betonske gradnje

Tel: +386 59 934 014

Hrušica 73
4276 Hrušica,
Slovenija, SI

www.national-opazi.si
info@national-opazi.si

NATIONAL
OPAŽNI SISTEMI

- Napredna oprema za oblikovanje betona
- Svetovanje in projektiranje
- Proizvodnja, servis, vzdrževanje
- Logistična podpora in inštruktaža

skupina

RENTING

Že od leta 1992

NAJEM
prodaja • servis

**GRADBENE
OPREME**

ZEMELJSKA DELA

UTRJEVANJE IN VALJANJA

TRANSPORT MATERIALA

ENERGIJA

VODNA DELA

VAROVANJE IZKOPOV

ODRI, OPAŽI, PODPORNICI

ŽAGANJE IN REZANJE

RUŠENJE IN VRTANJE

OSKRBA GRADBIŠČ

VRTNA OPREMA

OBDELAVA POVRŠIN

OSTALA MEHANIZACIJA IN OPREMA

www.renting.si

Renting d.o.o.
Koper, UL 15. maja 10, 6000 Koper
tel.: 05/663 24 60 | fax.: 05/663 24 61

RENT d.o.o., Enota "S"
Pot k sejmišču b. št., 1000 Ljubljana
tel.: 01/530 85 50 | fax.: 01/530 85 51

RENT d.o.o., Enota "J"
Dolenjska c. 157, 1000 Ljubljana
tel.: 01/280 16 50 | fax.: 01/280 16 51

RENTING VRTOLJBA d.o.o.
Polje 24, 5290 Šempeter pri Gorici
tel.: 05/330 45 30 | fax.: 05/330 45 31

www.renting.si • info@renting.si

Malo zares, malo za hec: po lastništvu so Britanci najmočnejši med prvimi petimi slovenskimi graditeljskimi izvozniki, saj so lastniki 40 odstotkov podjetij med prvo peterico.

➔ Inženiring, projektiranje, organizacije gradnje.

V tej podpanogi je na vrhu podjetje Eho v lasti Andreja in Janeza Pušnika. Znano je po hladilnih sistemih. Sledi mu Izotech, ki se ukvarja z izgradnjo industrijskih postrojenj in je v lasti sedmih slovenskih solastnikov.

Alva na tretjem mestu Jurija Viščka organizira izvedbo gradbenih projektov. Grosupeljski specialist za ceste in komunalno infrastrukturo, Rekon, je v skupini s podjetjem Komunalne gradnje, ki jo obvladuje Viktor Dolinšek.

GP Sistemi, ki se med drugim ukvarja z gradbenim inženiringom, pa tudi intralogistiko in energetiko, je na 5. mestu ter prek Iskre Impuls posredno v večinski lasti Antea Bračiča in Maje Bračič Brelih. Zanimivo, skoraj četrtina podjetja je v posredni lasti Iskraemeca, znanega kranjskega proizvajalca elektronskih števec, sicer že nekaj časa v egiptovski lasti.

➔ Trgovina in najem.

Na vrhu je goriški Vitanest v lasti Karmen in Primoža Kompare. Znano je po uvozu in distribuciji klimatskih naprav, toplotnih črpalk in prezračevalnih naprav z rekuperacijo. Za njim je Obnova, ki se ukvarja s trgovino z lesom in gradbenim materialom, večinska lastnika pa sta Boštjan in Jernej Čertanec.

Na tretjem mestu v tej podpanogi je Lespatex z isto dejavnostjo kot Obnova. To podjetje je v večinski 51-odstotni italijanski lasti, skoraj polovično pa je v lasti štirih slovenskih podjetnikov. Podjetje Saint-Gobain gradbeni izdelki je, kot je mogoče sklepati po imenu, v francoski lasti in se prav tako ukvarja s trgovino z lesom in gradbenim materialom. Na 5. mestu pa je Ferokov Borisa Podbregarja iz Prebolda. Ukvarja se z oddajanjem gradbenih strojev in opreme v najem.

Tudi manj znani podjetniki se prebijajo na lestvico največjih slovenskih izvoznikov s področja graditeljstva. V prihodnje jih bo zagotovo še več.

B. Najmočnejša graditeljska podjetja

Katera od podjetij iz graditeljstva se uvrščajo med največje zaposlovalce in katera med najmočnejše na tujih trgih?

➔ Največji kvalitetni zaposlovalci.

Kdo so največja graditeljska podjetja po številu zaposlenih? A ne le po tem merilu – dodali smo še en pogoj kvalitete: da so ta podjetja izplačevala nadpovprečno plačo glede na povprečno plačo v slovenskem gospodarstvu ali vsaj v panogi.

Na vrhu tistih, ki so se po teh dveh merilih iz te panoge uvrstili med 300 največjih na lestvici vseh podjetij v Sloveniji, je novomeško gradbeno podjetje CGP. Posredno sodi v skupino Perspektiva Darija in Vesne Južna. Sledi mu Knauf Insulation, največji slovenski proizvajalec izolacijskih materialov, ki je sicer v avstrijski lasti.

Na 3. mestu največjih kakovostnih graditeljskih podjetij je Titus iz Dekanov, proizvajalec ključavnic in okovja, v večinski lasti družine Appleby. Ta britanska družina ima podjetja še v Angliji in v Avstraliji. Sledi VOC Celje v lasti Janeza Škoberneta, Žana Moškotevca in Neže Ivakič. Ukvarja se z gradnjo cest.

Na 5. mestu pa je največje podjetje iz največje gradbeniške skupine v Sloveniji – idrijski Kolektor CGP, ki ga obvladuje Stojan Petrič. To podjetje namreč sodi v skupino Kolektor Construction. Intervju z direktorjem Kolektorja CGP, Kristjanom Mugerljem, lahko preberete v tej reviji.

Med prvimi petimi podjetji na lestvici so torej trije domači gradbeniki in dva proizvajalca v tuji lasti. A to ni pravilo. Na visokem 10. mestu je denimo dolenjski Inotherm, v večinski lasti podjetnika Antona Šenka in njegove družine. Kot navajajo, so največji evropski proizvajalec aluminijastih vhodnih vrat.

Tudi sicer je po prvi deseterici bistveno več industrijskih proizvajalcev kot klasičnih gradbenikov: Trimmo, Geberit proizvodnja, Stilles, Adria dom, Alpacem cement, Varis Lendava, M Sora ... Na lestvico pa je poleg Inotherma prodrlo še nekaj drugih podjetnikov: IMP Pumps, Roletarstvo Medle, Roto – Pavlinjek, Sam, Intra Lighting, Tem Čatež ... Pa tudi Pirnar v lasti družine Pirnar. Z naslednikom, direktorjem Gašperjem Pirnarjem, lahko prav tako preberete intervju v tej reviji.

Seveda je na lestvici največjih zaposlovalcev še nekaj znanih klasičnih gradbenih podjetij: Pomgrad, Gorenjska gradbena družba, CPK, AGM Nemec v lasti podjetnice Maje Gerčer, RGP, CP Kranj, med drugim tudi podružnica turške družbe Yapi Merkezi. Manj je projektne firm ali družb s področja inženiringa, vseeno pa so prisotne, denimo podjetji Riko in IBE. Tudi z Janezom Škrabcem, direktorjem in solastnikom Rika, objavljamo intervju v tej reviji.

C. Največji graditeljski izvozniki

Med najmočnejšimi na tujih trgih seveda prevladujejo proizvajalci. Kdo so torej največji slovenski graditeljski izvozniki?

Med prvimi tremi so že omenjeni Knauf Insulation, Riko in Trimmo, ki sodi v last podjetja iz Združenega kraljestva Velike Britanije in Severne Irske. Arcont grupa iz Gornje Radgone na 4. mestu je proizvajalec modularnih montažnih enot in stavbnega pohištva ter tehnično-razvojni center avstrijske skupine Containex, v last katere tudi sodi. Na 5. mestu je že omenjeni Titus Lama iz Dekanov.

V šali bi lahko zapisali, da so v tej panogi po lastništvu med prvimi petimi slovenskimi izvozniki najmočnejši Britanci, saj so lastniki 40 odstotkov podjetij med prvo peterico. Kot rečeno, pa med tistimi iz graditeljskega sektorja, ki se uvrščajo med največjih 300 vseh slovenskih izvoznikov, nasploh izrazito prevladujejo proizvajalci.

Med 300 največjih slovenskih izvoznikov je namreč uvrščenih 24 družb ali osem odstotkov tistih, ki so iz graditeljstva. Od teh 24 družb jih je kar 19 iz

Kar nekaj močnih proizvodnih MSP iz graditeljstva je v lasti tujcev, veliko pa jih je tudi v lasti slovenskih podjetnikov.

industrije, dve prihajata iz organizacije gradnje, dve iz trgovine in ena iz klasičnega gradbeništva.

To je seveda pričakovano, saj industrija prispeva največ k slovenskemu izvozu. Toda podjetja Riko, Geberit, Adriaforest, CGP Group in Izotech dokazujejo, da je na tuje trge mogoče prodreti tudi v neindustrijskih panogah in nišah.

Tri od slednjih smo že omenili. Vas zanima še, kdo sta Geberit in Adriaforest? Prvi je iz Rus in je uradno v nizozemski lasti. Ukvarja se s trgovino na debelo s kovinskimi izdelki, inštalacijskim materialom in napravami za ogrevanje. Adriaforest iz Kopr pa se ukvarja s posredništvom pri prodaji lesa in gradbenega materiala na debelo. Lastnik je Mitja Humar.

Da, tudi manj znani podjetniki se prebijajo na lestvico največjih slovenskih izvoznikov s področja graditeljstva. V prihodnje jih bo zagotovo še več.

DokaXdek.
Nova dimenzija
opaževanja plošče.
dolžina × širina × vsestranskost

Poiščite več
www.doka.com/dokaxdek

Doka Slovenija opažna tehnologija d.o.o. | Spodnji Plavž 14 d | 4270 Jesenice | Slovenija
T 04 5834 400 | slovenija@doka.com | www.doka.com

Formwork & Scaffolding.
We make it work.

TOP MSP – GRADNJA

	Podjetje	EBITDA (v mio €)		Podjetje	EBITDA (v mio €)
1.	NGN Eko	6,424	21.	Žarn	1,924
2.	Lumar IG	3,707	22.	Šušteršič Logatec	1,896
3.	RGP	3,332	23.	Reflex Gornja Radgona	1,869
4.	Remont NG	3,297	24.	Dolenc	1,716
5.	Termont	3,138	25.	Armat	1,621
6.	Agm Starešinič	2,906	26.	Pangra	1,549
7.	IPI	2,714	27.	Schindler Slovenija	1,491
8.	Novomont	2,397	28.	Žiher	1,471
9.	Biomasa	2,277	29.	Geoinvest	1,428
10.	Eurolux	2,257	30.	Karba MGE	1,368
11.	TGH	2,237	31.	Tehrol	1,363
12.	Andrejc	2,212	32.	Vilkograd	1,350
13.	Remont	2,192	33.	Tigrad	1,327
14.	SGP Pokeržnik	2,088	34.	Energomont	1,305
15.	GP Brlec	2,073	35.	Alkam	1,302
16.	Zarja Elektronika	1,979	36.	Sigmanova Žalec	1,300
17.	Pipe Tech	1,956	37.	Elmont Bled	1,285
18.	Lesoj	1,944	38.	Plan-Net Solar	1,249
19.	Kaskader	1,928	39.	Simes	1,248
20.	Dvig	1,924	40.	Hermes GP	1,240

Vir: Dun & Bradstreet
Obdelava: Podjetna Slovenija

Uvrščeni na lestvico top 500 MSP, objavljeno v Podjetni Sloveniji avgusta 2025

AMT projekt

Okolje spreminjamo na bolje

Amt projekt inženiring d.o.o.
Alpska cesta 43, 4248 Lesce
E: info@amtprojekt.si
T: 08/200-75-57
www.amtprojekt.si

Podjetje AMT PROJEKT inženiring odlikujejo številne prednosti:

- znanje in dolgoletne izkušnje,
- dolgoročnost sodelovanja s kupci (GRP program),
- delovno vzdušje in spoštljivi medsebojni odnosi,
- vzpostavljen sistem vodenja kakovosti ISO 9001 in 14001,
- pozitivni okoljski učinki (komunalni program),
- redna usposabljanja za varno delo,
- obvladovanje tehnologij in
- ugled lastnih blagovnih znamk (komunalni program).

Čistilna naprava za tehnološko vodo

Zanesljiv partner tehnoloških rešitev komunalne infrastrukture (čistilne naprave, črpališča, vodohrani, cisterne za vodo in kemikalije, lovilci olja in lovilci maščob) in proizvodnje GRP izdelkov (cisterne za prestižne barke, nadzemne in prevozne cisterne, deli iz poliestra za marin program, vrata za delovne stroje) za trajnostno ozaveščene uporabnike.

Renault Trucks E-TECH
Električna rešitev za vsak transportni izziv!

“Od kompaktnih 3,5T do mogočnih 44T,
od mestnih dostavnikov do 5-osnih velikanov
– za vsak posel prava električna rešitev.”

TOP MSP – GRADBENA PROIZVODNJA

	Podjetje	EBITDA (v mio €)
1.	IMP Pumps	10,073
2.	Armature	8,671
3.	TEM Čatež	5,365
4.	Wienerberger	5,005
5.	Ertl Glas Steklo	2,557
6.	Turna	2,499
7.	XAL Svetila	2,361
8.	Oblak Group	1,897
9.	Kamnolom Verd	1,563
10.	Betonarna Sava	1,490
11.	Kograd Igem	1,352

Vir: Dun & Bradstreet
Obdelava: Podjetna Slovenija
Uvrščeni na lestvico top 500 MSP, objavljeno v Podjetni Sloveniji avgusta 2025

TOP MSP – INŽENIRING, PROJEKTIRANJE, ORGANIZACIJA

	Podjetje	EBITDA (v mio €)
1.	EHO	5,928
2.	Izoteh	3,762
3.	Alva	2,916
4.	Rekon	2,386
5.	GP Sistemi	2,002
6.	Flycom Technologies	1,850
7.	Suncontract	1,552
8.	Lesnina MG Oprema	1,548
9.	Petre	1,421
10.	Protim Ržišnik Perc	1,374
11.	Tehnosol	1,317

Vir: Dun & Bradstreet
Obdelava: Podjetna Slovenija
Uvrščeni na lestvico top 500 MSP, objavljeno v Podjetni Sloveniji avgusta 2025

TOP MSP – GRADBENA TRGOVINA & NAJEM

	Podjetje	EBITDA (v mio €)
1.	Vitanest	5,712
2.	Obnova	2,234
3.	Lespatex	1,993
4.	Saint-Gobain Gradbeni izdelki	1,990
5.	Ferokov	1,749
6.	Škerjanc Shop	1,687
7.	Polje	1,627
8.	Marex	1,583
9.	Oben-Auf	1,578
10.	Klančar Žerjavi	1,472
11.	Eltim	1,394

Vir: Dun & Bradstreet
Obdelava: Podjetna Slovenija
Uvrščeni na lestvico top 500 MSP, objavljeno v Podjetni Sloveniji avgusta 2025

LETO 2025 SO ZAZNAMOVALI PROJEKTI NAČRTA ZA OKREVANJE IN ODPORNOST

Mariborski PROPLUS inženiring, projektiranje, d. o. o., je prava izbira za izvedbo kompleksnih storitev svetovalnega inženiringa za projekte design&build.

PROPLUS inženiring, projektiranje, d. o. o., je družinsko podjetje, ki je na trgu že več kot 30 let prepoznano kot eno od vodilnih na področju izvajanja kompleksnih inženiring storitev tako doma, kot v tujini. Zaposluje interdisciplinarno skupino izkušenih strokovnjakov s široko paleto pozitivnih referenc, tako s področja tehničnih, kot pravnih in ekonomskih znanj. Konstantno jih dopolnjujejo z mladimi, ambicioznimi in razvojno naravnanimi odgovornimi ljudmi, ki s svojo ustvarjalno energijo prispevajo k uresničevanju ciljev podjetja.

VIDNE REFERENCE

Med njihove projekte, ki so v okolju najbolj prepoznavni, sodi Medicinska fakulteta v Mariboru v velikosti 12.000 m², izgradnja stanovanjskega kompleksa Novo Brdo v velikosti 65.000 m², izgradnja Aglomeracije v Rovinju s čistilno napravo s 63.000 PE ter Center odličnosti za raziskave in inovacije na področju obnovljivih materialov in zdravega bivanjaškega

okolja v Izoli v velikosti cca 8.000 m². V teku pa sta najzahtevnejša projekta Center Rotovž naložbene vrednosti približno 40 milijonov evrov Aglomeracija Crikvenica, Novi Vinodolski in Selce v vrednosti približno 60 milijonov evrov.

USPEŠNI V OKVIRU NAČRTA ZA OKREVANJE IN ODPORNOST

»Letošnje leto je zaznamovala izvedba projektov, ki so posledica sprejete nacionalnega Načrta za okrevanje in odpornost (NOO) iz leta 2021 in zajema področje šolstva, kulture, javne uprave ter področje notranjih zadev, pri čemer pa je področje zdravstva zajeto v pobudi REACT EU. Večina teh projektov naj bi se izvedlo po principu design&build ob upoštevanju določil Rumene knjige FIDIC. To je bila za nas velika poslovna priložnost, saj smo skozi vrsto let nabrali veliko referenc, pa tudi praktičnih znanj ravno iz tega področja, kar se je obrestovalo v luči usposobljenosti v fazi podaje ponudb, nadalje pa tudi v izvedbi,« razlagajo v mariborski družbi.

V izredno kratkem roku (manj kot letu dni) so ravnokar uspešno zaključili projekt Ministrstva za kulturo

Jaka, Bojana in Hana Sovič
– vodstvo podjetja

v vrednosti cca 1,6 milijonov evrov, v katerega so bili vključeni objekti SNG Maribor, Narodni muzej Slovenije ter območni enoti Zavoda za varstvo kulturne dediščine v Ljubljani in Kranju. Vsi objekti so spomeniško zaščiteni, bili pa so tudi ves čas izvedbe delno v uporabi, kar je še poseben izziv in terja brezhibno sprotno usklajevanje vseh udeležencev projekta. Ob izjemno dobrem in konstruktivnem sodelovanju tako predstavnikov Ministrstva za kulturo kot predstavnikov naročnikov oz. uporabnikov ter strokovnih predstavnikov ZVKDS do izvajalca MAKRO 5, d. o. o. s konzorcijskimi partnerji je projekt v celoti izpolnil zastavljene cilje in tako prispeval k uresničevanju zastavljenih ciljev celotne operacije NOO z vidika porabe primarne energije ter zmanjševanja emisij toplogrednih plinov ob hkratni izpolnitvi zahtev »ne škoduj bistveno«.

AMBICIOZNO TUDI V PRIHODNJE

»Tudi v prihodnje se bomo trudili v čim večji meri pridobiti kompleksna naročila storitev svetovalnega inženiringa ter, kjer je mogoče, od samega začetka vplivati na projekt in s tem uspešno izpolniti cilje naročnikov,« so še povedali.

Pogled na fasado SNG Maribor

Restavrirano okno na objektu NMS Ljubljana

Znanje, ki pušča sled

Materiali / Gradbena fizika / Konstrukcije / Požarno inženirstvo
Geotehnika in prometnice / Metrologija / Certifikati
Tehnične ocene in soglasja

Naše raziskave so usmerjene v razvoj novih materialov in tehnologij, ki bodo pomagali zagotavljati trajnostni razvoj Slovenije in so hkrati tudi mednarodno aktualni. Sodelovanje v mednarodnih projektih nam omogoča stik in izmenjavo znanja z vrhunskimi raziskovalnimi skupinami širom sveta.

» Obnova Ukrajine bo ponudila priložnosti tudi slovenskim gradbenim podjetjem.«

»DOKUMENTACIJO ZA VOZLIŠČE PRAGERSKO SMO ODPELJALI Z GASILSKIM KOMBIJEM IN PRIKOLICO.«

- Kje bi po mnenju Janeza Škrabca lahko dobili delavce za podjetja v graditeljstvu?
- Ali bomo stavbe kmalu gradili brez človeka?
- Kakšno bo gradbeništvo leta 2035?

Goran Novkovič
Foto: Barbara Reya

Riko je na naši lestvici največjih slovenskih izvoznikov, povezanih z gradnjo, na visokem 2. mestu. Večina podjetij na lestvici izvoznikov je iz proizvodnje. Ker Riko sodi med redke organizatorje gradnje, ki so uvrščeni med največje izvoznike v panogi, je to dober povod za intervju s solastnikom in direktorjem Rika, Janezom Škrabcem.

V Riku ste strokovnjaki za gradbeni inženiring. Spremljate tudi industrijo graditeljstva v tujini. Kateri so trije ključni trendi v panogi?

Tudi mi opažamo, da gradbeništvo doživlja hiter prehod iz običajne gradnje na lokaciji h gradnji z večjo uporabo prefabriciranih elementov in materialov z manjšim ogljičnim odtisom. Gradbeni postopki se digitalizirajo, čedalje bolj se stremi k avtomatizaciji. Uporaba BIM tehnologije ni več stvar izbire, ampak postaja redna praksa. Za gradbeništvo v Evropi izziv postaja pomanjkanje delovne sile.

Kaj pa bo v prihodnosti največja priložnost v panogi graditeljstva?

Ker je gradbeništvo zelo širok segment, težko posplošujem. Naša prednost je izvajanje projektov, kjer se prepletata gradbeništvo in tehnologija. Svoje priložnosti prepoznavamo v infrastrukturnih projektih, ki vključujejo modernizacijo in obnovo,

v regijah z dostopom do sredstev EU, in sicer na balkanskem trgu in v državah vzhodne Evrope. V Sloveniji pa na področju vsakršne posodobitve v infrastrukturi – prometne, elektro, komunalne ...

Zahodna Evropa stremi k partnerstvu s ponudniki lesene gradnje. Tudi obnova Ukrajine bo ponudila priložnosti slovenskim gradbenim podjetjem. Imamo reference, znanje, izkušnje, visoko stopnjo profesionalnosti. Predvsem pa smo izjemno prilagodljivi. Prav ta fleksibilnost je lahko velika konkurenčna prednost pri nastopih na tujih trgih.

Nam se je ta prilagodljivost glede na potrebe kupca, torej investitorja, obrestovala v gradnji visokoavtomatiziranega skladišča za bavarsko opero, ki je zahtevala visoko prilagodljivost glede na obstoječi tehnološki sistem in zahteve uporabnika.

Je Nemčija zato priložnost za druge naše izvoznike?

Prepričan sem, da še vedno je, pa ne samo Nemčija. Premalo se zavedamo, da Slovenija leži v centru zelo bogatega sveta. Globalizacija ni tako pomembna, kot si mislimo. Večina podjetij dela v krogu 500 kilometrov, kar pomeni, da delujemo izrazito regionalno.

Kaj imamo v krogu 500 kilometrov? Avstrijo, Bavarsko, severno Italijo in zraven še Hrvaško. To je sreča in hkrati naša priložnost. Ali veste, da je Slovenija tretji največji zunanjetrgovinski partner Švice? Prvi so ZDA, drugi Nemčija in tretji Slovenija. Ko sem to izvedel, sem bil kar fasciniran.

» Ne primanjkuje le delavcev na gradbišču, ampak tudi projektantov za gradnjo okoljevarstvene infrastrukture.«

Ali zato v prihodnosti vidite več podjetij, ki bi lahko bila še bolj izvozno naravnana?

Absolutno mislim, da je priložnost slovenskega gospodarstva v izvozu. Moraš pa imeti to ambicijo in izvozniško kulturo v podjetju. Riko je eden največjih izvoznikov v Sloveniji in taka je tudi naša poslovna kultura.

Ko sem sam začel svojo podjetniško pot, sploh nisem razmišljal o domačem trgu, ampak sem želel delati na velikem trgu. To je bila takrat zame Sovjetska zveza, ki nam je bila tudi kulturno in administrativno zelo blizu. Ni obsegala le Rusije, ampak tudi Ukrajino, Kazahstan, Uzbekistan, Azerbajždan ...

Zdaj ne morem več poslovati v Rusiji. Smo pa zaradi izkušenj, ki smo jih pridobili v Rusiji, dobro usposobljeni za vstop na druge trge nekdanje Sovjetske zveze. V Astani na primer odpiramo predstavništvo, saj Kazahstan prepoznavamo kot odlično priložnost za prenos svojih znanj in izkušenj. Tudi gradnja slovenskega paviljona za Expo Dubaj 2020 je za nas dobra odskočna deska za vstop na trg Združenih arabskih emiratov.

Doma so pogoste medijske objave o aneksih v gradbeništvu. Zakaj jih je toliko?

Vsak se lahko sam prepriča, da ko gre za vprašanje aneksov, Slovenija v primerjavi s tujino ni čisto nič posebnega. Aneksi so namreč nekaj vsakdanjega v pogodbah vseh povsod, ne le v Sloveniji.

Vsak aneks v javnosti pa žal nemalokrat vzbudi vtis nenasitnosti gradbenih podjetij, čeprav gre za povsem objektivne okoliščine. Propad velikih gradbenih podjetij pred desetletjem se ni zgodil zato, ker bi bila ta preveč požrešna. Vsi so delali bolj ali manj z izgubo, tudi zaradi dampinških cen.

Gradbene cene morda res niso bile visoke, toda ta podjetja so se hkrati izčrpavala z namenom privatizacije.

Da, to priznam. A že sam poslovni model ni bil ustrezen. Najbolj sporno je zdaj merilo najnižje cene. Mi smo kandidirali za projekt predora Markovec. Bili smo dražji od najcenejšega in izbranega ponudnika. Na koncu sta šla oba izbrana ponudnika v stečaj, Markovec pa je bil zgrajen za ceno, kar kršno smo ponudili mi, in to bistveno kasneje.

Rad bi ovrgel še eno napačno predstavo, in sicer da zapiramo vrata tujim gradbenim podjetjem. Na razpis za gradnjo centra za radioaktivne odpadke sta prispeli dve ponudbi, naša in ponudba podjetja iz Južne Koreje. Vrednost naše ponudbe je bila približno 93 milijonov evrov, njihove pa 164 milijonov evrov.

Naj poudarim, da so vsi razpisi odprti za tuja gradbena podjetja. Žal pa zaradi pomanjkanja investicijske kontinuitete naši projekti, predvsem s področja infrastrukture, za tuja podjetja niso atraktivni.

Zakaj so potem aneksi pri nas stigmatizirani?

Predvsem zaradi nepoznavanja. Naj poudarim, da vsak izvajalec želi podpisati pogodbo, po kateri bo izvedel dela, ki so opredeljena v pogodbi v dogovorjenem času. To omogoča dobro, učinkovito organizacijo in uspešno končanje projekta.

Predvsem pri izvedbi večletnih kompleksnih projektov pogosto naletimo na spremenljivke, ki jih tudi najboljše pripravljena pogodbeni dokumentacija ne more ne vključiti ne predvideti. Na primer spremembe projektne dokumentacije, nepredvidena in dodatno naročena dela, geološke razmere, povečan obseg del, sprememba zakonodaje, področja, višje sile, kot so pandemije, vojna ...

Mi smo kandidirali za projekt predora Markovec. Bili smo dražji od najcenejšega in izbranega ponudnika. Na koncu sta šla oba izbrana ponudnika v stečaj.«

Vse to je v skladu z mednarodnimi pogodbami Fidic, ki varujejo naročnika, s slovensko zakonodajo in posebnimi gradbenimi uzancami. Ko vložimo zahtevek za povišanje cen, mora ta temeljiti na argumentih in dokazih. Postopek pravzaprav ne dovoljuje zlorab. V praksi so povsem legitimni in nujen instrument, pri nas pa so žal demonizirani.

Ko smo gradili avtomatizirano visokoregalno skladišče za bavarsko opero, smo zaradi povišanja cen, ki sta ga povzročila covid in kasneje ukrajinska vojna, vložili zahtevek z vso potrebno argumentacijo. Investitorji so ga odobrili hitro in z razumevanjem.

Omenili ste primer iz Nemčije. Je to tam pogosto?

Ne le v Nemčiji, tudi drugod, in to predvsem pri zahtevnih infrastrukturnih projektih, ko gradnja traja več let ter se vmes srečuješ z mnogimi spremenljivkami. Naj izpostavim primer 3,2 kilometra dolgega avtocestnega odseka v Berlinu, ki povezuje Neukölln s križiščem pri Treptower Parku.

Gradnja je trajala celih 12 let, spremljale so jo zamude in povišanje cen. Stroški so bili na kon-

cu okoli 721 milijonov evrov, kar pomeni približno 225 milijonov evrov na kilometer.

Zakaj je bil projekt tako drag? Trasa poteka skozi gosto poseljeno urbano območje, kar otežuje gradnjo. Nekateri deli trase so zgrajeni v koritu, torej z globoko izkopanimi površinami, tudi do 7 metrov pod nivojem površja. Zgrajen je bil predor, dolg 400 metrov, poleg tega pa 25 mostov. Zaradi bližine stanovanjskih objektov in urbane infrastrukture so uporabili tišji asfalt ter izvedli obsežne ukrepe za zmanjšanje hrupa in za čiščenje površinskih voda.

Ali bo najdražji odsek avtoceste v Nemčiji ustavil nadaljnje investicije? Ne, gradili bodo naprej. Predvidena je 17. faza avtoceste, ki je dolga okoli 4,1 kilometra in naj bi stala 1,08 milijarde evrov.

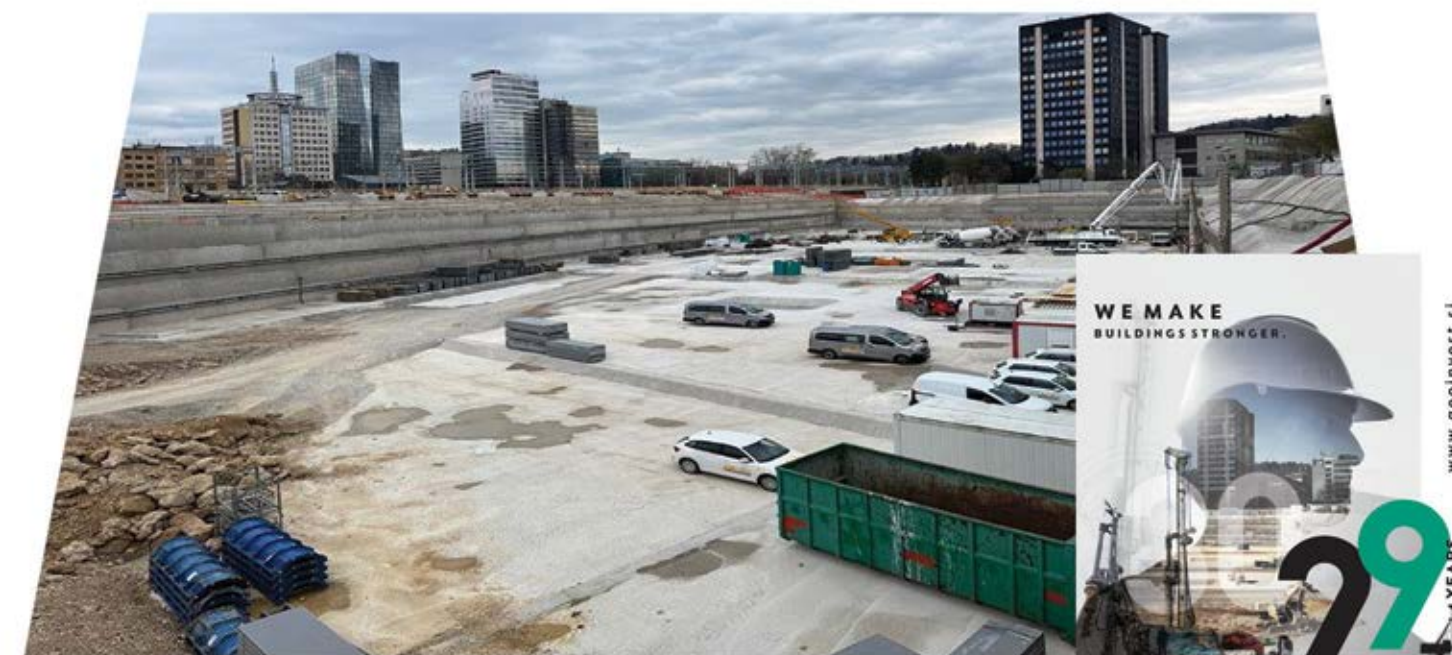
GEOINVEST
geotehnične rešitve

Geoinvest d.o.o., Dimičeva ulica 16, 1000 Ljubljana
tel.: 01 300 43 70, www.geoinvest.si

PILOTIRANJE:
- BENOTTO PILOTI
- CFA PILOTI
- FDP PILOTI
- ZABITI PILOTI
- MINI PILOTI
- MIKRO PILOTI

**SIDRANJE
JET GROUTING:**
- ENOFAZNI
- DVOFAZNI
- DIAFRAGME
- GEOMEHANIKA

**TORKRETIRANJE
VODNJAKI, PONIKOVALNICE
GRADBENE JAME
SANACIJA PLAZOV
GEOTEHNIČNE MERITVE
GEOTEHNIČNI INŽENIRING**

Zaščita izkopa gradbene jame
EMONIKA SEVER

» Slovenija ima še več birokracije kot mnoge zahodno- in severnoevropske države, predvsem zaradi številnih soglasij, lokalnih razlik in relativno počasnih postopkov.«

Kaj pa kakšen primer pri nas?

Vsi veliki infrastrukturni projekti delijo usodo odseka nemške avtoceste; kar pomislimo na karavanški predor. Še bolje pa to lahko ponazorim z našim projektom obnove železniškega vozlišča na Jesenicah. Gre namreč za veliko in pomembno investicijo.

Zgradili bomo 20 kilometrov novega tira s 55 kretnicami – z odvodnjavanjem in novim spodnjim ustrojem, 20 kilometrov nove vozne mreže (3 kV in 20 kV), dva nova 400 metrov dolga otočna perona, pokrita z nadstrešnicami, v celoti bomo obnovili stavbe centralne postajalnice s površino 3.500 m², vključno z inštalacijami, pa postajno poslopje s površino 4.500 m², vključno z inštalacijami in stranskim peronom, ter nov podhod za pešce in kolesarje.

Podaljšali bomo obstoječi podhod pod vsemi tiri in dogradili štiri dvigala za potnike, obnovili cestni podvoz in zgradili stopnišče za dostop potnikov, porušili star most in zgradili novega čez potok Jesenice, uredili njegovo strugo, sanirali jekleni most, obnovili obstoječe vodne propuste pod progo, izgradili dva kilometra novih protihrupnih ograj ...

Ta projekt bo povzročil multiplicirane učinke, kot jih je tudi omenjeni 3,2 kilometra dolgi avtocestni odsek v Nemčiji ali pa vozlišče na Pragerskem. Žal pa pri nas prevladuje dikcija, da gre za skromno prenovno postajališča.

Koliko je v Sloveniji birokracije pri graditeljstvu v primerjavi s tujino?

Slovenija ima še več birokracije kot mnoge zahodno- in severnoevropske države, predvsem

zaradi številnih soglasij, lokalnih razlik in relativno počasnih postopkov. Ko smo predajali dokumentacijo v zvezi z vozliščem Pragersko, smo jo odpeljali z gasilskim kombijem in prikolico.

Debirokratizacija je nujna. Digitalizacija postopkov postopoma izboljšuje stanje, vendar smo po času in kompleksnosti še vedno nad povprečjem EU.

Imate izkušnje na trgih tretjih držav. Se slovenska podjetja v zdajšnjih geostrateških podjetjih preredko odločajo, da bi bolj ambiciozno nastopala na teh trgih, med katerimi so tudi najhitreje rastoča?

Mislim, da se slovenska gospodarska diplomacija in Spirit tega dobro zavedata. Izjemno bi pohvalil njuna prizadevanja, ki podpirajo in spodbujajo nastope na tujih trgih. Kar bi mogoče spremenil, je povezano z rekom, ki ga podjetniki dobro poznamo: »Ne bojim se tistega, ki naredi tisoč udarcev. Bojim se tistega, ki naredi tisoč udarcev v eno smer.«

Torej, po mojem mnenju bi bilo treba še jasneje postaviti prioritete in se osredotočiti nanje.

Kateri pa so ti trgi?

Kot že omenjeno, osrednja Azija je za nas danes ključna regija, saj predstavlja dinamičen trg z razvojnimi projekti, energetiko in infrastrukturo, kjer slovenska podjetja lahko ponudijo znanje, tehnologijo in rešitve. Naša gospodarska diplomacija že izvaja svoje aktivnosti v tej regiji; naj izpostavim le obisk predsednice republike dr. Nataše Pirc Musar v Kazahstanu.

Ne pozabimo, da Evropska unija podjetjem omogoča nastop na tretjih trgih prek različnih instrumentov in programov. Pri tem so ključni mehanizmi financiranja in podpore, ki jih ponujata EBRD in EIB. Pomembno vlogo pri tem ima tudi SID banka, ki slovenskim izvoznikom pomaga s financiranjem, garancijami in izvoznim zavarovanjem. Seveda pa je nastop na teh trgih treba zastaviti strateško, morda z malo bolj konservativnim pristopom in vztrajnostjo.

Riko je močan na področju intralogistike. Koliko se slovenska podjetja zavedajo, kam gredo trendi na tem področju? Koliko so pripravljena investirati v modernizacijo intralogistike?

Mi imamo največ izkušenj z intralogistiko v farmacevtski industriji. Ta panoga se močno zaveda potrebne modernizacije, predvsem na področju avtomatizacije.

Kaj pa preostala industrija?

Odvisno od primera do primera, nasploh pa je to zavedanje dobro. Propulzivna podjetja posodablajo svojo intralogistiko. Ni naključje, da je Slovenija tako pomembna industrijska država v Evropi.

Imate kaj izzivov zaradi pomanjkanja razvojne delovne sile? Koliko jo iščete v tujini in kako?

Da, pomanjkanje delovne sile je resen problem v celotni Evropi. Ne primanjkuje le delavcev na gradbišču, ampak tudi kvalificiranih delavcev, kot so projektanti za gradnjo okoljevarstvene infrastrukture, kjer je potreben zelo specifičen in interdisciplinaren pristop. Ko so bila v Sloveniji na voljo kohezijska sredstva, je bila ta profesija močno zastopana. Ker ni več projektov s tega področja, smo izgubili zelo dragoceno znanje in pomembne strokovnjake.

Rešitev vidim v aktivni mednarodni rekrutaciji delovne sile iz EU, Severne Afrike in Balkana, v partnerstvih z izobraževalnimi ustanovami, prekvalifikacijah in večji avtomatizaciji dela.

Greva še malo v prihodnost graditeljstva. Ali bomo kmalu gradili stavbe popolnoma brez človeka? Kitajci tako že gradijo avtoceste.

Zagotovo bo tehnologija zelo napredovala. Šte-

vilo delavcev se bo zmanjšalo, vendar popolnoma brez človeka ne bo šlo.

Kitajska že nekaj let razvija koncepte »brez človeškega dela na terenu«, kjer pri gradnji uporabljajo avtonomne buldožerje, valjarje in bagre, dronske sisteme za nadzor in kartiranje, umetno inteligenco, GPS vodenje delovnih strojev in centralizirano daljinsko upravljanje z zelo malo ljudmi neposredno na gradbišču. Pri gradnji velikih infrastrukturnih projektov – cest, železnic, predorov – Kitajska testira takšne metode, posebej za hitrejšo, varnejšo in cenejšo izvedbo.

Kakšno vlogo pa bo imela v graditeljstvu umetna inteligenca?

Ne bojim se je. Vem, da je v ljudeh nekaj ludizma; kot so včasih razbijali stroje v strahu pred izgubo dela, se zdaj bojimo umetne inteligence. Ampak vsi vidimo, kaj se je zgodilo z napredkom industrije, kako je humanizirala človeško delo. Fizično delamo lažje.

Umetna inteligenca bo človeku omogočila nove perspektive, zato sem optimističen. V Riku smo prežeti z imperativom, da aktivno uporabljamo umetno inteligenco. Kdor vsaj trikrat dnevno ne pomisli nanjo, ni več na pravi poti, zato delam vse, da bi bila umetna inteligenca čim bolj vključena v naš vsakdanjik.

Kako vidite gradbeništvo leta 2035 – bomo še vedno gradili z zidaki in betonom ali pa bodo stavbe sestavljene iz robotiziranih modulov?

V gradbeništvu gre vedno za visoke investicije in ljudje se bodo pri izbiri novih oziroma neuvelja-

vljenih metod gradnje še vedno odločali preudarno in delno konservativno.

Pričakujem hibrid – beton in zidaki bodo ostali za določene nosilne in infrastrukturne elemente, a velik del stanovanjske in poslovne gradnje bo modulariziran, pogosto z vnaprej izdelanimi elementi – lesenimi moduli, betonskimi enotami. Beton in jeklo imata izjemne lastnosti in sta cenovno dostopna, zaradi česar bosta ostala nepogrešljiva.

Robotizacija in avtomatizacija bosta prevladali pri proizvodnji elementov in na določenih deloviščih. Digitalni dvojčki in umetna inteligenca bodo vgrajeni v vsak projekt. Rezultat bo hitrejša, bolj nizkoogljiva, bolj serijska gradnja z večjo vlogo industrijskih linij in manj ročnega dela na lokaciji.

Nepremičnine postajajo nedostopne za mlade. Ali imate rešitve za cenejše gradnje ter večjo dostopnost stanovanj in hiš za mlade?

To so zahtevna vprašanja, ki terjajo bolj poglobljene analize – od ekonomsko-finančnih in gradbeno-tehničnih do urbanističnih, socioloških in demografskih analiz. Ljubljana zagotovo doživlja previsok pritisk in bi bilo treba izvesti vse potrebno tudi za decentralizacijo.

Možnosti, ki cenijo samo hitrost gradnje, ne pa nujno samih stanovanj, prepoznavam predvsem v prefabricirani oziroma modularni gradnji ter standardizaciji tipologij in predpisov za hitrejšo izvajanje.

Po drugi strani pa se moramo zavedati, da so objekti vse bolj kompleksni, vsebujejo pametne inštalacije, energetske učinkovite sisteme, digitalizirane nadzorne platforme in integracijo trajnostnih tehnologij, kar zagotovo ne prispeva k cenitvi.

PREDNOSTI LESENE GRADNJE ZA BIVANJE IN OKOLJE

V času, ko se svet sooča s podnebnimi spremembami, ne postaja les le logična, temveč tudi naravna izbira, ki omogoča bolj kakovostno in varno bivanje ter prispeva k varovanju okolja.

Les je obnovljiv naravni vir in eden najbolj trajnostnih gradbenih materialov. Med rastjo drevo iz ozračja črpa ogljikov dioksid (CO₂) in ga skladišči v lesni masi. Zato lesena gradnja že v izhodišču nosi v sebi zajetne količine negativnega ogljika.

V KUBIČNEM METRU LESA VEZANA TONA CO₂

V enem kubičnem metru lesa je vezana približno ena tona CO₂, ki tam ostane shranjena celotno življenjsko dobo hiše. Za primerjavo pogledimo proizvodnjo tradicionalnih gradbenih materialov, kot so beton, opeka in jeklo, ki povzročajo večje emisije CO₂. Les kot gradivo ima negativni ogljični odtis, saj 1 m³ lesa veže približno 1.000 kg CO₂ iz ozračja. Nasprotno pa proizvodnja 1 tone betona povzroči okoli +500 kg CO₂, opeke ~+480 kg, jekla pa kar ~+2.000 kg CO₂. Lesena gradnja torej že v startu prihrani emisije, ki bi nastale pri uporabi energetske intenzivnih materialov.

VISOKO UGODJE BIVANJA

Toda prednosti lesa niso le okoljske. Lesena gradnja prinaša izjemno energetsko učinkovitost. Zaradi odlične toplotne izolacije so stroški ogrevanja lahko tudi do 50 % nižji, notranje po-

vršine pa ustvarjajo naravno toplino in prijetno klimo. Les diha, uravnava zračno vlago in skrbi za zdravo mikroklimo, brez plesni, prahu in statike. Življenje v leseni hiši dokazano zmanjšuje stres in izboljšuje počutje.

HITROST GRADNJE

Poleg udobja pa navdušuje tudi hitrost gradnje. Lesene montažne hiše so natančno izdelane v kontroliranem okolju in na terenu postavljene v nekaj dneh, vseljive pa v manj kot pol leta. Takšna gradnja je čista, učinkovita in finančno predvidljiva. Manj gradbiščnega hrupa, manj odpadkov – in več časa za tisto, kar res šteje: življenje.

POTRESNA IN POŽARNA VARNOST

Lesene hiše so tudi izjemno trpežne in potresno varne. Les je lahek, a hkrati prožen in močan, kar mu omogoča, da ob tresljajih ohrani stabilnost. Mnogi alpski objekti iz lesa stojijo že več stoletij. Tudi z vidika požarne varnosti je les zanesljiv – na površini ogleni in tako upočasnijo širjenje ognja.

INTELENTNI IN NARAVNI KONSTRUKCIJSKI SISTEMI

V podjetju Lumar, kjer že več kot tri desetletja razvijajo napredne

rešitve na področju trajnostne gradnje, so te prednosti temelj njihove filozofije in razvoja. Z razvojem inteligentnih in naravnih konstrukcijskih sistemov, Lumar Prestige 3.0 in Lumar iQwood, ustvarjajo sisteme gradnje, ki omogočajo gradnjo domov z minimalnim vplivom na okolje in maksimalnim udobjem za uporabnika. Njihove hiše so zasnovane kot odgovor na izzive prihodnosti; so energetske učinkovite, arhitekturno dovršene in tehnološko dovršene.

POVRATEK K NARAVI

Lesena gradnja ni le trend, temveč vrnitev k naravi. V Lumarju verjamejo, da mora biti hiša več kot le objekt za bivanje. Mora biti prostor, kjer se človek počuti varno, udobno in povezano z naravo. Zato gradijo z mislijo na generacije, ki prihajajo, in z zavedanjem, da imamo danes priložnost narediti nekaj, kar bo imelo pozitivne učinke desetletja. Ko razmišljate o gradnji novega doma, zato razmišljajte o lesu. In razmišljajte s partnerjem, ki zna iz tega naravnega materiala ustvariti hišo – pametno, trajnostno in z najnižjimi stroški skozi celoten življenjski cikel.

Foto: Depositphotos

13 REŠITEV ZA POMANJKANJE KADROV V GRADBENIŠTVU

- Pomanjkanje kadrov v gradbeništvu je vseevropski problem. Kako jih poiskati?
- Najprej zadržite te, ki jih že imate. Toda kako?
- Kaj pa, če bi kot mentorje zaposlili upokojene strokovnjake?

Maja Virant

Kako do kadrov v gradbeništvu? Vprašanje zveni podobno naivno kot denimo, kako izgubiti pet kilogramov v dveh tednih. Gradbeništvu je ena izmed panog, kjer delovne sile primanjkuje skoraj v vseh državah Evropske unije (EU). Misija nemogoče? Nikakor ne. Vedno, ko stvari postanejo težke ali nemogoče, podjetniki zanje najdejo rešitve. Tudi tokrat bo tako. Poiskali smo 13 rešitev za pomanjkanje kadrov v gradbeništvu.

Kadrovski položaj v gradbeništvu je neugoden in drugo leto bo podobno. Kadra za gradbena dela pravzaprav sploh ni mogoče pridobiti oziroma je to res zelo težko, priznava direktorica operativnega

poslovanja v kadrovski družbi Trenkwalder Alenka Kraljič: »To velja tako za večino nekvalificiranih kot za kvalificirane in strokovne profile.«

Vzroki so raznovrstni, našteva Kraljičeva:

- ★ težki pogoji dela,
- ★ zahteve okoljske regulative in zelene tehnologije ter obnovljivih virov energije,
- ★ panoga je visoko delovno intenzivna,
- ★ vplivi demografskih in strukturnih dejavnikov: zaradi staranja delovne sile se povečujejo potrebe po novem kadru,
- ★ tehnične zahteve po vse višji oziroma boljši in specifični usposobljenosti kadra.

Najbolj bo primanjkovalo kvalificiranih gradbenih delavcev za klasična gradbena dela, kot so zidarji, tesarji in monterji opažev, napoveduje Alenka Kraljič: »Primanjkljaj bo tudi pri strojnih upravljavcih,

kot so vozniki težke mehanizacije ali žerjavisti.« Primanjkuje (in tako bo tudi v prihodnje) električarjev, različnih vrst monterjev, inštalaterjev, fasaderjev in gradbenih inženirjev.

Usposabljanje teh je precej drago, delavci pa raje odidejo v tujino zaradi boljših plačnih ponudb, opaza Kraljičeva.

»Zaradi digitalizacije v gradbeništvu se pojavlja potreba po novih znanjih, to si upam trditi,« ugotavlja Alenka Kraljič: »Rutinska dela so sicer na splošno v vseh gospodarskih sektorjih tarča sprememb. Res pa je, da velika večina gradbenih projektov še vedno potrebuje ročno delo, specializirane spretnosti, nadzor in fizično prisotnost.«

VSEEVROPSKI PROBLEM BO ŠE HUŠJI

Gradbeništvu je eden izmed sektorjev v Evropski uniji, kjer je pomanjkanje delovne sile že vrsto let izrazito. Številni gradbeni poklici so na seznamu tistih, kjer te najbolj primanjkuje, pri čemer so potrebe v tem sektorju poudarjeno čezmejne in dolgotrajne, navaja poročilo Pomanjkanje in presežki delovne sile v Evropi 2024 Evropske agencije za delo (European Labour Agency, ELA).

Študenti v Skandinaviji se ob igranju igrice Virtual Construction Simulator učijo gradbenih veščin.

Poročilo opozarja, da bodo megatrendi, kot so zeleni prehod (povečane potrebe po energetski prenovi stavb, trajnostnih gradbenih praksah in razogljčenju) in demografske spremembe (staranje prebivalstva in hkratno upokojevanje velikega števila izkušenih delavcev), še dodatno povečali pritisk na sektor.

Nacionalne in evropske politike – kot so Zeleni dogovor EU ter nacionalni načrti za okrevanje in odpornost – s svojimi okoljskimi cilji zahtevajo obsežne naložbe v gradbeništvu, kar povzroča močno rast povpraševanja po delavcih z ustreznimi znanji, opozarja Evropska zveza gradbene industrije (https://www.fiec.eu/application/files/6216/9711/5277/2023-10-12_Shortage_of_Labour_in_the_Construction_industry.pdf). Te naj bi zahtevale do 1 do 2,5 milijona dodatnih delovnih mest do leta 2030.

Potrebujemo obsežen program nadgrajevanja in prekvalifikacij za 25 % evropske delovne sile v gradbeništvu.

Potrebujemo obsežen program nadgrajevanja in prekvalifikacij za 25 odstotkov delovne sile v gradbeništvu, kar pomeni približno 3 milijone delavcev med letoma 2022 in 2027, ocenjujejo Evropska zveza gradbene industrije (FIEC) in njeni partnerji v okviru Pakta za znanja v gradbeništvu, Evropska zveza delavcev v gradbeništvu in lesarstvu (EFBWW) ter Construction of SMEs Europe (EBC). Kaj pa do takrat?

13 REŠITEV ZA POMANJKANJE KADROV V GRADBENIŠTVU

Časa za čakanje je zmanjkalo. Kot vidite, lahko kar hitro pozabimo na to, da bomo kadre v gradbeništvu dobili od drugod – ker jih preprosto ni.

Kaj pa lahko storimo? Razmišljajmo zunaj okvirjev. Poiskali smo 13 kratko- do srednjeročnih rešitev za pomanjkanje kadrov v gradbeništvu:

1. Zadržite kadre – primer: urejeni urniki

Najprej poskrbite za to, da vam ti, ki jih imate, ne pobegnejo. Vpeljite določene preverjeno dobre kadrovske prakse, saj vam bo to pomagalo zadržati obstoječi kader, svetuje Alenka Kraljič: »Kot delodajalec svojo privlačnost povečajte s tem, da ustrezno poskrbite za plačilo delavcev, varne delovne razmere, sodobno delovno opremo in urejene urnike dela.«

2. Ustrezno poskrbite za tuje kadre – primer: integracija

To se je izkazalo za zelo pozitivno, pojasnjuje Alenka Kraljič: »Poskrbite za nastanitev in tudi za integracijo delavcev iz tujine, tako z mentorstvom kot z osnovnimi jezikovnimi tečaji.«

3. Oblikujte lastne sisteme – primer: tečaji

Uvedite notranje, lastne sisteme usposabljanj in napredovanj. »To so lahko tečaji, certificiranja, mentorski pari,« našteva Alenka Kraljič. S tem zaposlenim omogočate razvoj.

NOV KADROVSKI BAZEN V AZERBAJDŽANU?

Pred kratkim je neposredni in konkretni delodajalec iz gradbeništvu ter obenem dober poznavalec kadrovske problematike v gradbeništvu povedal, da se je kadrovski bazen na Balkanu že izpraznil in da kadrovske potenciale, predvsem voznike za gradbene stroje, zdaj iščejo v Azerbajdžanu. »Pri tem je poudaril, da so bili upravno-administrativni postopki za vstop teh kadrov na naš trg dela predolgi,« pojasnjuje Alenka Kraljič.

Na to že ves čas opozarjamo tudi pri Podjetni Sloveniji, politiki pa se spet in še vedno ukvarjajo s predlogi brez izračunov (beleženje delovnega časa, pravica do odklopa, trajnostna oskrba, obvezna božičnica ...).

4. Vlagajte v prihodnje kadre – primer: več prakse

Če boste danes vlagali v prihodnje kadre, tako finančno kot z izobraževanjem, boste imeli čez nekaj let kadre, ki bodo lahko začeli delati takoj. Nekaj let se sliši veliko, a če tega ne boste storili, boste imeli pozneje enake težave kot danes.

Večja gradbena podjetja oziroma skupine se učinkovito povezujejo s poklicnimi in tehničnimi šolami ter omogočajo opravljanje prakse, uvedeno pa imajo tudi štipendiranje.

5. Skočite v napredne tehnologije – primer: roboti za zidanje

Implementacija tehnologij, kot so droni, BIM (Building Information Modeling – informacijsko modeliranje gradenj), AR/VR (razširjena in virtualna resničnost), robotika in avtomatizacija, lahko zmanjša potrebo po številnih delavcih in poveča produktivnost, piše Jessica Graham v članku 7 tehnologij, ki izpostavljajo pomanjkanje izobraženih kadrov v gradbeništvu (<https://www.planradar.com/au/7-technologies-skilled-labor-shortage-in-construction/>).

Francosko podjetje Construction Robotics denimo razvija robota za avtomatizirano zidanje.

6. Išcite v drugih panogah – primer: logistika

Poskusite poiskati kadre v drugih sektorjih, denimo IT, logistiki ali predelovalni industriji. Ponudite jim boljše pogoje in premagajte konkurenco.

7. Ste v moški panogi – kaj pa ženske?

Zakaj je gradbeništvu stereotipno moška panoga? Veliko del bi brez težav opravljale tudi ženske. Razširite iskanje.

DOBRA NOVICA: ZANIMANJE ZA GRADBENIŠTVO NARAŠČA

Če gre soditi po zanimanju za tovrstna izobraževanja, se v Sloveniji vsaj srednjeročno obetajo nekoliko boljši časi, kar zadeva strokovnjake za gradbeništvu. Število študentov, vpisanih v prvi letnik Fakultete za gradbeništvu v Ljubljani, je vsekakor spodbudno.

Lansko študijsko leto (2024/25) je bilo v prvi letnik vpisanih kar 285 študentov, kar je 70 več kot leto prej. V študijskem letu 2022/23 je bilo vpisanih samo 206 študentov. Letos je bila prvič po nekaj letih objavljena tudi omejitev vpisa zaradi velikega povpraševanja.

Zanimanja za te poklice torej ne manjka. Zakaj država ne bi priskrbeli dodatnih mest na fakultetah, da bi te lahko sprejele vse študente, ki si želijo študirati gradbeništvu?

8. Uporabite umetno inteligenco – primer: optimizacija kadrov

Umetna inteligenca (UI) lahko optimizira razpored dela, zmanjša število nepotrebnih delavcev in poveča produktivnost. Platforma uporablja UI za nadzor projektov in zmanjšanje administrativnih nalog.

9. Posojajte in si izposojajte – primer: Uber

Povežite se s konkurenco ter si posojajte in izposojajte kadre. Gre za mikroprojektno ekipe, ki delujejo po načelu samostojnih (»freelance«) delavcev na gradbišču. To si lahko predstavljate kot nekakšen Uber za gradbeništvu.

Omogoča fleksibilnost in lažjo mobilizacijo kadrov za kratkoročne projekte.

10. Zaposlujte krožno – primer: sezonsko delo

Izkušene upokojene gradbene delavce uporabljajte kot mentorje mlajšim ali za sezonsko delo. Tako ohranjate znanje in prenašate veščine.

SPECIALIZIRANI STROKOVNJAK
ZA IZVAJANJE GRADBENIH STORITEV.

RAFAEL

WWW.RAFAEL.SI

SANACIJE PLAZOV

ŽELEZNIŠKE IN
CESTNE GRADNJE

HIDROGRADNJE

IZGRADNJA PROTIHRUPNIH
OGRAJ

PROIZVODNJA
GEOTEHNIČNIH SIDER

3 mio

delavcev bo treba dodatno usposobiti do leta 2027.
Smo na ta izziv pripravljeni?

NA INFORMATIVNI DAN S PRAVIM ŽERJAVOM

Ker v gradbeništvu primanjkuje ljudi, so različna podjetja vse bolj inovativna tudi na tem področju. V podjetju Klančar žerjavi na družbenih omrežjih redno prikazujejo življenje v podjetju, pogovore z zaposlenimi in manj znane plati njihovega vsakdana. Zaposleni zato pogosto tudi sami delijo takšne objave.

1. Vsak teden eno novo delovno mesto.

V okviru kampanje Zaposlitveni mesec so v enem mesecu vsak teden objavili novo delovno mesto in akcijo zaključili 1. aprila z razpisom za »upra-

vjalca umetne inteligence« – malo šaljivo, a poteza je, kot pravijo, pritegnila veliko pozornosti. Zaposlenim ponujajo tudi podporo pri psihološkem zdravju. Teme, kot so čustvena inteligenca, odnosi in skrb za počutje, so del rednih pogovorov.

2. Pravi žerjav med mladimi.

S Šolskim centrom Nova Gorica organizirajo obiske, predstavitve in pogovore o poklicih v gradbeništvu. Na informativni dan pa so pripeljali pravi žerjav, kar je med dijaki poželo veliko zanimanja. Gostijo tudi študente in mlade podjetnike iz različnih programov, redno pa jih obiskujejo otroci iz vrtca Sežana.

3. Nagrade zaposlenim za nove kadre.

Dobre kadre privabljajo tudi ob pomoči zaposlenih. Te za priporočila potencialnih kandidatov nagrajujejo: 300 evrov dobijo ob podpisu pogodbe za določen čas in dodatnih 300 evrov ob podpisu pogodbe za nedoločen čas.

G. N.

11. Bootcampi za gradbeništvo – kot v Nemčiji in ZDA

Sliši se malce smešno, vendar zadeva dejansko deluje. V Nemčiji, Združenem kraljestvu in ZDA že organizirajo kratke intenzivne programe (bootcampe), ki trajajo od 4 do 8 tednov. V tem času se ljudje brez kakršnihkoli izkušenj naučijo osnov gradbenih veščin in se takoj vključijo v delo. To je ideja, o kateri bi bilo vredno razmisliti tudi pri nas.

12. Videoigrice za privabljanje mladih – kot Skandinavci

Študenti v Skandinaviji se ob igranju igrice Virtual Construction Simulator učijo gradbenih veščin. Verjamemo, da takšne igre tudi povečujejo zanimanje med mladimi za gradbene poklice. In če so že pred zasloni, tako vsaj počnejo nekaj koristnega.

13. Modularna gradnja – tudi masovno

Potrebo po delavcih na terenu je mogoče učinkovito zmanjšati z modularno gradnjo. Podjetja lahko gradbene komponente izdelajo že v tovarni, potem pa jih na gradbišču samo še montirajo.

Na Švedskem in v Nemčiji že masovno uvajajo modularno stanovanjsko gradnjo (<https://www.modular.org/>).

S ŠTUDENTI NA OGLED GRADBIŠČA LETALSKEGA HANGARJA

Ta mesec podjetje Schwarzmann pelje skupino 40 študentov na ogled gradbišča letalskega hangarja na ljubljanskem letališču. Kot so nam povedali, jih bodo zaradi velikega zanimanja spomladi povabili še na gradbišče večnamenskega poslovnega objekta v Logatcu.

To je le ena izmed številnih aktivnosti, s katerimi poskušajo mlade navdušiti za gradbeništvo in strojništvo. Poleg pridobivanja novih znanj in delovnih izkušenj z opravljanjem prakse in vajeništva za študente in dijake že desetletje sodelujejo z bližnjima osnovnima šolama pri poklicnem usmerjanju devotošolcev, zadnjih nekaj let pa gostijo tudi najmlajše iz lokalnih vrtcev.

»S Fakulteto za gradbeništvo smo začeli sodelovati lani, ko smo prvič organizirali strokovno ekskurzijo na aktivno gradbišče ter jim predstavili tudi projektivo in proizvodne procese v našem podjetju – od zasnove objekta do razreza jekla, varjenja in cinkanja, od oblikovanja pločevine do krojenja membran za kritino šotorskih hal,« je povedala Andreja Susič iz podjetja Schwarzmann.

G. N.

TSN TOVARNA STIKALNIH NAPRAV
SWITCHGEAR MANUFACTURER

TOVARNA STIKALNIH NAPRAV d.o.o.
Šentiljska cesta 49, 2000 MARIBOR
SLOVENIJA
tel.: +386 (0)2 228 66 00
fax: +386 (0)2 252 50 05
e-mail: tsn@tsn.si
Domača stran / Home page: www.tsn.si

- svetovanje
- projektiranje
- proizvodnja
- montaža
- servisiranje

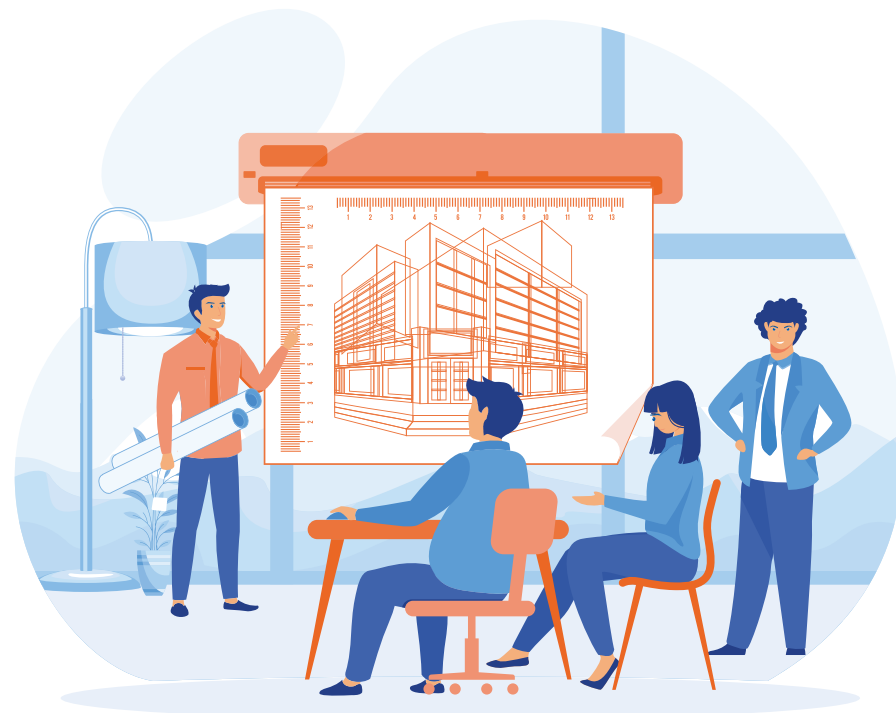

Foto: Depositphotos

NAJEMNINE NISO SOCIALA: ČAS ZA »DUNAJSKI« PREOBRAT

- Kako hitro lahko z aktivacijo praznih stanovanj (~11.000) najceneje povečamo ponudbo?
- Ali je revitalizacija degradiranih območij ob prožnejših pravilih (osončenost, parkiranje) najhitrejša pot do več stanovanj v mestih?
- Bi prenos dunajskega modela najemnin (ekonomska najemnina + subvencija) izboljšal dostopnost tudi za srednji sloj?

Simona Drevenšek

Stanovanjski trg v Sloveniji se spoprijema s pomanjkanjem dostopnih stanovanj, visokimi najemnina in visokimi cenami nepremičnin. A to še zdaleč niso edini izzivi. Birokracija, dolgi postopki pridobivanja dovoljenj in mestoma usmerjenost v javno gradnjo namesto morebitne kombinacije javno-zasebnega sodelovanja položaj dodatno otežujejo.

Pogledali smo glavne trende in pristope k reševanju stanovanjske problematike pri nas in v tujini.

A. Kako do več stanovanj?

1. Aktivacija praznih stanovanj – najcenejša priložnost

V Sloveniji je bilo po statističnih podatkih državnega statističnega urada (Surs) na začetku leta 2021 nekaj več kot 864 tisoč stanovanjskih nepremičnin. Od tega jih je bilo nekoliko manj kot 130 tisoč v ljubljanski občini, skoraj 53 tisoč pa v mariborski občini.

Po podatkih geodetske uprave (Gurs) imamo v Sloveniji nekaj več kot 903 tisoč stanovanjskih ne-

STANOVANJSKO PROBLEMATIKO BO TREBA REŠEVATI BOLJ CELOVITO

V Stanovanjskem skladu Republike Slovenije (SSRS) so v preteklem desetletnem obdobju zagotovili okrog 10.000 javnih najemnih stanovanj, v prihodnjih letih pa želijo njihovo število še okrepiti ter prispevati k reševanju stanovanjske problematike. Več o tem nam je zaupal predsednik uprave sklada mag. Črtomir Remec.

KAKO OCENJUJETE TRENUTNO STANJE NA NEPREMIČNINSKEM TRGU?

V Sloveniji se veliko vlaga z nakupovanjem nepremičnin, s čimer te postajajo hranilniki denarja. A delež ljudi, ki si stanovanje lahko privoščijo, je zelo majhen, medtem ko je ogromno mladih, ki ne zmorejo niti plačevati najemnine. Veliko stanovanj je zato praznih – ocenjujemo, da okrog 150 tisoč. Stanovanjsko problematiko bo zato treba reševati bolj celovito, predvsem z ustrezno zemljiško politiko, seveda pa tudi z nepremičninskim davkom, ki bo spodbujal stanovanja, namenjena bivanju, ne pa naložbi. Logično bi bilo, da je vhodni davek višji kot izhodni, pri nas je pa ravno obratno – davek ob nakupu je 9,5 %, pri najemninah pa 25 % – kar dejansko podpira vlaganje.

KATERE PROJEKTE IMATE V DELU ZA REŠEVANJE TEH IZZIVOV?

V preteklih desetih letih je bil v okviru obstoječega Nacionalnega stanovanjskega programa SSRS skorajda edini akter. Vsega skupaj smo zagotovili nekaj več kot 5.000 dodatnih javno najemnih stanovanj – trenutno jih imamo 33.000, kar je slabe štiri odstotke vsega stanovanjskega fonda. Poleg tega imamo v gradnji in pripravi še okrog 2000 stanovanj po vseh regijah, približno 1500 pa jih bomo začeli graditi prihodnje leto.

Verjamem, da bo v prihodnosti na voljo še več finančnih sredstev tako s strani države kot EU, kar bo dodatno spodbudilo gradnjo. Je pa to zahtevan in dolgotrajen proces, poleg tega je težko dobiti izvajalce. Razmere bo zato treba uravnati tako finančno kot operativno, če bomo želeli izpolniti vsa pričakovanja za primerno ceno.

KAKŠNA JE PRI GRADNJI JAVNIH STANOVANJ VLOGA OBČIN?

Doslej smo z občinami sodelovali preko soinvestitorstva in kreditiranja, s čimer smo jim v zadnjih desetih letih zagotovili slabih 90 milijonov evrov za okrog 1.300 stanovanj. Prepričan sem, da bo reševanje stanovanjske problematike na lokalni ravni postalo vse bolj aktualno. Naša vloga je ohranjati produkcijo, lastne gradnje in nakupe, seveda pa si želimo čim več soinvestitorstva z lokalnimi skupnostmi v kombinaciji s krediti SID banke. Zagotavljali bomo tudi tehnično pomoč in svetovanje, predvsem tistim manjšim občinam, ki za to nimajo lastnih ekip.

KAKŠNA PA JE VAŠA VIZIJA NA DOLGI ROK?

V preteklih desetih letih smo skupno investirali okrog 350 milijonov evrov. Najeli smo 120 milijonov evrov kreditov, iz Načrta za okrevanje in odpornost pa pridobili 36

Foto: Barbara Reya

Predsednik uprave Stanovanjskega sklada Republike Slovenije mag. Črtomir Remec.

milijonov evrov nepovratnih sredstev, s čimer smo lahko zagotovili približno 750 stanovanj z neprofitno najemnino. Celotno gledano je bila bilanca v zadnjih desetih letih sorazmerno dobra in želim si, da bi to tudi ohranili ter v prihodnjem obdobju podvojili število zgrajenih stanovanj. Upam si trditi, da smo doslej stali na trdnih tleh in da bomo pri tem vztrajali tudi prihodnje desetletje.

» Pri nas je davčno in finančno okolje nespodbudno, pa ne samo z vidika bremen, ampak tudi z vidika stalnih sprememb.« Boštjan Udovič, GZS

premičnin, a skoraj petina uradno ni naseljena, smo na začetku letošnjega leta lahko prebirali v domačem tisku. Po podatkih časnika Finance, kjer so se računanja praznih nepremičnin lotili z analizo podatkov o porabi elektrike, je stanovanj, ki so dejansko prazna ali pa jih nekdo obišče le enkrat na mesec, okoli 11 tisoč. To ne vključuje stanovanj, ki jih oddajajo na črno.

Boštjan Udovič, direktor Gospodarske zbornice Slovenije (GZS) – Zbornice za poslovanje z nepremičninami ob tem poudarja, da je treba biti pri teh podatkih previden, saj vsa stanovanja, ki so danes prazna, morda niso primerna za bivanje ali pa so na nezanemljivih lokacijah. »Menim, da so ukrepi za aktivacijo praznih stanovanj najcenejši in najhitreje bi prinesli učinke, ker ta stanovanja že obstajajo,« odgovarja na vprašanje, kako bi najhitreje prišli do potrebnih stanovanj.

2. Javna najemna služba – spodletel poskus

Poskus uvedbe javne najemne službe, po zgledu Luksemburga in Belgije, ni dosegel pričakovanih rezultatov. »Gre za to, da lastnik, ki se mu ne ljubi ukvarjati z najemom in se boji, da bo dobil kakšnega slabega najemnika, svoje stanovanje odda državi oziroma v našem primeru republiškem stanovanjskemu skladu, ki ga oddaja naprej upravičencem in prevzame vsa tveganja,« Udovič spomni na pet let staro pobudo.

»V petih letih je bilo po meni znanih podatkih sklenjenih le sedem takih pogodb v Sloveniji, predvsem zaradi prenizko postavljenih gabaritov najemnin,« dodaja.

B. Kako spodbuditi nove gradnje?

1. Prilagoditev davčnega okolja

Visoka davčna bremena (25-odstotni davek na prihodke iz najemnin) in nestabilno davčno okolje lastnike odvrčajo od oddajanja stanovanj. »Še bolj kot visok davek, ki deluje destimulativno, je problematično to, da se pravila spreminjajo z vsako novo vlado. Seveda investitor tako ne more delati dolgo-

ročnih načrtov. Pri nas davčno in finančno okolje ni nespodbudno zgolj z vidika bremen, ampak tudi z vidika stalnih sprememb,« opozarja Udovič.

Dodaja, da je problematična tudi zaščita najemodajalcev, saj so postopki na sodiščih v primeru težavnih najemnikov izjemno dolgi in dragi.

2. Poenostavitev birokratskih postopkov

Igor Bubenik, vodja poslovne strategije pri podjetju Corwin, ki je že več kot 15 let prisotno na Slovaškem, Češkem in v Sloveniji, pravi, da budno spremljajo dogajanje na trgu pri nas in v okolici. Opaža, da vsi ti trgi sledijo podobnemu trendu, ki je v glavnem povezan z nizko začetno stanovanjsko ponudbo, visokimi občinskimi pristojbinami, počasnimi postopki izdajanja dovoljenj ter posledično nizko ponudbo in visokimi cenami.

»To jasno dokazujejo letna poročila OECD in Svetovne banke. Nizka ponudba in visoki stroški stanovanj so jasno povezani z ravno birokracije in stopnjo prijaznosti do podjetij. Slovenija se po podatkih World Bank Doing Business Report uvršča na 120. mesto med 190 državami na svetu, ko gre za pridobivanje gradbenih dovoljenj. Povprečen čas za pridobitev dovoljenja je 247 dni, dvakrat dlje kot v Nemčiji in skoraj štirikrat dlje kot na Danskem.

Drug omejevalni dejavnik je na primer lokalna zakonodaja, ki dovoljuje prodajo stanovanj šele po pridobitvi gradbenega dovoljenja – praksa, ki je ni v nobeni drugi državi, v kateri delujemo. Poleg tega se trenutni položaj nagiba k povečanju davkov in pristojbin v gradbenem sektorju tako na državni kot na občinski ravni. To se bo seveda odrazilo v višjih stroških za razvijalce, s tem pa tudi v višjih cenah in manjši ponudbi stanovanj.

Nemčija, ki se spoprijema s podobnimi izzivi dostopnosti stanovanj, reformira svoje gradbene predpise za hitrejša postopke in odstopanja od obstoječih pravil za nova stanovanja.

3. Revitalizacija degradiranih območij

»V vsakem mestu, v katerem delamo, se osredotočamo na degradirana območja. Vseh naših pet projektov v Ljubljani spada med nekdanja degradirana območja, ki jih preurejamo v živahne sodobne soseske,« pojasnjuje Bubenik. Ta pristop ima številne prednosti: boj proti širjenju mest, zmanjšanje učinka mestnega toplotnega otoka, zaščito naravnih virov in povečanje kakovosti življenja okoliških prebivalcev. »To je tudi eden od razlogov, da smo se odločili za naložbo v Sloveniji.«

STANOVANJA, KI LAJŠAJO ŽIVLJENJE STAREJŠIM

NS-PIZ skoraj trideset let zagotavlja najemna stanovanja za starejše in ostaja zavezan svojemu poslanstvu, kljub številnim izzivom na nepremičninskem trgu.

Trg nepremičnin v zadnjem času zaznamujejo visoke cene, zaradi česar je dostop do stanovanj močno otežen za ekonomsko šibkejšo, kamor pogosto spadajo tudi starejši. Nepremičninski sklad pokojninskega in invalidskega zavarovanja (NS-PIZ) k reševanju problematike prispeva z gradnjo in urejanjem namenskih stanovanj, a jih pri tem upočasnjujejo različne ovire, kot so pomanjkanje ustreznih stavbnih zemljišč, čakanje na gradbena dovoljenja in polna zasedenost gradbenega sektorja.

NOVA STANOVANJA MORA SPREMLJATI TUDI USTREZNA INFRASTRUKTURA

Razpoložljivih stanovanj ob visokem povpraševanju ni veliko. Najbolj zaželeni so večja urbana središča, zaradi specifik in ugodne klime pa je vse bolj zanimiva tudi obala. »Na eni strani je to logično, saj so starejši v urbanih središčih lahko deležni vseh ključnih storitev, ki jih potrebujejo za svojo kakovost bivanja. Po drugi strani pa gre za območja, kjer so tudi stroški izvedbe projektov najvišji,« pojasnjuje direktor NS-PIZ mag. Andrej Hudoklin. V prihodnosti želijo ponudbo v mestih okrepiti, nove soseske pa želijo obogatiti tudi s spremljajočo infrastrukturo tako za starejše kot za ostale uporabnike ter tako spod-

Kranjska iskrica

Direktor NS-PIZ mag. Andrej Hudoklin.

bujati medgeneracijsko pestrost.

ZA USPEŠNO OSKRBO JE TREBA ZMANJŠATI RAZDALJO MED STAREJŠIMI

NS-PIZ zagotavlja na eni strani klasična najemna stanovanja, namenjena bivanju starejših, na drugi pa tudi oskrbovana stanovanja. Zlasti v tem segmentu so zaradi velikega povpraševanja v zadnjih desetletjih povečevali ponudbo. »Naš dolgoročni cilj je tem prebivalcem omogočiti, da zanje ne bi bil potreben odhod v institucionalno varstvo. Verjamemo, da bodo pri tem v veliko pomoč tudi storitve, ki jih predvideva Zakona o dolgotrajni oskrbi,« pojasnjuje Hudoklin. Kot pravi, so v zadnjih letih prav pri zagotavljanju socialnih in zdravstvenih storitev v oskrbovanih stanovanjih opazili težave zaradi pomanjkanja kadrov.

»Kadrovska vrzel ne bo izginila čez noč in glede na razpršenost poselitve si težko predstavljamo, da bo vse storitve na domu možno zagotavljati v isti meri po državi. Pri tem vidimo svojo vlogo v zagotavljanju

V Skladu si redno prizadevajo iskati primerne lokacije za nova stanovanja, trenutno pa imajo v različnih fazah izvedbe šest projektov:

KRANJ

- ★ 57 stanovanj
- ★ Oddaja prvim najemnikom spomladi 2026.

NOVO MESTO

- ★ 20 oskrbovanih stanovanj v bližini centra
- ★ Zaključek del do začetka leta 2026, oddaja prvim najemnikom spomladi 2026.

PTUJ

- ★ 30 stanovanj
- ★ Gradnja poteka, predviden zaključek del v letu 2026

RIBNICA

- ★ 21 stanovanj v centru mesta
- ★ Gradnja poteka, predvidena oddaja prvim najemnikom v prvi polovici 2026.

AJDOVŠČINA

- ★ 24 stanovanj
- ★ V fazi pridobivanja gradbenega dovoljenja, predviden začetek del spomladi 2026.

MARIBOR

- ★ Okvirno 60 stanovanj ob Domu Danice Vogrinec Maribor.
- ★ V fazi idejne zasnove. V letu 2026 predvidena pridobitev gradbenega dovoljenja.

stanovanj, ki so v največji možni meri prilagojena potrebam bivanja starejših ter med njimi zmanjšujejo razdalje,« dodaja.

www.ns-piz.si

» Po poročilu Svetovne banke Doing Business se Slovenija uvršča na 120. mesto med 190 državami na svetu, ko gre za pridobivanje gradbenih dovoljenj.«

Igor Bubenik, Corwin

C. Kaj se lahko naučimo od sosednjih držav?

1. Dunajski model najemniške politike

Na Dunaju najemnina ni socialna, temveč ekonomska kategorija. »Najemnina bi morala biti takšna, da bi akterjem omogočila normalno funkcioniranje in tudi vlaganje v nadaljnje investicije. Socialno korekturo pa bi naredila stanovanjski dodatek ali pa subvencija najemnine.«

Tako Boštjan Udovič opisuje primer Dunaja, ki s tem modelom omogoča, da javna najemna stanovanja niso namenjena le socialno ogroženim, ampak tudi srednjemu sloju. Dodaja, da bi se to morda obneslo tudi pri nas, ker smo »kulturno-zgodovinsko sorodni in tudi stanovanjski zakon je pri nas napisan podobno«.

2. Hrvaška kot testni primer ambicioznega pristopa

Hrvaška je v zadnjem letu sprejela paket zakonov, ki celovito urejajo stanovanjsko področje. Eden od razlogov za uspešno koordinacijo je, da imajo »vse zadeve na enem ministrstvu, ki pokriva področja od gradnje do stanovanjske politike in javnega premoženja«, pojasnjuje Udovič.

Sprejeli so zakon o upravljanju stavb, nepremičninski davek in vrsto drugih ukrepov, ki se nanašajo na celoten spekter stanovanjske problematike. »Na GZS z zanimanjem spremljamo, kako se bodo stvari odvijale v praksi,« dodaja sogovornik.

3. Italija s proaktivno obdavčitvijo

V sosednji Italiji so rešitve našli v obdavčitvah, še eno izmed zglednih praks navaja Udovič: »Najemodajalci, ki oddajajo enoto za daljše časovno obdobje, so nižje obdavčeni, kot če oddajajo za kratkoročno obdobje (kot je Booking ali AirBnB). To je preprosto in učinkovit ukrep, ki v Sloveniji manjka.«

D. Kako povečati stanovanjsko ponudbo v Sloveniji?

1. Javni in zasebni sektor – potreba po sodelovanju

»Treba bi bilo na različne načine spodbuditi zasebni sektor, da bi sodeloval pri omogočanju cenovno dostopnih stanovanj, denimo tistih, ki bi bila zagotovljena po najemnini, ki je nekje med sedanjo neprofitno in tržno,« razmišlja Udovič in dodaja, da se za zdaj vse dela z javnim za javno, »problem javnega pa je, da so sredstva omejena«.

Meni, da bi alternativni model lahko vključeval javno-zasebno partnerstvo: »Če država nekomu nameni spodbudo v obliki ugodnega dolgoročnega kredita ali nepovratnih sredstev, ga seveda hkrati zaveže, da mora stanovanja, ki jih bo zgradil ob pomoči te spodbude, ponujati naprej po določeni, regulirani najemnini. Ta pa zanj ne sme biti negativna, ampak mora še vedno omogočati minimalen donos. Namesto spodbujanja, da bi se več podjetij iz zasebnega sektorja vključevalo tudi v zagotavljanje cenovno dostopnih najemnih stanovanj, smo zdaj ubrali nasprotno smer.«

Na GZS zato predlagajo model, kjer bi država zasebnim investitorjem ponudila spodbude v obliki ugodnih dolgoročnih kreditov ali nepovratnih sredstev, v zameno pa bi investitorji stanovanja oddajali po regulirani najemnini, ki bi še vedno omogočala minimalen donos.

2. Nujni krajši birokratski postopki

Bubenik pa poudarja naslednje: »Stroge norme, naraščajoče pristojbine in počasni postopki izdajanja dovoljenj zavirajo rast gradbene industrije. Edini način za povečanje ponudbe stanovanj in njihove dostopnosti je radikalno zmanjšanje birokracije, zmanjšanje pristojbin, ki jih država in mesta zaračunavajo razvijalcem, ter pospešitev izdajanja dovoljenj za nove projekte.«

Izpostavlja tudi problematiko strogih norm glede osončenosti in parkiranja na degradiranih območjih, ki v zahodnih državah ne obstajajo: »Pri vprašanju sanacije degradiranih območij, tako kot pri vseh drugih projektih, bi bilo najbolj koristno poenostaviti postopek pridobivanja dovoljenj in morda odpraviti nekatere pristojbine in davke, ki veljajo posebej za take projekte.«

3. Inovativni pristopi h gradnji

Podjetje Corwin pri svojih projektih implementira napredne okoljske rešitve, a hkrati ohranja cenovno dostopnost stanovanj in kakovost. »Vedno vključujemo zelene strehe, ki koristijo mestni biotski raznovrstnosti, zagotavljajo pasivno izboljšanje energetske učinkovitosti in pomagajo izboljšati lokalno mikroklimo,« pojasnjuje Bubenik.

Prav tako uporabljajo različne metode upravljanja deževnice, kot so deževni vrtovi ali podzemni vodnjaki za vpijanje, s čimer povečujejo odpornost mest proti podnebnim spremembam.

ZA POVEČANJE STANOVANJSKE PONUDBE JE KLJUČNO:

- ★ izboljšanje položaja najemodajalcev,
- ★ poenostavitev birokratskih postopkov ter
- ★ spodbujanje sodelovanja med javnim in zasebnim sektorjem.

POSOJILA

Foto: Depositphotos

5 VPRAŠANJ O STANOVANJSKIH POSOJILIH

- Smo dosegli dno obrestnih mer?
- Naj vzamem stanovanjsko posojilo ali naj raje še malo počakam?
- Se znate pogajati za boljše odstotke?

Maja Virant

Kaj se dogaja na področju financiranja nakupa stanovanj? Cene nepremičnin namreč še kar rastejo, na srečo pa so zaradi padajočih obrestnih mer posojila zdaj nekoliko dostopnejša. Odgovarjamo na 5 ključnih vprašanj o stanovanjskih posojilih.

mer na zadnjih dveh zasedanjih ni več znižala, inflacija ostaja na ravni dveh odstotkov, navajajo pri Sparkasse: »Tako v prihodnjem letu trenutno pričakujemo ohranitev ravnih obrestnih mer stanovanjskih posojil. Še posebej, če bodo gospodarski kazalniki in inflacija ostali na trenutnih ravneh.«

Občutnih rezov naj tako ne bi bilo več. Ali je to, kar imamo zdaj, dno obrestnih mer v evrskem območju, je težko reči. Zagotovo pa smo blizu daljšega premora padanja. Glede na pričakovanja trgov bi lahko obrestne mere v prihodnjem letu še nekoliko zrasle.

Kaj to pomeni za stanovanjska posojila? Če ECB spusti obrestne mere, je denar cenejši in obrestne mere za posojila padejo. In obratno – če jih dvigne, je denar dražji in obrestne mere za posojila zrastejo.

1. Smo dosegli dno obrestnih mer?

V zadnjem letu in pol so banke vztrajno nižale fiksne obrestne mere, zdaj pa se ta trend očitno počasi ustavlja. Evropska centralna banka svojih obrestnih

DOM, KOT GA ŠE NI BILO – REZIDENCA JEZERO OB BLEJSKEM JEZERU

Na eni najprestižnejših in turistično najbolj prepoznavnih lokacij v Sloveniji – ob Blejskem jezeru – se rojeva arhitekturni in gradbeni presežek: Rezidenca Jezero. Gre za butično sososko s štirinajstimi samostojnimi hišami, zgrajenimi z inovativno in večkrat nagrajeno tehnologijo iQwood.

Rezidenca Jezero je na Bledu, neposredno ob enem najbolj znanih alpskih biserov – Blejskem jezeru. Kraj, ki že desetletja velja za najbolj zaželen turistični kotiček Slovenije, se zdaj ponuja kot stalni dom za vse tiste, ki iščejo kombinacijo gorskega miru in aktivnega življenjskega sloga – pohodništvo, kolesarjenje, zimski športi. Naj razgled na Blejski grad, jezero in Julijske Alpe preoblikuje vašo vsakodnevno rutino v oddih.

NAVDAHNJENO Z NARAVO IN LOKALNO TRADICIJO

Arhitekturni načrt projekta je ustvaril renomirani biro ENOTA, sososko pa je navdahnila lokalna alpska arhitektura v kombinaciji s sodobno estetiko. Nizka zasnova, individualne enote in materiali, ki so v sozvočju z okoljem, ustvarjajo občutek domačnosti, medtem ko razgledi skozi okno jemljejo dih. Vse hiše so zasnovane na ključ, kar pomeni minimalen stres od nakupa do vselitve, saj kupec pridobi že dokončan dom, grajen z visokimi standardi, na odlični lokaciji in z vrhunsko tehnologijo.

POPOLNA KOMBINACIJA ZASEBNOSTI, RAZKOŠJA IN NARAVE

Vsaka hiša ponuja približno 145 m² bivalne površine, prostoren atrij, shranjevalni prostor, razporeditev s tremi spalnicami (glavna z lastno kopalnico in garderobo). Dnevni prostori se neposredno povezujejo z zunanjo teraso, ki nudi čudovite razglede na alpsko idilo, v nakup pa sta vključeni tudi dve zasebni parkirni mesti. Ker je ponudba omejena – zgolj 14 enot – je to edinstvena priložnost: redka, prestižna, navdihnjena in inovativna.

ZAKAJ TEHNOLOGIJA IQWOOD?

Sososka Rezidenca Jezero je prva stanovanjska sososka v Sloveniji, ki je v celoti zgrajena z iQwood sistemom podjetja Lumar. Gre za inovativen način masivne lesene gradnje, ki ne uporablja lepil, kovin in kemikalij, ampak le alpski les v obliki križno

zloženih plošč in lesenih moznikov. Kot tak zagotavlja izjemno stabilnost, trajnost in zdravo bivalno mikroklimo ter ustvarja domačnost in toplino v vašem domu.

GLAVNE PREDNOSTI TEHNOLOGIJE IQWOOD:

- ★ **zdrava bivalna mikroklima** – brez emisij zaradi lepil in kemikalij,
- ★ **izjemna toplotna izolacija** – moč masivnega alpskega lesa,
- ★ **trajnostna izbira** – les kot gradbeni material skladišči ogljikov dioksid.

Če iščete dom, ki presega običajno ponudbo, in iščete nekaj več kot streho nad glavo, potem Rezidenca Jezero ponuja vse: prestižno lokacijo, napredno gradnjo, trajnostno izbiro in gotovost, da ste med prvimi, ki kupujejo hišo z že izvedeno tehnologijo iQwood na slovenskem trgu.

Banke so v večini primerov pripravljene popustiti za približno 0,5 odstotne točke.

2. Kolikšne so obrestne mere za stanovanjska posojila in kako bo naprej?

V oktobru je za 100.000 evrov posojila z odplačilno dobo 10 let oglaševana fiksna obrestna mera znašala od 2,6 do 4,2 odstotka. Z odplačilno dobo 20 let je fiksna obrestna mera od 2,8 do 3,30 odstotka, z odplačilno dobo 30 let pa od 3,3 do 3,4 odstotka.

Če smo res blizu obrestnega dna, se te vrednosti tudi v prihodnjem letu ne bi smele bistveno spreminjati, predvidevajo naši sogovorniki. V banki Sparkasse v naslednjem letu ne pričakujejo več zniževanja obrestnih mer stanovanjskih posojil. Tudi pri NLB ocenjujejo, da se obrestne mere, vsaj kratkoročno, ne bodo bistveno spreminjale.

Dolgoročno pa je nevhvaležno napovedovati, kako hitro bodo centralne banke prilagajale obrestne mere, dodajajo pri NLB.

3. Kdaj je pravi čas za posojilo?

Odgovor je preprost: takrat, ko ga potrebujete. Za najem posojila se odločite takrat, ko zaznate resnično potrebo po financiranju in ko presodite, da je zadolževanje glede na vaše dolgoročne cilje smiselno, svetujejo pri OTP banki.

Iskanje prave nepremičnine je glede na skromno ponudbo precej zahtevno. Če vam je uspelo najti nepremičnino, ki jo bi radi kupili in za katero potrebujete posojilo, ga vzemite. Špekulacije na račun spreminjajočih se obrestnih mer niso smiselne.

CVETOČI TRG

Trg stanovanjskih posojil spet cveti. Slovenske banke so v prvem polletju odobrile za 988 milijonov evrov novih stanovanjskih posojil, kar je skoraj 50-odstotna rast glede na isto lansko obdobje, pišejo Finance. Razlog za to naj bi bile predvsem padajoče obrestne mere.

Odločitve sprejmite premišljeno, opozarjajo pri OTP banki. Temeljijo naj na dejanskih potrebah in finančnih zmožnostih, in ne na špekulativnih pričakovanjih glede prihodnjih sprememb obrestnih mer.

V zadnji četrtini letošnjega leta in prvi polovici leta 2026 pri Sparkasse ne pričakujejo znižanja obrestnih mer. Pri tem ne gre zanemariti tveganja povišanja cene stanovanj. Povprečna cena kvadratnega metra v Ljubljani je letos dosegla rekordno višino skoraj 4.500 evrov, izpostavljajo pri Sparkasse.

Kaj to pomeni? Tudi če ste naleteli na višjo obrestno mero, ker ste vzeli posojilo na vrhovih obrestnih mer, ste profitirali, ker je bil kvadratni meter stanovanja lani ali celo pred dvema letoma bistveno cenejši kot danes. In če bodo vmes obrestne mere še padale, se lahko vedno odločite tudi za refinanciranje posojila.

4. Bi ga refinancirali?

Obrestne mere za nova stanovanjska posojila v Sloveniji so zadnji vrh dosegle v drugi polovici leta 2023, navaja poročilo Global Property Guide za Slovenijo (<https://www.globalpropertyguide.com/europe/slovenia/price-history>). Takrat je bila obrestna

mera blizu štirih odstotkov. Seveda je bila v prejšnjih ciklih tudi bistveno višja, celo 7,4-odstotna, navaja The Global Economy.

Če ste med nesrečneži, ki so posojilo vzeli v času vrhov zadnjega cikla, torej v drugi polovici leta 2023 ali leta 2024, je po zadnjih rezih ECB in trenutni stagnaciji vredno razmisliti o refinanciranju posojila. Pri NLB so nam povedali, da svojim strankam omogočajo znižanje obrestne mere pri obstoječem posojilu.

Z refinanciranjem so prihranki lahko ogromni, so izračunali v Finanah v članku Izračun: Mojca lovi 'zadnji' vlak za refinanciranje posojila. Prihraniti je mogoče 80 tisočakov.

Ne pozabite na stroške refinanciranja. Ti niso zanemarljivi, a v grobem velja, da več let, kot vam je ostalo za odplačevanje, večja je verjetnost, da se vam refinanciranje izplača.

Če naročilo stranke po oddaji odobrijo tudi pristojni organi banke, se sprememba obrestne mere uredi s sklenitvijo dodatka k obstoječi kreditni pogodbi, so nam pojasnili pri NLB in dodali, da banka stranki za izvedbo naročila zaračuna nadomestilo v višini 400 evrov.

Če vam je uspelo najti nepremičnino, ki bi jo radi kupili in za katero potrebujete posojilo, ga vzemite. Špekulacije na račun spreminjajočih se obrestnih mer niso smiselne.

5. Se znate pogajati?

Obrestne mere za stanovanjska posojila so objavljene na spletnih straneh vseh bank in niso nobena skrivnost. Seveda pa je treba poudariti, da so to zgolj okvirne številke, okrog katerih se je priporočljivo še malo pogajati.

Končna obrestna mera za stranko je odvisna od vrste dejavnikov, med drugim od obsega preteklega in prihodnjega sodelovanja z banko, bonitete in korektnosti preteklega poslovanja ter vrste zavarovanja; navsezadnje pa tudi od tega, ali gre za »zeleno« financiranje, kjer je obrestna mera še ugodnejša, dejavnike naštevajo pri NLB.

Banke so v večini primerov pripravljene popustiti za približno 0,5 odstotne točke, ugotavljajo v Finanah.

ZANESLJIV PARTNER PRI GEODEZIJI, URBANIZMU IN IT REŠITVAH

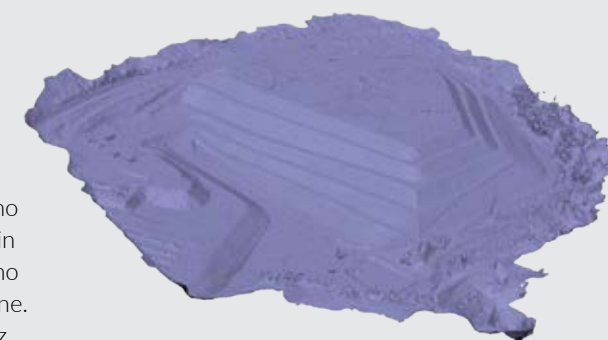
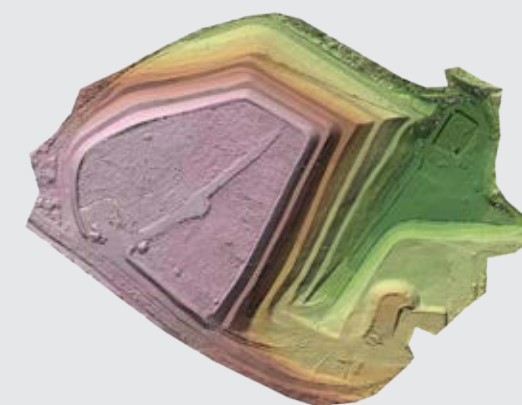
Podjetje Kaliopa, d. o. o., že več kot petnajst let uspešno združuje znanje s področij geodezije, urbanizma in informacijskih tehnologij. Smo zanesljiv partner tako za investitorje kot za gradbena podjetja in projektante, ki potrebujejo celovito geodetsko podporo v vseh fazah gradnje.

Širši javnosti smo poznani kot razvijalci portala iObčina, ki združuje prostorske podatke za vse slovenske občine. Na terenu lahko z našimi rešitvami preverite stanje parcel v zemljiški knjigi, natančno lokacijo parcelnih mej ali pa ugotovite potek gospodarske javne infrastrukture (GJI).

Naše izkušnje in interdisciplinarni pristop zagotavljajo natančnost, zanesljivost in učinkovite rešitve, ki pomagajo pri boljšem načrtovanju, kontroli stroškov in transparentnem vodenju projektov.

KLJUČ DO NATANČNE OCENE STROŠKOV

V okviru geodezije v inženirstvu se pri gradnji pogosto soočamo z velikimi vplivi zemeljskih del, kot so izkopi, nasipi in premestitve zemeljskih mas, na skupne stroške projekta. Zato je natančno določanje količin – dolžin, površin in volumnov – ključno za finančno ovrednotenje in pravilne obračune. Geodeti spremljamo gradbišča čez vse faze izvedbe: izvajamo zakoličbe, terenske posnetke, kontrolne meritve premikov in določamo spremembe v posameznih gradbenih fazah tako na terenu kot iz zraka (UAV).

V = 0,6 mio m³

KALIOPA

Strokovnjaki za zunanji vodovod in kanalizacijo

www.coma.si

Zunanji vodovod

Celovite rešitve za komunalna podjetja, inštalaterje in končne uporabnike.

Kanalizacijski sistemi

PE Ljubljana
Trpinčeva ulica 49
T: 01 587 42 11

PE Maribor
Sokolska ulica 29
T: 02 429 62 90

» Leta 2018 se je oče z jadrnico odpravil iz Sredozemlja čez Atlantik in nazaj. Takrat ga ni bilo v firmi leto dni.«

»SLOVENSKI NAČIN GRADNJE JE V AMERIKI ŽE LUKSUZ.«

- Kaj Gašper Pirnar, naslednik v družbi Pirnar, meni o kakovosti slovenske gradnje?
- Kako mu je oče prepuščal podjetje?
- In kdo odloča o nakupu vhodnih vrat? So to res ženske?

Goran Novković
Foto: Barbara Reya

Gašper Pirnar je direktor podjetja Pirnar, d. o. o., naslednik svojega očeta Romana Pirnarja, ki je od deda Franca Pirnarja podedoval obrtno dovoljenje. Njegov oče je kot podjetnik začel leta 1992 v majhni delavnici.

Danes to ljubljansko podjetje, ki razvija in prodaja vhodna vrata, z njimi pa na tujih trgih ustvari kar 92 odstotkov svojih prihodkov, zaseda visoko 8. mesto na nacionalni lestvici vseh slovenskih izvoznikov, ki so povezani z graditeljstvom.

Ste vedeli, da je podjetje Pirnar na visokem 8. mestu top izvoznikov, povezanih z graditeljstvom, v tej panogi pa tudi na 21. mestu po številu zaposlenih med največjimi zaposlovalci, ki izplačujejo nadpovprečne plače?

Ne, obe informaciji sta zame novi. Pri nas zaposleni lahko zaslužijo dobro plačo glede na funkcijo, ki jo opravljajo. Lepo je slišati, da v Sloveniji veljamo za zelo uspešno podjetje. V primerjavi z našimi načrti za prihodnost pa smo majhno podjetje, ki ima ogromen potencial za rast. Zdi se, da smo na pravi poti.

Kateri so bili po vaših izkušnjah trije mejniki v razvoju podjetja, da ste tako rasli?

Moj oče je bil vizionar. Zlasti na področju dizajna in pri načinu izdelave vrat. Od tega je že 25 let. Na začetku je razvijal produkte ob pomoči svojih mojstrov, kasneje pa smo mnoge procese uspešno industrializirali.

Težko bi izpostavil tri mejnike, ker je treba biti za uspešno rast podjetja učinkovit na vseh področjih: pri dobavi, kvaliteti, ceni, hitrosti, prodaji ... Cilj mora biti, da si med najboljšimi povsod.

Na LinkedInu sem zasledil vaš zapis, da ste vodilni svetovni inovator mednarodno priznanih nagrajenih in po meri izdelanih vhodnih vrat. Ali je morda večina slovenskih podjetnikov še preveč sramežljiva in ne tako samozavestna?

» **Mit, da žena odloča o barvi in dizajnu, ni povsem resničen. Rekel bi, da odločata oba.«**

Ne, v bistvu smo zelo sramežljivo podjetje. Leta in leta smo se dokazovali na svetovnem trgu in postavljali nove trende, a si prej tega nismo upali povedati na glas. Vrsto leto so nas imeli mnogi naši nemški dobavitelji, ki obstajajo že več generacij, za veliko boljše, kot pa smo se dojemali sami.

Postopoma smo si to le upali povedati. To izjavo smo zapisali šele pred nekaj leti. Pred tem so se na primer celo naši nemški dobavitelji radi pohvalili, da nam dobavljajo komponente. Mi pa nismo znali povedati, da smo dobri.

Slovenci smo naučeni, da se ne izpostavljamo. Vendar danes menimo, da je uspeh treba pokazati ter ga seveda podkrepiti z dokazi in podatki.

Koliko prihodkov ustvarite z izvozom?

Če kot izvoz štejemo tudi prodajo v druge članice EU, je izvoza 92 odstotkov. Predvsem v državah DACH, v Avstriji, Nemčiji in Švici. To je regija s podobnimi vrednotami gradnje. Že v Franciji, Angliji, Italiji ali Grčiji je panoga malce drugačna. Naš produkt je zelo srednjeevropski. Zunaj Evrope ustvarimo manj kot deset odstotkov prihodkov.

Ali v prihodnje glede na geostrateške razmere načrtujete večjo razpršitev trgov?

Ja, v prihodnje. A to ni lahka naloga; razdalja, časovna razlika in servis so v naši panogi dejavniki, ki otežujejo poslovanje na oddaljenih trgih. Zlasti zato, ker ponujamo produkt za individualne kupce. Bolj oddaljena je neka država, težje je tam prodajati

in tudi količine so tam manjše. Lokalni proizvajalci iz naše panoge so v srednjem cenovnem razredu zelo močni.

Zgradili ste močno blagovno znamko. Kaj bi svetovali drugim podjetnikom, ki jo prav tako želijo ustvariti?

Krepitev blagovne znamke je zahtevala veliko časa, predvsem pa veliko več denarja, kot smo si predstavljali pred petimi leti. Učinki in uspeh se bodo pokazali čez čas.

To zveni zelo skromno, saj ste uspešni že zdaj.

V Sloveniji smo dosegli to, da si ljudje želijo vrata Pinar. Končni kupci nas tu dobro poznajo, v Nemčiji pa še ne. Načeloma v naši strategiji takšne ravni prepoznavnosti niti ne predvidevamo, saj smo strateško izrazito usmerjeni v B2B prodajo.

Večji trgi več stanejo. Če bi imeli v Sloveniji na primer 1.000 evrov marketinškega proračuna na leto, bi ga v Nemčiji potrebovali 40.000 evrov. Nismo še tam. Moj nasvet je zato naslednji: razumite, kdo je vaš kupec, in gradite blagovno znamko z mislijo nanj. Ciljno usmerjeno in na začetku ne preširoko.

Ste družinsko podjetje. Na poslovodni funkciji ste že izpeljali nasledstvo. Kaj bi kot pripradnik naslednje generacije svetovali družinskim podjetjem pri pripravi in izvedbi nasledstva?

Natančno to, kar je naredil moj oče. Pred 15 leti je začel odhajati na daljše dopuste. Najprej je bil na dopustu dva meseca, nato tri mesece, potem štiri in pet mesecev. Prvo, kar mora lastnik podjetja po mojem mnenju pri sebi razčistiti, je to, ali si sploh želi predati podjetje. Drug pomemben nasvet pa je, da je treba pripravo na nasledstvo začeti dovolj zgodaj.

To se mora zgoditi takrat, ko imajo starši kot lastniki še toliko elana, da lahko popravljajo napake naslednje generacije. Potem bi se morali od lokacije podjetja odmakniti tudi fizično in naslednji generaciji omogočiti samostojnost. Tako se spremeni dinamika in kmalu se izkaže, ali je naslednja generacija kompetentna ali ne.

Če ni, se ve, kaj je treba narediti. Če pa je nasledstvo kompetentno, je po mojem mnenju treba naslednikom prepustiti odgovornost in začeti uživati v preteklem delu. To je treba izpeljati postopno.

Koliko ste bili stari vi, ko se je začela priprava na nasledstvo pri vas?

Bil sem zelo mlad. Star sem bil 22 let, vodenje podjetja pa sem neuradno prevzel že pri 28 letih. Zdaj ga vodim že sedem let. Leta 2018 se je oče z jadrnico odpravil iz Sredozemlja čez Atlantik in nazaj.

Takrat ga ni bilo v firmi leto dni.

Ste kdaj v vaši družini razmišljali, da bi podjetje prodali?

Podjetje se proda, če ima finančne težave ali pa če lastnik nima vizije oziroma znanja za vodenje. To je v Sloveniji precejšnja tabu tema. O tem se ne govori na glas.

Pri nas ne razmišljamo, da bi podjetje prodali, ker imamo zelo jasno vizijo in strategijo, ki jo tudi izvajamo. Vemo, kaj bomo naredili v naslednjih petih letih, da bomo dosegli cilje.

Kako se odzivate na pomanjkanje ključnih profilov zaposlenih? Imate kaj težav z iskanjem inženirjev, industrijskih oblikovalcev? Kako jih privabite?

Načeloma pomanjkanja profilov ne zaznavamo kot problem, saj se s tem spoprijemamo vsi. Moje osebno mnenje in mnenje vodstva je, da je treba dati inženirjem možnost odločanja pri projektih. Pri nas inženirji lahko zelo hitro dobijo svoj projekt in se dokažejo, če to želijo. Zagotovimo jim ustrezne pogoje, da lahko vodijo projekt od začetka do konca. Če so inženirji po duši, imajo možnost nekaj premakniti.

POSKRBITE ZA KAKOVOSTNO HIDROIZOLACIJO OBJEKTA

Za zaščito konstrukcije pred vodo, vlago in poškodbami je ključna celovito izvedena hidroizolacija, med katerimi danes po zanesljivosti in kakovosti nedvomno prednjačijo brezstični (t. i. brezšivni oziroma tekoči) sistemi hidroizolacije.

Po nanosu se material strdi in tvori neprekinjen, brezšiven zaščitni sloj, ki učinkovito zmanjšuje tveganje za zamakanje na kritičnih mestih. Takšni sistemi so vsestransko uporabni – z ustrezno izbiro

materialov in tehnologije izvedbe jih je mogoče uporabiti tako v stanovanjski kot nizki gradnji, od temeljnih plošč, streh, zelenih in pohodnih površin do povoznih območij (npr. pod asfaltom) ter podzemnih opornih sten in pilotov. Brezstične hidroizolacijske sisteme odlikujejo številne prednosti:

Promo

HITROST

Strojna vgradnja omogoča doseganje večjih površin v istem času. Prav tako so možne fazne izvedbe ali lokalne sanacije brez večjih posegov.

KAKOVOST

Večja odpornost na vremenske razmere omogoča nanašanje tudi ob rahli vlagi ali nižjih temperaturah, z ustreznimi meritvami pa lahko zanesljivo preverimo kakovost nanosa.

ZANESLJIVOST

Popolna adhezija na podlago (beton, opeka, kamen) onemogoča odstopanja tvori neprekinjen zaščitni sloj in nima kritičnih točk puščanja.

VSESTRANSKOST

Omogočajo tudi, in so idealni, za zahtevne detajle, kot so vogali, cevni preboji, robni zaključki in stiki različnih materialov, kot tudi za neravne, ukrivljene in kompleksne površine.

» Slovenski projektanti, arhitekti in gradbeniki so svetovno na samem vrhu. Slovenci narekujemo trende.«

Kateri so glavni tehnološki trendi v dejavnosti, s katero se ukvarjate? Kaj lahko kupci pričakujejo v naslednjih petih letih?

Glavni trend v zadnjih 15 letih je, da kupec vsako leto dobi nekaj več za isto ceno. Tehnologije, ki so bile nekoč na voljo le kupcem višjega cenovnega razreda, so in bodo vedno bolj dostopne večjemu številu ljudi. Vsi optimiziramo procese v podjetju, tako da lahko nekaj naredimo ceneje. Tako bodo zdaj dražji izdelki v prihodnje vedno bolj dostopni.

Avtomobile že lahko zaklepamo s telefonom. Bo kmalu pogosto tudi zaklepanje in odklepanje vhodnih vrat s telefonom?

Vsekakor, vsi trendi in novosti nakazujejo to smer. Trenutno smo v fazi, ko je vedno več odklepanja in zaklepanja vhodnih vrat s prstnim vtisom.

To je bilo verjetno tudi varno?

Ja, saj se vrata ob zaprtju tudi sama zaklenejo.

Ali se naši gradbeni projektanti in arhitekti dovolj zavedajo novih tehnoloških trendov?

Slovenci trende narekujemo. Slovenski projektanti, arhitekti in gradbeniki so namreč v svetovnem vrhu. Tako, kot se gradi pri nas in v regiji okoli nas, se ne gradi nikjer po svetu. Način gradnje povprečne zgradbe v Sloveniji je v Ameriki že luksuz. Enako velja za Anglijo.

To pomeni, da je naš standard bivanja zelo visok.

To pomeni, da je naš standard bivanja v povprečju zelo visok.

Kako bo podjetje Pirnar videti leta 2030?

Imeli bomo čez 100 milijonov prihodkov in okoli 500 zaposlenih. Trenutno nas je 430.

Kdo je pomembnejši odločevalec pri nakupu vhodnih vrat, mož ali žena?

Mi se vedno šalimo, da je to žena. Ampak resnica je nekje vmes. Veliko sem v našem salonu, pogovarjam se z ljudmi. Za oba spola je vhod v dom pomemben. Tudi mit, da žena odloča o barvi in dizajnu, ni povsem resničen. Rekel bi, da odločata oba.

ENERGETSKA NEODVISNOST ZA VSAK DOM

Prehod v trajnostno prihodnost se začne doma.

V zadnjih letih so sončne elektrarne postale sinonim za samooskrbo, a zares energetsko neodvisni postanemo šele, ko lastno energijo tudi sami porabimo. Baterijski hranilniki nam omogočajo, da energijo, proizvedeno čez dan, uporabimo takrat, ko jo zares potrebujemo – za jutranjo kavo ali popoldansko polnjenje avtomobila.

CELOVITA PODPORA VAŠEMU ENERGETSKEMU PREHODU

V podjetju Kisik se osredotočamo na trajnostne energetske sisteme. Med drugim razvijamo tudi sisteme za ogrevanje na lesno biomaso in tako izkoristimo lokalni obnovljiv vir toplote, ki zmanjšuje ogljični odtis in podpira krožno gospodarstvo. Za svoje stranke vodimo celoten projekt od ogleda do zagona ter vas podpremo pri pridobivanju soglasij, financiranju in subvencijah. Tako je vsak dom lahko del spremembe.

KISIK

Promo

Radiator AeroFlow® lahko upravljate na daljavo

Šamotno jedro radiatorja AeroFlow® akumulira toploto in jo enakomerno oddaja v prostor.

Sončna elektrarna Sonnenkraft za vsak balkon.

S **Sonnenkraft** sončnimi celicami izkoristite moč sonca in ustvarjajte lastno energijo – čisto, zanesljivo in dostopno, tudi na balkonu.

Za prijetno toploto v vseh letnih časih poskrbi **radiator AeroFlow® s šamotnim jedrom**, ki učinkovito oddaja toploto tudi, ko preneha s porabo električne energije.

Le 20 minut porabe električne energije za eno uro ogrevanja, zato je idealen za sodobne, varčne domove.

Namestite ga lahko na steno, stabilno stojalo ali uporabite kot **mobilen radiator na kolescih** – vedno tam, kjer toploto najbolj potrebujete.

Z upravljanjem na daljavo s pomočjo aplikacije ohranite popoln nadzor nad toploto in udobjem, kjerkoli in kadarkoli.

Sonnenkraft hranilnik

Shranjuje električno energijo, proizvedeno s sončnimi celicami, in jo zagotavlja, ko jo najbolj potrebujete – tudi ponoči ali ob izpadu elektrike.

Preprosta namestitvev in nadzor prek aplikacije za popolno energetska neodvisnost.

Ustvarite svojo energijo in uživajte v toplini brez skrbi!

THERMOTEC+.SI
Šamot ♥ toplina doma

SONNENKRAFT

Foto: Depositphotos

ZAKAJ JE »DRAŽJA« PISARNA V RESNICI CENEJŠA?

- Ali poslovne prostore presoja po celotnem strošku uporabe (TCO) ali le po višini najemnine?
- Kateri elementi koncepta »vse na enem mestu« bodo najbolj zmanjšali mikroizgubo časa in produktivnosti?
- Kako naravna svetloba, kakovost notranjega okolja in trajnostni certifikat prispevajo k privlačnosti delodajalca?

Kaja Kovič

Podjetja pri najemu ali selitvi v nove poslovne prostore vse pogosteje presoja celotne stroške uporabe prostora (TCO), vpliv na produktivnost in dobro počutje zaposlenih ter trajnostne lastnosti objekta, ne le najemnine in lokacije objekta. Premiki na nepremičninskem trgu so v tem kontekstu dobili nove priložnosti, in sicer v novejših, energetsko učinkovitih stavbah, kjer je razmerje med ceno in vrednostjo pogosto ugodnejše, kot se zdi na prvi pogled.

1. Celotni strošek uporabe je več kot najemнина

Primerjava med novejšimi in starejšimi poslovnimi objekti kaže, da nižji obratovalni stroški pogosto izničijo razliko v višji najemninii ter hkrati prinesejo višjo kakovost uporabe. Določeni sodobni objekti imajo obratovalne stroške okoli tri evre na kvadratni meter (m^2), medtem ko ti v starejših stavbah pogosto znašajo od sedem do osem evrov na m^2 ali več (Kristalna palača ima na primer stroške več kot sedem evrov/ m^2).

Če najemnino 19 evrov na kvadratni meter postavimo ob bok trem evrom na m^2 pri stroških novejšega objekta ter najemnino 15 evrov na m^2 osmim evrom na kvadrat pri stroških starejšega, je skupna mesečna obremenitev najemnika v novejšem objektu nižja. Ne pozabimo, da ob tem praviloma dobi še boljšo uporabniško izkušnjo: več svetlobe, boljšo klimo, sodobno tehnično infrastrukturo in dodatne lastnosti prostora, ki vplivajo na učinkovitost dela.

Primož Jamšek iz podjetja Finforti, ki je specializirano za upravljanje poslovnih nepremičnin in svetovanje na področju trajnostnih investicij s poudarkom na optimizaciji stroškov, finančni učinkovitosti in dolgoročni vrednosti poslovnih prostorov, pojasnjuje, da energetske učinkovite stavbe pomenijo več kot prihranek:

»Merila pri izbiri poslovnih prostorov se hitro spreminjajo. Stavbe, ki so bile še pred nekaj leti označene kot razred A, danes pogosto sodijo že v razred B, saj so zahteve glede tehnologije, udobja in trajnostne učinkovitosti res močno napredovale. Kakovost gradnje, notranje udobje in dostopnost postajajo pomembnejši dejavniki kot sama lokacija v mestnem jedru.«

»Čeprav so najemnine za novejše in učinkovitejše stavbe navadno višje, se to dolgoročno izplača.«
Teja Majcen, nepremičninska agencija Baza

Po njegovih besedah višja najemnina ne pomeni nujno dražje izbire: »Strošek upravljanja v novejših objektih se v Ljubljani giblje med 2,5 in 9 evri na kvadratni meter. Pri nas, v DCB Montani (podjetje Finforti deluje tudi kot souporabnik in upravljevec poslovne stavbe DCB Montana, ki velja za enega najnaprednejših trajnostnih objektov v Sloveniji, op. a.), znaša skupaj z individualno porabo približno 4 evre, kar pomeni, da je lahko skupni mesečni strošek nižji kot v starejših poslovnih stavbah.«

Jamšek dodaja, da sodobne poslovne stavbe postajajo podaljšek kulture podjetja: »Zaposleni se vračajo v pisarne le, če se v njih počutijo dobro in produktivno. Kakovostni prostori ustvarjajo občutek povezanosti in pripadnosti, kar neposredno vpliva na zadovoljstvo in zvestobo zaposlenih.«

www.slemensek.si

Globoko temeljenje in sidranje

Gradbena in zemeljska dela

Gradnja in vzdrževanje cest

Varovanje gradbenih jam

Rušitvena dela

» Stavbe s certifikatom DGNB niso le energetsko učinkovite, temveč tudi prijaznejše do ljudi in okolja.«

Peter Smodiš, avditor DGNB

2. Podjetja vse bolj povprašujejo po novih prostorih

Za mnenje smo vprašali tudi Tejo Majcen iz nepremičninske agencije Baza, ki se strinja z Jamškom: »Na nepremičninskem trgu opazamo vse večje povpraševanje po novejših, energetsko učinkovitih in trajnostno zasnovanih poslovnih prostorih. Čeprav so najemnine za takšne stavbe pogosto višje, se to dolgoročno izplača zaradi nižjih obratovalnih stroškov, večje udobnosti za zaposlene ter boljšega vtisa na stranke in partnerje.«

Za podjetja to pomeni, da je treba presojati celostno stroškovno sliko, zlasti energijo, hlajenje, ogrevanje in vzdrževanje, ter strateško vrednost lokacije (dostopnost, javni prevoz, parkirišča). Pri odločitvah, ki neposredno vplivajo na privabljanje kadrov, ohranjanje zaposlenih in uspešnost poslovanja, morajo biti človeški dejavniki, kot so naravna svetloba, ergonomska zasnova in dodatne ugodnosti, popolnoma enakovreden kriterij stroškom.

3. Veliki prihranki zaradi mikroizgube časa

Tudi globalne raziskave kažejo, da zasnova novejših poslovnih kompleksov združuje ključne podporne storitve: konferenčne prostore, restavracije, prostore za neformalna srečanja, telovadnice, parkirišča in pogosto še dodatne poslovne storitve v pritličju, kot omenjata Jamšek in Majcnova.

Rezultat je merljiv prihranek časa na ravni posameznika in ekipe. Sogovornica opaža, da se, ko ima podjetje vse ključne funkcije združene v istem objektu, bistveno zmanjša mikroizguba časa zaradi logistike za kosila, iskanja parkirišč ali organizacije internih srečanj ali sestankov. »Večje ekipe tako hitro prihranijo kar nekaj ur na teden, to pa se odraža v bolj osredotočenem delu in višji produktivnosti.«

Z vidika upravljanja poslovne učinkovitosti gre za seštevek majhnih izboljšav: hitrejša organizacija sestankov (konferenčne sobe v hiši), manj prekinitiv (restavracija in kavarne v objektu), lažje izvajanje programov dobrega počutja (fitnes, zunanje površine) in manjša transakcijska trenja (recepција, varovanje, pametni dostopi). Za vodstva to pomeni bolj predvidljivo planiranje, za zaposlene pa manj kognitivnih obremenitev in logističnih zastojev čez dan.

6 OPERATIVNIH PRIPOROČIL ZA VODSTVA

1. Cena.

Merite TCO, ne le najemnine. Vključite energijo, hlajenje/ogrevanje, vzdrževanje, varovanje, upravljanje, parkirišča in storitve v stavbi.

2. Kadri.

Prednost naj imata naravna svetloba in kakovost notranjega okolja. Vpliv na produktivnost, zdravje in zadržanje kadrov je dolgoročno poslovno pomembnejši od nominalne razlike v najemni.

3. Čas.

Mislite na koncept »vse na enem mestu«. Preverite, katere storitve so v objektu dejansko na voljo (konferenčne sobe, fitnes, kolesarnice, polnilnice, zeleni prostori) in kako znižujejo mikroizgubo časa.

4. Počutje.

Ocenite certifikate (na primer DGNB). Razumite vpliv kriterijev na TCO, dobro počutje zaposlenih in pogoje financiranja.

5. Dostopnost.

Premislite o lokaciji in dostopnosti. Javni prevoz, cestni priključki, parkiranje in peš dostop vplivajo na stroške, točnost in zadovoljstvo ekip.

6. Fleksibilnost.

Prostor naj bo fleksibilen. Modularnost, nadgradljivost in možnost različnih načinov dela (tihe cone, projektne cone, hibridni prostori) zmanjšujejo tveganje prihodnjih selitev.

4. Pozor na koristi naravne svetlobe

Globalne raziskave dosledno nakazujejo, da na dobro počutje in delovno učinkovitost pomembno vpliva tudi naravna svetloba. Poročila navajajo med 15- in 20-odstotno višjo produktivnost, 30 odstotkov večje zadovoljstvo, manj odsotnosti ter boljšo kognitivno zbranost pri zaposlenih, ki delajo v svetlih, vizualno udobnih prostorih.

Učinek je dvojen: neposredno izboljša delovno izkušnjo posameznika in posredno zniža stroške (manj bolniških odsotnosti, manj fluktuacije, manj

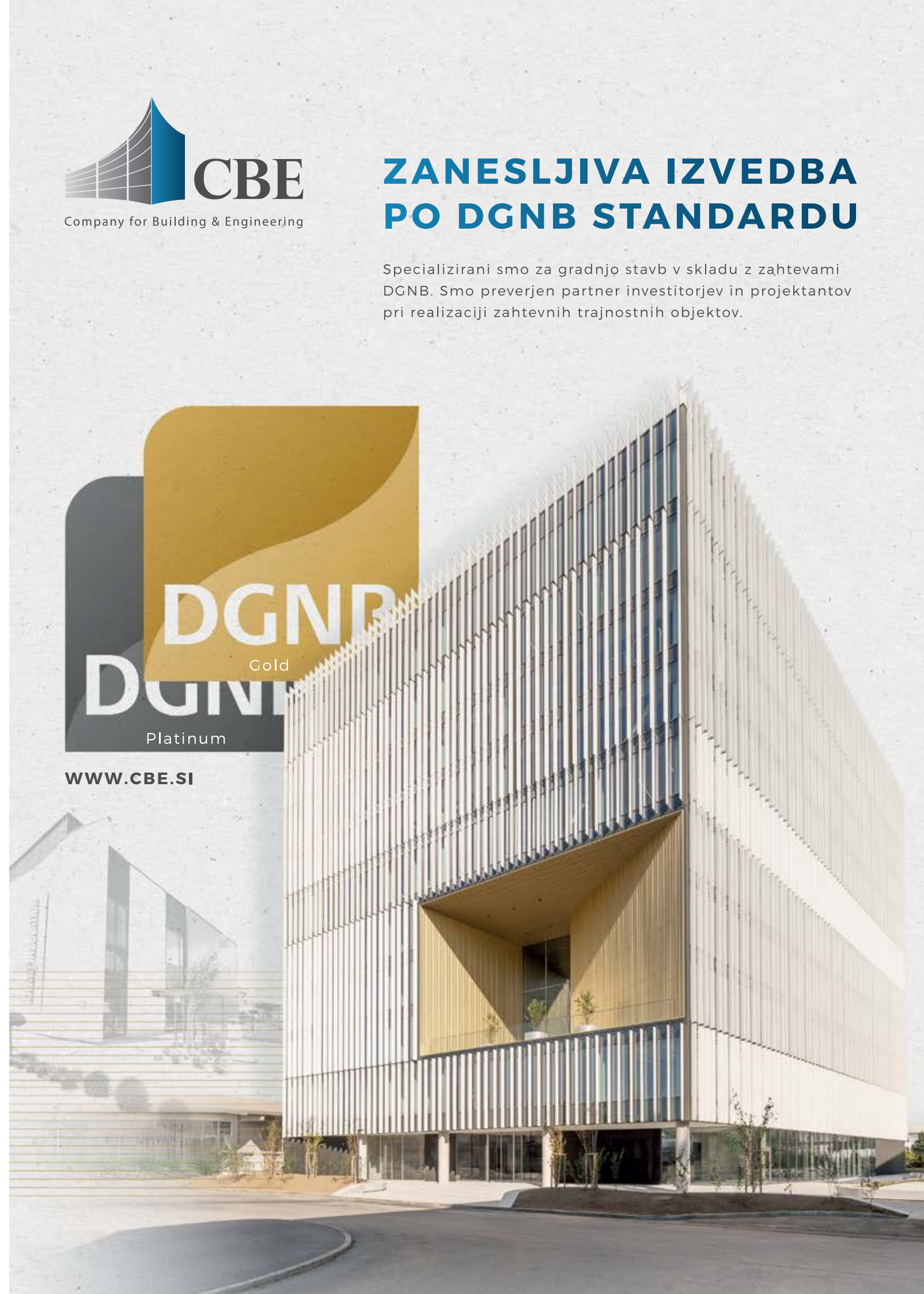

ZANESLJIVA IZVEDBA PO DGNB STANDARDU

Specializirani smo za gradnjo stavb v skladu z zahtevami DGNB. Smo preverjen partner investitorjev in projektantov pri realizaciji zahtevnih trajnostnih objektov.

WWW.CBE.SI

» Stavbe, ki so bile še pred nekaj leti označene kot razred A, danes pogosto sodijo že v razred B.« Peter Smodiš, avditor DGNB

težav s tako imenovano očesno utrujenostjo in glavoboli). V praksi to pomeni, da so svetli, dobro zasnovani prostori poslovna naložba, ne estetska nadgradnja.

5. Trajnostni certifikati: DGNB kot celovit standard

Vse pomembnejši del investicijske logike je trajnostna naravnost objekta, tako zaradi učinkov na stroške kot zaradi dostopa do ugodnejših virov financiranja. Med najpomembnejšimi shemami izstopa DGNB. Avditor Peter Smodiš, pooblaščen strokovnjak, ki vodi postopek certificiranja stavbe po sistemu DGNB, pojasnjuje:

»Sistem certificiranja DGNB je najmlajši med tremi največjimi, ob britanskem BREEAM-u in ameriškem LEED-u, ter hkrati najbolj evropsko naravn.

Ocenjuje celoten življenjski cikel stavbe v šestih sklopih: ekološka, ekonomska, socialno-funkcionalna, tehnična, procesna in trajnostna kakovost lokacije. Takšna celovitost pomeni, da stavbe s certifikatom DGNB niso le energetske učinkovite, temveč tudi prijaznejše do ljudi in okolja.«

DGNB z naborom približno 37 kriterijev (odvisno od variante) deluje kot orodje za investitorje, arhitekta in projektante pri odločanju ter hkrati kot neodvisna potrditev kakovosti (bron, srebro, zlato, platina). Praksa kaže na nižjo porabo energije in vode, manj odpadne vode ter nižji TCO zaradi učinkovitejšega upravljanja, vzdrževanja in obnove. Pozitiven vpliv na uporabniško izkušnjo (manj zdravstvenih težav, večja storilnost, hitrejša oddaja ali prodaja prostorov) je tako dodaten razlog, da se certifikat odraža tudi v vrednotenjih in pogojih financiranja.

»Vedno več finančnih institucij podpira projekte s certifikatom DGNB, pogosto z ugodnejšimi kreditnimi pogoji. Trg je ugotovil, da trajnostne stavbe niso le okoljsko odgovorne, temveč tudi finančno smiselne,« dodaja Smodiš.

Pod črto: za vodstva je najprimernejše merilo to, kateri prostor bo dolgoročno izboljšal rezultate podjetja – finančno, kadrovsko in operativno.

Sejem Dom

Sejem graditeljstva

11.–15. marec 2026

Gospodarsko razstavišče, Ljubljana

www.sejemdom.si

ILLY V VAŠI PISARNI PRAVI UŽITEK NA DELOVNEM MESTU

Odlična kava spodbuja dobro počutje, ustvarjalnost in učinkovitost v pisarni, pa tudi dobro voljo in razpoloženje med sodelavci. Kadar kavo postrežemo strankam in gostom, je okusen espresso tudi znak standarda podjetja. Za majhne in večje pisarne illy ponuja kavne aparate na kapsule MPS ali na kavo v zrnju.

V vsakem primeru bo rezultat popolna skodelica kave.

LIVE HAPPILLY

Espresso d.o.o.
Uradni distributer illycaffè

T 01 422 88 88
E illy@espresso.si

 espresso.si

Foto: Depositphotos

VČERAJ ŠE ZNANSTVENA FANTASTIKA, DANES ŽE NOVA REALNOST

- Ste že slišali za superles? Je res boljši od jekla?
- Ali ne bi bilo praktično, če bi lahko v stavbe vgradili materiale, ki bi lahko hkrati shranjevali energijo?
- Ali veste, da v svetu že snujejo vertikalna in plavajoča mesta? Kaj bo cenejše?

Maja Virant

Svet se spreminja s svetlobno hitrostjo. Prav vse gospodarske panoge doživljajo tektonske premike in gradbeništvo ni izjema. Materiali in rešitve, ki prihajajo na trg, pogosto spominjajo na znanstveno fantastiko. Z izboljšanimi gradbenimi lastnostmi in predvsem z večjim posluhom za naš planet preoblikujejo panogo. Poiskali smo top 5 inovativnih materialov.

TOP 5 INOVATIVNIH MATERIALOV ZA GRADNJO

1. Superles (Superwood)

Gre za nov material, ki ga je razvilo podjetje Invent-Wood. Molekularno modificiran les (del lignina je odstranjen, preostala celuloza pa močno stisnjena) je po trdnosti primerljiv z jeklom in v nekaterih primerih celo boljši od njega, vendar je veliko lažji.

SODOBNA TRAJNOSTNA GRADNJA TURISTIČNIH OBJEKTOV Z LESENO MASIVNO KONSTRUKCIJO PO SISTEMU »X-LAM«

Če so še nedavno v klasičnem gradbeništvu v turističnih mestih ob Jadranski obali prevladovali gradbeni materiali, kot so kamen, opeka, beton in jeklo, les pa je bil nekoliko zapostavljen, danes ni več tako.

Sodoben trend gradnje iz lesenih masivnih križno lepljenih ploskovnih elementov se je intenzivno začel izvajati tudi na Hrvaškem, kjer v Istri v Umagu nastaja trenutno največji lesni kompleks apartmajskih blokov v neposredni bližini morja.

Prednost objektov, sestavljenih iz lesenih masivnih križno lepljenih sten in plošč, se predvsem odraža v veliki potresni in požarni odpor-

nosti, v veliki svobodi arhitekturnega izražanja in s tem možnost izvedbe drznejših in zahtevnejših objektov. V bivanjskih objektih v primorskem klimatskem pasu, kjer so vroča poletja in mile zime, konstrukcije iz naravnih materialov ne akumulirajo toplote poleti in hladu pozimi, zato so ravno lesene

masivne konstrukcije najbolj primerne za hitro doseganje zelenega temperaturnega režima v apartmaju. Poleti hitro in z manj energije klimatskih naprav vzdržujemo ugodno bivalno klimatsko udobje, pozimi pa zelo hitro dosežemo zeleno temperaturo v prostoru. Pri klasičnih konstrukcijah to traja mnogo dlje, saj moramo ogreti tudi konstrukcijo, da dosežemo takšno bivanjsko ugodje, da ne občutimo sevanja hladu konstrukcije, za kar pa se porabi veliko več energije. Tako je v bivalnih objektih, ki se občasno uporabljajo izven turistične sezone, lesena masivna konstrukcija zelo primerna izbira. Več o sami tehnologiji lesene masivne X-Lam CLT gradnje je zapisano na www.cbd.si.

CBD

masivne lesene konstrukcije

Današnji čas narekuje uporabo **sodobnih trajnostnih materialov** podprtih s kompetentnimi in strokovnimi projektantskimi rešitvami. Tako je **les** ključni trend moderne in ekološke gradnje, s katerim lahko zaradi dosežkov tehnološkega razvoja realiziramo večino arhitekturnih izzivov.

Podjetje CBD je specializirano za projektiranje in izvedbo vseh vrst lesenih konstrukcijskih sistemov. V sodelovanju s proizvajalci križno lepljenih (**Xlam**) lesenih masivnih plošč razvija in izvaja moderne, ekološke, energetske varčne ter potresno varne gradnje tako enodružinskih hiš kot tudi večnadstropnih stavb ter nadgradenj obstoječih objektov.

Značilnost našega dela so vrhunska strokovnost, bogate izkušnje in inovativne rešitve. Zaupajte znanju in izkušnjam ter stopite z nami na pot prihodnosti v lesu.

CBD - vaš partner od ideje do izvedbe

CBD gradbeno in poslovno projektiranje d.o.o.
Lopata 19G, Celje **biro** Sojerjeva 3, Ljubljana
T +386 (0)5 90 47 537 **M** +386 (0)41 842 752
e cbd@cbd.si www.cbd.si

Xlam.

projektiranje
rekonstrukcije
novogradnje
nadgradnje

Aerogeli iz bakterijske celuloze imajo zelo nizko toplotno prevodnost, kar pomeni, da so odlični za toplotno izolacijo.

Superles je že požarno odporen, odbojen in ne občutljiv na gnitje ter se ponaša z izboljšanimi mehanskimi lastnostmi.

Les tako ne bo uporaben le pri oknih, fasadah in notranji opremi, pač pa bo lahko prevzel veliko večjo vlogo tudi v nosilnih konstrukcijah, če bo seveda uspešno certificiran.

Vir: *InventWood.com*

2. Strukturne baterije v materialih (SBC materiali, Structural Battery Composites)

To so inovativni materiali, ki združujejo funkcionalnost nosilnih struktur in shranjevanja električne energije. To pomeni, da lahko deli objektov, kot so stene ali tla, prispevajo k energijski avtonomiji, saj hkrati delujejo kot nosilni elementi in akumulatorji.

Testiranja so obetavna. Zamenjava strehe električnega vozila s SBC materialom lahko zmanjša težo vozila za 20 odstotkov, kar omogoča večjo kapaciteto baterije in daljši doseg, piše Jennifer L. Schenker na spletnem portalu The Innovator.

Trenutno se tehnologija razvija in je v zgodnji fazi raziskav, vendar kaže velik potencial za prihodnost, predvsem z vidika trajnostnosti in energijske učinkovitosti. Izzivi ostajajo doseganje potrebne energijske gostote, dolgoročna stabilnost in varnost materialov.

Vir: *Rinnovabili.net*

Raziskovalni inštitut InnoRenew CoE v okviru projekta LIVEMAT razvija hibridne žive materiale za gradbeni sektor.

3. Natezni kamen (Tensioned Stone)

Gre za napreden gradbeni material, ki združuje naravni kamen z napetostnimi elementi, kot so jekleni kabli ali palice. Tako doseže večjo nosilnost in fleksibilnost. Ta tehnika omogoča uporabo kamna kot strukturnega materiala v sodobni gradnji, kjer bi sicer uporabljali beton ali jeklo.

Napeti kamen je že uporaben v praksi, denimo pri gradnji mostov. Takšni že stojijo na Japonskem, v Švici, Nemčiji in Španiji. Ta material se uporablja tudi za stabilizacijo lokov in stopnišč, v zgradbah pa ga najdemo v fasadah in notranjih stenah, kjer se uporablja kot estetski in strukturni element.

Vir: *Stonespecialist.com*

4. Materiali, ki se razvijajo sami (Living Materials)

V gradbeni material integrirajo žive organizme, denimo glive, bakterije ali alge. To materialu omogoča, da se odziva na okoljske spremembe, se sam obnavlja ali celo proizvaja energijo.

Med te materiale sodi tudi samozdravilni beton. Ta vključuje bakterije, ki ob prisotnosti vlage tvorijo kalcijev karbonat in zapolnijo mikropoke v betonu.

Manj znani so micelijski kompoziti. Gre za uporabo gliv za ustvarjanje lahkih, trdnih in biološko razgradljivih materialov. Pri bioaktivnih prevlekah uporabljajo glivne biofilme za zaščito površin pred vremenskimi vplivi in onesnaževanjem.

Na področju živih materialov se nekaj že dogaja tudi pri nas. Raziskovalni inštitut InnoRenew CoE v okviru projekta LIVEMAT razvija hibridne žive materiale za gradbeni sektor.

Vir: *Horizon-europe.gouv.fr, InnoRenew.eu*

5. Aerogel izolacije iz bakterijske celuloze oziroma filmov iz bioodpadkov

Aerogeli iz bakterijske celuloze se izdelujejo iz bakterijskih filmov (peliklov), ki se obdelajo in posušijo, da tvorijo lahke, trdne in toplotno izolativne materiale, navaja raziskovalni članek Applied Materials and Interfaces (2020) Univerze v Koloradu (<https://pubs.acs.org/doi/10.1021/acsami.0c08879>).

Ti materiali imajo zelo nizko toplotno prevodnost, kar pomeni, da so odlični za toplotno izolacijo. Lahko bi jih torej uporabili kot tanek izolacijski sloj za fasade ali okna.

Poleg tega so biološko razgradljivi in lahko nastanejo iz odpadnih materialov, kot je odpadna tekočina iz pivovarne, kot vir hranil bakterijam, ki proizvajajo celulozo, navaja strokovni članek Univerze Cornell (https://www.colorado.edu/soft-matter-physics/sites/default/files/attached-files/2020_fleury_acsami.pdf). To povečuje njihovo trajnostnost.

Zamenjava strehe električnega vozila s SBC materialom lahko zmanjša težo vozila za 20 %, kar omogoča večjo kapaciteto baterije in daljši doseg.

De Dietrich

OGREVANJE IN HLAJENJE
ŽE OD L. 1684

Poiščite svojo rešitev med **toplotnimi črpalkami, plinskimi pečmi, pečmi na olje in klimatskimi napravami** vrhunske EU kakovosti, visoke energetske učinkovitosti, varčne porabe ter maksimalnega udobja.

veto
Group
veto.si/dedietrich

3 FUTURISTIČNE NAPOVEDI V GRADBENIŠTVU DO LETA 2050

Čeprav se leto 2050 zdi še daleč, bo verjetno en, dva, tri tukaj. V gradbeništvu nas čaka vznemirljiv svet novosti. Poiskali smo 3 futuristične napovedi v panogi do leta 2050.

1. Vertikalna mesta

Vertikalna mesta so koncept visokih večnamenskih struktur, ki združujejo stanovanja, pisarne, parke, šole in kmetijstvo v eni stavbi. Ta pristop zmanjšuje potrebo po dolgotrajnih prevozi in optimizira rabo prostora v urbanih območjih.

Španski arhitekti Eloy Celaya, María Rosa Cervera in Javier Gómez so izdelali načrt za bionični stolp, ki naj bi deloval kot vertikalno mesto. Visok naj bi bil 1.228 metrov, imel naj bi 300 nadstropij, v katerih bi lahko prebivalo do 100.000 ljudi.

Struktura bi bila za 400 metrov višja od trenutno najvišje stavbe na svetu, Burj Khalife. Strošek izgradnje vertikalnega mesta naj bi bil več kot 16 milijard ameriških dolarjev. Nekaj zanimanja za izgradnjo so sicer pokazali v Hongkongu in Šanghaju.

2. 3D natisnjena hiša

3D tiskanje omogoča hitro in natančno gradnjo celotnih struktur, vključno z bivalnimi enotami in infrastrukturnimi objekti. Tehnologija uporablja lokalne materiale, kot je glina, to pa zmanjšuje stroške in okoljski odtis gradnje.

Hiša Tecla je prototip prve 3D natisnjene hiše iz gline, ki so jo zasnovali v italijanskem arhitekturnem biroju Mario Cucinella Architects, izdelali pa so jo v podjetju WASP.

Takšne hiše bi lahko bile zelo poceni, dobro izolirane, stabilne in odporne proti vremenskim vplivom. Proizvodnja bi bila zelo hitra, saj bi zahtevala zelo malo ročnega dela.

3. Plavajoča mesta

Plavajoča modularna mesta na vodi ali modularni premikajoči se urbani kompleksni sistemi so že v načrtih.

Oceanix Busan je načrt za trajnostno plavajoče mesto, zasnovano za 12.000 prebivalcev, z možnostjo širjenja do 100.000. Projekt podpira Organizacija združenih narodov, razvijata pa ga podjetje Oceanix in arhitekturni biro Bjarke Ingels Group (BIG).

Mesto bo sestavljeno iz medsebojno povezanih heksagonalnih platform, ki bodo omogočale energetsko neodvisnost, pridelavo hrane in recikliranje virov.

Začetek gradnje je sicer načrtovan za leto 2026, vendar je to odvisno od hitrosti pridobivanja dovoljenj in dokončanja načrtov. Ocenjeni strošek gradnje prve faze znaša približno 600 milijonov ameriških dolarjev.

Ocenjeni strošek gradnje prve faze plavajočega mesta znaša približno 600 milijonov ameriških dolarjev.

Foto: big.dk/projects/oceanix-busan

VEDNO ZNOVA UPRAVIČUJEJO ZAUPANJE NAROČNIKOV

Podjetje Štolfa iz Komna na Krasu že skoraj tri desetletja sledi isti viziji: graditi kakovostno, zanesljivo in s poslušom za naročnika – svojo kakovost in predanost dokazujejo z vsakim novim projektom.

z skromnih začetkov so zrasli v prepoznavno slovensko gradbeno podjetje, ki danes uspešno izvaja zahtevne stanovanjske, poslovne, industrijske in infrastrukturne projekte po vsej Sloveniji.

DELAVNOST, POŠTENOST IN STROKOVNO ZNANJE

»Naša zgodba se je začela z majhno, a predano ekipo, ki je stavila na delavnost, poštenost in strokovno znanje. Postopoma smo širili obseg del, posodabljali mehanizacijo in krepili zaupanje naročnikov. Danes naš kolektiv šteje okoli petdeset zaposlenih, za nami pa je že več kot tisoč uspešno zaključenih projektov. Kljub rasti smo ohranili vrednote družinskega podjetja – neposreden odnos, prilagodljivost in odgovornost do vsakega naročnika,« razlagajo.

PREVZEMANJE CELOTNEGA PROJEKTA

Štolfa ponuja širok nabor gradbenih storitev – od zemeljskih in betonskih del do izvedbe objektov na ključ. Zadnja leta največ povpraševanja beležijo pri industrijsko-skladišnih in poslovnih objektih, močno zastopane pa ostajajo tudi stanovanjske gradnje in infrastrukturni projekti. Trg se spreminja, naročniki pa vse bolj iščejo zanesljivega izvajalca, ki lahko prevzame celoten projekt – od načrtovanja do

izvedbe – ter zagotovi kakovost, terminsko točnost in strokovno izvedbo.

ŠTEVILNE REFERENCE

Posebej so ponosni na pestro paleto referenc, ki potrjujejo njihovo zanesljivost in širino znanj. Med vidnejšimi projekti izstopajo industrijski objekt Metrel Horjul, Mebor Železniki, večstanovanjska objekta Vili Tabor Ljubljana, most čez reko Pivko pri Postojni, prenova poslovalnic Gorenjske banke ter tovarna za proizvodnjo peletov RZ Pelletz Pivka. »Vsak od teh projektov je bil na svoj način zahteven in je predstavljal priložnost, da znova potrdimo ugled podjetja, ki zna obvladati tudi najbolj kompleksne gradbene izzive,« pravijo.

SKRB ZA ZAPOSLENE IN OPREMO

Velik poudarek namenjajo strokovnosti in razvoju ekipe. Njihovi zaposleni se

redno udeležujejo internih usposabljanj in strokovnih izobraževanj s področja kakovosti, varnosti in novih tehnologij. Nenehno posodablajo strojni park, saj verjamejo, da sodobna oprema in usposobljeni ljudje tvorijo najboljšo kombinacijo za učinkovito in varno gradnjo.

GRADITI ZANESLJIVO

»Po skoraj tridesetih letih delovanja ostajamo zvesti osnovnemu vodilu – graditi zanesljivo. V podjetju Štolfa združujemo tradicijo, izkušnje in sodobne pristope, kar nam omogoča, da tudi najzahtevnejše projekte izvedemo kakovostno, pravočasno in z zadovoljstvom naročnika. Naša največja vrednota ostaja zaupanje, ki ga z vsakim novim projektom znova upravičimo,« poudarjajo.

Foto: Depositphotos

ALGORITEM UI KOT NADZORNIK: MU BOSTE ZAUPALI?

- Kako naj v procese vključimo umetno inteligenco, da bi odločitve pri tem še vedno sprejemali ljudje na podlagi podatkov?
- Ali sta BIM in digitalni dvojček že vaš standard od načrtovanja do upravljanja objekta – in če ne, kaj vas pri tem zadržuje?
- Kako lahko pametna stavba v praksi v realnem času zniža stroške, izboljša udobje in dvigne produktivnost ekip?

Marija Mica Kotnik

Pri digitalizaciji v gradbeništvu, ki se odvija na več ravneh hkrati, ključni premik prinaša uporaba umetne inteligence (UI), ki omogoča boljše načrtovanje, napovedovanje in spremljanje kakovosti. »To niso več poskusi, ampak realni procesi, ki izboljšujejo odločanje in učinkovitost,« njene prednosti izpostavljajo v podjetju GIC gradnje.

A. Trendi gradnje in vzdrževanja

V GIC gradnjah dodajajo, da so ključni trendi gradnje in vzdrževanja zgradb naslednji:

1. BIM je center.

Osrednjo vlogo ima BIM (Building Information Modeling – industrija gradbenih materialov), ki je postal skupni jezik projektiranja, izvedbe in vzdrževanja. Z njim zagotavljamo preglednost, sledljivost

in enoten pogled na podatke v celotnem življenjskem ciklu objekta.

2. Digitalni dvojčki.

Pomembno vlogo igrajo tudi digitalni dvojčki, ki povezujejo BIM, senzoriko in izvedbene podatke; ti omogočajo sproti vpogled v kakovost, porabo, ogljični odtis in delovanje objektov.

3. Sistem trajnostnosti.

Z razvojem digitalnih potnih listov ter vključevanjem EPD in LCA podatkov postaja trajnostnost sledljiva in merljiva – kar je nujno za skladnost z evropsko taksonomijo in krožno rabo materialov.

4. Digitalna preobrazba.

Ta se ne dogaja brez ljudi. Znanje, sodelovanje in razumevanje podatkov so danes enako pomembni kot tehnologija sama.

Podobno menijo v podjetju Protim Ržišnik Perc, kjer so vsi ključni trendi digitalizirane gradnje in vzdrževanja stavb že integrirani v njihov vsakodnevni delovni proces, se medsebojno dopolnjujejo in povečujejo učinkovitost projekta. Ti trendi so:

Pametna stavba je orodje za trajnostno upravljanje, ne zgolj za prihranek energije.

1. BIM & digitalni dvojčki

BIM presega 3D, 4D in 5D modeliranje, saj danes prihajamo do 7D in digitalnih modelov – dvojčkov. V arhitekturno-inženirski stroki BIM vključuje stroške, čas, trajnostnost in vzdrževanje, globalno pa se pojavlja tudi kot IM (Information Modeling).

Vsak investitor kot dober gospodar potrebuje celovit pregled nad projektom. Integralni pristop obravnava projekt od ideje do končne realizacije in nadalje do FM (Facility Management – upravljanje objektov). Strokovnjaki v podjetju Protim Ržišnik Perc spremljajo stroške gradnje, optimizirajo časovne roke in preverjajo stroškovno učinkovitost vgradnje materialov.

Digitalni dvojček je njihov interni standard, ki omogoča spremljanje realnega objekta med gradnjo ter izboljšuje upravljanje, energetsko učinkovitost in prediktivno vzdrževanje. Za spremljanje digitalnega modela uporabljajo 360-stopinjske kamere, ki omogočajo tudi pripravo podatkov za FM.

TEHNOLOGIJA ZA PAMETNA GRADBIŠČA

Slovenski programerji so dejavni tudi v gradbeni industriji po vsem svetu

V gradbeništvu mnoge odločitve temeljijo na zanesljivem posnetku dejanskega stanja terena, zlasti pri količinah materiala, prevzemih, situacijah ali dokumentiranju izvedbe.

3Dsurvey je "vse v enem" programska oprema za obdelavo prostorskih podatkov v vseh fazah projekta.

S **3Dsurvey** lahko obdelate posnetke iz brezpilotnega letala ali kamere, LiDAR/SLAM naprav ali videa. Združuje različne podatke v enoten model (oblač točk, DSM, itd). Omogoča uvoz obstoječih podatkov (npr. LAS/LAZ, DWG/DXF, TIFF) ter izvoz v standardne formate. Vgrajena CAD orodja omogočajo vektorizacijo 2D/3D modelov. Poleg tega izračuna volumne, prečne profile, izmere, kote in linije.

V primerjavi s klasičnim pristopom vam **3Dsurvey** omogoča hitrejši in cenejši zajem natančnih podatkov o terenu, pregledno primerjavo stanja, manj popravkov, jasno sledljivost ter nižje stroške priprave dokumentacije. Namesto več ločenih orodij ponuja enoten, ponovljiv način dela, ki se enostavno vključi v obstoječe procese.

3Dsurvey je v celoti razvit v Sloveniji, uporablja pa ga geodetska in gradbena stroka po vsem svetu kot del pametnejšega, podatkovno podprtega načina gradnje.

PREIZKUSITE BREZPLAČNO

Obljučite **3Dsurvey.si**

Če bodo stavbe povezane v mrežo »City Twin«, bi to lahko omogočalo simulacije, planiranje in krizno upravljanje (potresi, poplave).

2. Trajnostnost in pametno upravljanje življenjskega cikla

Trajnostna gradnja je prihodnost za naslednje generacije. Gospodarno upravljanje energije, materialov in delovne sile je ključ do dolgoročne uspešnosti projektov. V podjetju Protim Ržišnik Perc ekipa strokovnjakov za trajnostnost usmerja arhitekta in inženirje že v času projektiranja.

Med gradnjo skrbijo za pravilno poročanje, zbiranje podatkov in usmerjanje izvedbe na gradbiščih ter za usklajevanje s certifikacijskimi standardi. Digitalni modeli (Digital Twins) omogočajo analizo ogljičnega odtisa, optimizacijo materialov in izboljšano energetske učinkovitost v celotnem življenjskem ciklu stavbe.

3. Uporaba podatkovnih platform (CDE – Common Data Environment)

Centralizirano upravljanje podatkov o projektu v oblaku olajšuje komunikacijo med različnimi ekipami in investitorjem. Omogoča boljše sodelovanje med vsemi udeleženci, transparentnost, sledljivost in povezavo med fazami projekta.

4. Avtomatizacija in robotizacija gradbišč

Droni so na gradbiščih podjetja Protim Ržišnik Perc že stalnica. Oddelek geodezije spremlja napredek in nadzira gradnjo. 3D skeniranje stavb zagotavlja ključne podatke za FM in pripravo končnega projekta izvedenega stanja (PID). Avtomatizacija in robotizacija, kot so roboti za zidanje ali betoniranje ter 3D tisk elementov, zmanjšujeta napake, znižujeta stroške, izboljšujeta varnost in povečujeta nadzor nad gradnjo.

5. Integracija IoT (Internet of Things)

Senzorji, vgrajeni v konstrukcije in naprave (merjenje vibracij, vlage, temperature), omogočajo sprotno spremljanje stanja objekta in preventivno vzdrževanje. Protim Ržišnik Perc sodeluje v raziskovalnem projektu, kjer vgrajujejo senzorje, ki jih redno spremljajo in o stanju poročajo investitorju.

B. Pametna zgradba prihodnosti

V podjetju Ržišnik Perc pravijo, da si je bilo pred petimi leti še težko predstavljati, kako pozitivno bi UI lahko vplivala na delovne procese. Zaradi hitrega razvoja tehnologije pa si danes upajo napovedati, da bo pri zgradbah UI verjetno analizirala vedenje uporabnikov, porabo energije in podatke iz senzorjev ter samodejno prilagajala osvetlitev, ogrevanje, prezračevanje in varnostne sisteme.

1. Kaj lahko pričakujemo od UI?

»Trajnostne in pametne stavbe že zdaj proizvajajo in shranjujejo energijo (sončne celice, baterije), UI pa bo verjetno upravljala pretok energije med stavbami in omrežjem. Tudi promet, energija, voda in odpadki bodo nekoč prek centralnega sistema upravljani z UI, ki bo optimizirala tokove glede na podatke v realnem času, seveda ko bo to omogočala tudi infrastruktura. Marsikateri posamezni proces infrastrukture ima že zelo dobro vpeljšano digitalizacijo, nadgradnja pa bo navezava vseh,« so prepričani pri Protimu Ržišnik Perc.

Posamezni investitorji že danes zahtevajo digitalne dvojčke, slej ko prej pa jih bo imela večina novogradenj. »Če si to predstavljamo in bodo stavbe povezane v mrežo City Twin, bi lahko to omogočalo simulacije, planiranje in krizno upravljanje (potresi, poplave),« dodajajo.

Po drugi strani opozarjajo, da je pri konkretni uporabi UI še nekaj izzivov pri že obstoječih stavbah, ki vsega tega še nimajo oziroma v svoji življenjski dobi tega morda nikoli ne bodo imele. »Predvidevamo lahko, da se bodo uporabljeni prostori lahko 'učili' od uporabnikov – prepoznali njihovo rutino, temperaturne in svetlobne preference ter ustvarjali optimalne razmere za bivanje in delo.«

Uporabljeni prostori se bodo učili od uporabnikov – prepoznali njihovo rutino, temperaturne in svetlobne preference, ustvarjali optimalno bivanje in delo.

V podjetju GIC gradnje pa pravijo, da pametna zgradba prihodnosti ne bo le energetske učinkovita, temveč celostno trajnostna. Njena vrednost ne bo v količini vgrajene tehnologije, ampak v tem, kako dobro bo znala upravljati lastne vire ter zagotavljati kakovost bivanja in dolgo življenjsko dobo.

»Pametna stavba združuje podatke o delovanju sistemov, porabi energije in materialov ter stroških vzdrževanja in jih pretvarja v odločitve, ki temeljijo

Celovite rešitve na področju elektroinstalacij od idejne zasnove, načrtovanja, izvedbe do dolgoročnega vzdrževanja.

Smo podjetje, ki sledi najnovejšim tehnološkim trendom, pri delu uporabljamo sodobne stroje in merilne instrumente.

Naši strokovnjaki vam nudijo strokovno svetovanje pri izbiri optimalnih rešitev za vaše objekte, pri čemer upoštevamo energetske učinkovitost, trajnost in dolgoročno zanesljivost.

Naše storitve

Instalacije

Transformatorske postaje

Meritve

Delo na višini

Tehnično varovanje

Baterijski hranilniki

Sončne elektrarne

Strelovodi

Javna razsvetljava

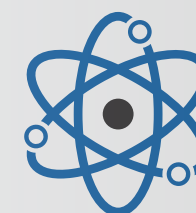
Radmirje 93,
3333 Ljubno ob Savinji

+386 (0)41 467 018

info@elektro-ugovsek.si

elektro
UGOVŠEK

www.elektro-ugovsek.si

Tudi promet, energija, voda in odpadki bodo nekoč prek centralnega sistema upravljani z umetno inteligenco.

na dejstvih. Digitalni dvojček ji omogoča, da sproti spremlja svoje stanje, prepozna odstopanja in napoveduje potrebna vzdrževalna dela – ne le zaradi učinkovitosti, ampak tudi zaradi ohranjanja vrednosti in trajnosti.

Pametna stavba je zato orodje za trajnostno upravljanje, ne zgolj za prihranek energije. Takšna zgradba podpira zdravje, udobje in produktivnost uporabnikov, zmanjšuje stroške obratovanja in omogoča transparentno poročanje o vplivih.

2. Kako se UI uporablja v praksi?

V podjetju Protim Ržišnik Perc UI trenutno najbolj uporabljajo pri optimizaciji projektiranja in načrtovanja. »UI algoritmi (na primer generativno oblikovanje) predlagajo različne prostorske, konstrukcijske ali energetske rešitve, skladno z našimi vstopnimi kriteriji. UI v podjetju jemljemo in uporabljamo kot

osebne asistente, ki imajo ogromno bazo podatkov.

Skupaj s temi bazami ter našimi strokovnimi odločitvami in izkušnjami smo lahko odlični sodelavci vsakega investitorja. Z digitalizacijo v podjetju na različnih internih področjih uvajamo UI kot pomoč pri iskanju posameznih podatkov iz naših internih baz projektov,« razkrivajo.

V gradbeništvu je UI vsestransko uporabna, za-trjujejo v Protimu Ržišnik Perc:

- ★ Na gradbiščih. Podpira robotiko, drone za 3D skeniranje in računalniški vid (computer vision), ki samodejno prepozna odstopanja načrtov od realnega stanja ter opozarja na napake ali varnostna tveganja.
- ★ Pri proračunu in časovnici. UI združuje zgodovinske podatke različnih projektov in segmentov, kar omogoča natančnejše napovedi vrednosti investicij, tveganj zamud ali prekoračitve proračuna ter optimizacijo časovnic gradnje.
- ★ Pri vzdrževanju. UI z vgrajenimi senzorji omogoča napovedno vzdrževanje, saj analizira podatke o vlagi, vibracijah in porabi energije ter predlaga posege, še preden pride do okvare.

POSTANITE ENERGETSKO NEODVISNI S TAB E.STORAGE BATERIJSKIMI HRANILNIKI ELEKTRIČNE ENERGIJE

TAB
Li-ion batteries

Šušteršič

Tržaška cesta 33,
1370 Logatec, Slovenija

E-pošta: info@sustersic.si
www.sustersic.si

Specialisti za Proizvodnjo in prodajo krovskih izdelkov lastne blagovne znamke

Naša ekipa vam bo z veseljem pomagala pri izbiri in vam svetovala glede naših izdelkov. V našem salonu vam nudimo prijetno nakupovalno izkušnjo, kjer si lahko izdelke ogledate v živo ter se prepričate o njihovi kakovosti in dizajnu.

OBIŠČITE NAS
v trgovini
v Logatcu

**Tradicija.
Zanesljivost.
Kakovost.**

Specialisti za Zahtevne dvige bremen

Naša ekipa strokovnjakov z dolgoletnimi izkušnjami natančno pozna vse vidike transporta, premikanja in dviga težkih tovorov. Ne glede na zahtevnost naloge ali vrsto bremena, smo tukaj, da vam zagotovimo zanesljive in varne rešitve.

**Pokličite nas na:
01 750 97 20**

Foto: Depositphotos

DO 60 % NEPOVRATNIH SREDSTEV – ZAKAJ ŠE ČAKATE?

- Ključ do uspeha: pravočasna prijava in dobro pripravljen projekt.
- Kje so priložnosti v gradbeništvu? Kdo ustreza razpisom?

Aleksandra Godec

Slovenska podjetja imajo v letu 2025 še priložnost izkoristiti pomembne finančne spodbude za naložbe v trajnostno gradnjo in energetske učinkovite rešitve. Država prek različnih razpisov spodbuja modernizacijo objektov, prehod na obnovljive vire energije in razvoj proizvodnje z nizkim ogljičnim odtisom. Na voljo so nepovratna sredstva, ugodni krediti in kombinirani finančni instrumenti, ki podjetjem omogočajo lažjo izvedbo ambicioznih projektov.

1. EKO SKLAD – Spodbude za energetske učinkovite prenove

Kaj vse je mogoče financirati?

Spodbude so namenjene več vrstam ukrepov, pri čemer so posebej zanimivi:

- ★ celovita prenova obstoječih poslovnih stavb, ki vključuje izboljšanje toplotne zaščite fasade, zamenjavo stavbnega pohi-

- štva, sanacijo strehe in druge ukrepe za zmanjšanje rabe energije;
- ★ vgradnja učinkovitih ogrevalnih sistemov, na primer toplotne črpalke, kondenzacijski kotli, prezračevanje z rekuperacijo;
- ★ namestitve sončnih elektrarn in drugih naprav za samooskrbo z energijo;
- ★ nove gradnje, kot so skoraj ničenergijske stavbe (nZEB).

Pri tem je možna tudi kombinacija nepovratnih sredstev in ugodnega kredita. »To pomeni, da podjetje lahko prejme spodbudo za celoten paket naložb, kar bistveno poveča skupni finančni učinek,« dodajajo v Tiko Pro, d. o. o.

Kdo lahko kandidira?

Vse pravne osebe, ki opravljajo gospodarsko dejavnost, ne glede na panogo ali velikost podjetja. Kot poudarjajo v družbi Tiko Pro, je pomembno le, da je stavba v njihovi lasti ali da imajo ustrezno pogodbo o upravičenosti do investicije.

Višina spodbude:

Eko sklad podjetjem omogoča pridobitev nepovratnih sredstev in/ali ugodnega kredita z nižjo obrestno mero. Višina je odvisna od vrste ukrepov in doseženih prihrankov energije.

Več informacij:

Eko sklad 2025 – nepovratna sredstva + ugodni krediti za celovite prenove, toplotne črpalke, sončne elektrarne in ničenergijske zgradbe; za vse pravne osebe.

2. SKLAD ZA PRAVIČNI PREHOD – Investicije v SAŠA in Zasavski regiji

Gre za ponovno objavo razpisa, ki prinaša pomembne spremembe.

Kaj vse je mogoče financirati?

Razpis SPP je namenjen podjetjem, ki poslujejo ali investirajo v regiji SAŠA ali Zasavje. Produktivne naložbe 2025–2028 omogoča sofinanciranje širitve in modernizacije podjetij ter povečanje dodane vrednosti. Upravičeni so stroški gradnje, nakupa in zakupa osnovnih sredstev ter patentov, licenc in druge intelektualne lastnine.

Med drugim podprte investicije torej vključujejo:

- ★ stroške gradnje (pripravljalna in zemeljska dela, gradbena dela, strojne in elektro napeljave, zunanja ureditev ...) in
- ★ stroške nakupa opredmetenih osnovnih sredstev (denimo zemljišča in zgradbe).

Kdo lahko kandidira?

Mikro, mala, srednja in velika podjetja iz regij SAŠA in Zasavje.

Minimalna vrednost investicije za podjetja, starejša od 2 let, znaša 2 milijona evrov, za mlajša pa od 500.000 do 1.999.999,99 evra.

V Zasavju in regiji SAŠA se v sklopu sklada za pravični prehod financira tudi gradnja.

Ožje območje Zasavje	Hrastnik, Trbovlje, Zagorje
Širše območje Zasavje	Litija
Ožje območje SAŠA	Velenje, Šmartno ob Paki, Šoštanj
Širše območje SAŠA	Gornji Grad, Ljubno, Luče, Mozirje, Nazarje, Rečica ob Savinji, Solčava

Pogoji za širše območje:

- ★ operacija izkazuje vpliv na ožje območje,
- ★ MSP,
- ★ vsaj 20 % vseh zaposlenih ima stalno prebivališče na ožjem vplivnem območju ALI
- ★ vsaj 20 % poslovnih odhodkov v dobaviteljski verigi je ustvarjenih s podjetji, ki imajo sedež ali poslovno enoto v ožjem vplivnem območju.

Višina podpore:

Med 40 % in 60 % nepovratnih sredstev, glede na velikost podjetja.

Rok za oddajo vlog je 1. december 2025.

Več informacij: SPP – Produktivne naložbe 2025–2028 (TIKO PRO)

Šotorske hale

Montažne hale

► Prostor za prihodnost vašega podjetja

Podjetje Schwarzmänn že več kot 30 let ustvarja prostor za rast – z jeklenimi in šotorskimi halami po meri, za vse panoge.

schwarzmänn

Več kot 2200 referenc v 25 državah potrjuje naše izkušnje in zanesljivost. Ustvarite svoj projekt po meri.

Tel: +386 1 364 73 10
www.schwarzmänn.eu
sales@schwarzmänn.eu

3. SPODBUDE ZA LESNO INDUSTRIJO – Nova priložnost z majhnim ogljičnim odtisom

Kaj vse je mogoče financirati?

Do konca leta 2025 je predviden razpis za lesno industrijo, ki bo podpiral izdelavo lesenih proizvodov z nizkim ogljičnim odtisom. Podjetja bodo lahko kandidirala za:

- ★ financiranje nakupa opreme in osnovnih sredstev za proizvodnjo ter
- ★ razvoj inovativnih lesenih izdelkov oziroma podporo projektom z inovativno uporabo lesa kot strateške surovine.

Kdo lahko kandidira?

Podjetja v lesni industriji ter podjetja, ki razvijajo nove lesene izdelke in izdelke iz lesenih tvoriv, v skladu z načeli krožnega gospodarstva.

Višina podpore:

Predvidena je kombinacija nepovratnih in povratnih sredstev (»blending« posojila).

Vlaganja v trajnostne rešitve niso več le možnost, temveč strateška nuja za podjetja, ki želijo ostati korak pred konkurenco. Razpisi prinašajo močno finančno podporo za razvoj energetsko učinkovitih objektov in zelenih tehnologij, a uspeh bo dosegel tisti, ki bo priložnost izkoristil pravočasno in premišljeno.

»Ključnega pomena ostajata pravočasna priprava kakovostnih projektov in strateško razmišljanje,« dodajajo v Tiku Pro.

Lesna industrija do konca 2025: razpis za nizkoogljične lesene izdelke s kombiniranim financiranjem (nepovratna + povratna sredstva).

mapping significant transits

VV-LOG je inovativno mednarodno logistično podjetje specializirano na področju izvajanja carinskih storitev.

Ankaranska cesta 5b,
6000 Koper - Slovenija
Phone: +386 (0) 59 020 253
Mobile: +386 (0) 51 618 777
info@vv-log.com
www.vv-log.com

Visokokvalificiran kader omogoča hitro reševanje zapletenih carinskih postopkov. Podjetje tesno sodeluje z vsemi deležniki v logističnem procesu, kar omogoča nemoteno dostavo blaga naročniku storitev.

ZANESLJIVE GRADBENE REŠITVE TUDI NA RAZGIBANIH IN OBČUTLJIVIH TERENIH

GP Brlec je gradbeno podjetje z več kot dvajsetletno tradicijo, specializirano za nizko gradnjo in zemeljska dela. Ponaša se z lastnim vsestranskim strojnim parkom in visoko usposobljeno ekipo, ki zagotavlja odzivnost, prilagodljivost in učinkovitost ter posledično hitro in kakovostno izvajanje naročil.

V podjetju GP Brlec delujejo po pristopu vitkega podjetja, kar ključno prispeva k njihovemu hitremu odzivnemu času. Strokovno usposobljeni in izkušeni zaposleni so večinoma izurjeni za opravljanje več različnih delovnih nalog, zato se zlahka prilagodijo vsakemu projektu, hkrati pa so posamezniki visoko specializirani tudi za zahtevnejša opravila. Vse potrebe zadovoljijo znotraj lastnega strojnega parka, zato niso odvisni od drugih, kar ključno doprinese k hitri odzivnosti in kakovostni izvedbi naročil.

UTRJEVANJE TERENA KOT KLJUČ DO KAKOVOSTNE GRADNJE

Podjetje GP Brlec zagotavlja širok nabor gradbenih storitev – od asfaltiranja in tlakovanja do urejanja komunalne infrastrukture, pri tem pa vedno poskrbijo za pravilno pripravo terena.

»Ustrezno utrjevanje terena je temelj vsake kakovostne gradnje. V nizki gradnji (ceste, gozdne prometnice, podporni zidovi, lesene podporne konstrukcije) utrjen teren namreč neposredno vpliva na življenjsko dobo, varnost in stroške vzdrževanja,« ob tem pojasnjuje direktor podjetja Franc Brlec. Posebej večji so tudi gradnje gozdnih prometnic, katerih posebnost so zahtevni in razgibani tereni ter okoljsko občutljiva območja. Za tovrstne podvige so potrebni visoko specializirani, izkušeni in pogumni operaterji s prefinjenim občutkom za okolje.

rani, izkušeni in pogumni operaterji s prefinjenim občutkom za okolje.

RAZVOJ ZAHTEVA NOVE STANDARDE IN VELIKE MISELNE PRESKOKE

Tako kot ostala področja gradbeništva tudi cestna infrastruktura sledi smernicam trajnostne in okolju prijazne gradnje. Poudarek je na podnebni odpornosti cest, zmanjšanju ogljičnega odtisa, uporabi recikliranih materialov in optimizaciji porabe energije v vseh fazah projekta.

»Razvoj gre v smeri podpore mehki mobilnosti in zmanjševanju motornega prometa, kar pa pomeni velike miselne preskoke tako z vidika uporabnikov kot tudi načrtovalcev in ne nazadnje nas, gradbincev. Primeri tega so zožena vozišča za namen širših hodnikov za pešce in kolesarskih stez, avtobusna

postajališča na voznih pasovih ...,« našteva direktor.

VSE TO ZAHTEVA NOVE STANDARDE GRADNJE IN NAČINE DELA, ČEMUR SE GP BRLEC PRILAGAJA:

- ★ s stopnjevanjem učinkovitosti v izogib nepotrebnemu trošenju energije in zadrževanju na posameznih gradbiščih, še posebej v ranljivih naravnih okoljih (gozd, vodotoki ...);
- ★ z usposabljanjem kadra;
- ★ s stalnim posodabljanjem voznega in strojnega parka z okolju prijaznejšimi vozili in stroji;
- ★ z optimizacijo logistike prevozov;
- ★ z uporabo recikliranih in lokalnih materialov (les, kamen);
- ★ z upoštevanjem okolja, s sodelovanjem z občinami in prebivalci pri iskanju optimalnih rešitev.

» Kakšna bo denimo oprema kuhinje, je jasno že pred začetkom gradnje. Kupec točno ve, kaj bo dobil.«

»NA SPLETU NE MOREŠ SESTI NA ZOFO ALI PREGLEDATI KUHINJSKE OPREME.«

■ Kdo sta slovenska bratranca, ki stojita ob boku najboljših svetovnih obiskovalcev?

■ Kakšno vlogo imajo danes v nakupnem procesu arhitekti?

Goran Novković
Foto: Barbara Reya

Direktor Gospodarskega razstavišča (GR) Iztok Bricl o trendih na graditeljskih sejmi, odnosu Slovencev do ambience v naših domovih, novostih na sejmi in o digitalnem komuniciranju podjetij iz te panoge.

Kaj bo novega in posebnega na novembrskem sejmu Ambient in Dom plus ter kaj na sejmu Dom spomladi 2026?

Med obema sejmoma je velika razlika. Spomladanski Dom je sejem vseh sejmov, jesenski Ambient pa je pohištveni sejem s poudarkom na ambientu in notranjem oblikovanju. Na slednjem se srečajo lesnopredelovalna industrija, inovativni startupi ter arhitekturni in oblikovalski biroji.

Na jesenskem sejmu izstopajo naše nagrade za Top ideje, povezane z ambientom. Spomladi pa bodo predstavljeni novi trendi celotnega graditeljstva. V ospredju bodo energetska učinkovitost, povezave med novimi tehnologijami in vrnitev k naravnim materialom.

Kateri trendi so trenutno hit v graditeljstvu? Katere opazate tudi na sejmi?

Slovenci zelo veliko damo na gradnjo. Naši obiskovalci zato radi pridejo pogledat, kakšni so trendi pri sistemih za boljše bivanje in udobnejši

življenjski slog pri vseh elementih gradnje od kritin, klimatskih naprav do oken in vrat. Ljudem se zdi pomembno, da v današnjem hitrem tempu življenja lahko z drugimi sobivajo čim bolj prijazno.

Na sejmu Dom so ključni trendi trajnostnost in zelena gradnja, digitalizacija in pametne tehnologije ter inovativni gradbeni materiali in tehnike.

Prav bivalno počutje je češnja na torti graditeljstva. Se klasično gradbeništvo dovolj prilagaja trendom, ko gre za ambient?

Opažamo, da se naši veliki razstavljalci zelo posvečajo celostnim ambientalnim rešitvam. Kupci namreč danes najamejo arhitekta in z njim oblikujejo svoj dom. To je velika razlika v primerjavi s preteklostjo.

Naši razstavljalci ponujajo arhitekturne nasvete. Arhitekti na sejmu malim investitorjem dejansko narišejo dom po njihovi želji takoj na začetku, namesto da bi ga opremili ad hoc po tem, ko je že zgrajen, kot smo to počeli nekoč. Kakšna bo denimo oprema kuhinje, je tako jasno že pred začetkom gradnje. Kupec od vsega začetka točno ve, kaj bo dobil.

Na jesenskem sejmu zato podelimo nagrade mladim arhitektom za prvo, drugo in tretje mesto med najboljšimi Top idejami, kjer so razstavljene avtorske kreacije obetavnih oblikovalcev, arhitektov, rokodelcev in drugih ustvarjalcev.

» Podjetja, ki so mlajša in imajo mlajše zaposlene, so na družbenih omrežjih prisotna veliko bolj kot starejša, klasična podjetja.«

Kako si razlagate, da je prav spomladanski sejem Dom paradni konj vseh vaših sejmov? Je graditeljstvo pri Slovencih res višje na lestvici pozornosti kot drugje?

Pri nas nismo lažno skromni, ko pravimo, da je sejem vseh sejmov v Sloveniji prav Dom. Obišče ga 40.000 ljudi. Privlači množice, obenem pa je to tudi poslovni sejem. Obiskovalci ne pridejo le zaradi radovednosti, temveč nameravajo tudi kaj kupiti ali vsaj pridobiti ustrezne informacije za nakup.

Kako na sejmišnih izpostavljanjih teme pametnih tehnologij in digitalnih rešitev?

Nekateri naši razstavljalci že ponujajo pametne rešitve. Ljudje lahko stopijo v hišo in pritisnejo na stikalo ali pa s funkcijami prek mobilne aplikacije upravljajo vrata, okna, ambientalna svetila. Seveda so možnosti razvoja tu velike. Želimo si čim več takšnih razstavljalcev, saj sejem mora biti trendovski.

Kakšno vlogo ima danes še dejanski sejem v primerjavi z digitalnimi dogodki oziroma digitalnimi promocijami?

» Obiskovalci na naš sejem ne pridejo le zaradi radovednosti, temveč nameravajo tudi kaj kupiti ali vsaj pridobiti ustrezne informacije za nakup.«

Pred epidemijo kovida smo še vsi hodili na sejme, v času epidemije pa smo se bolj posvetili spletu. Vendar splet sejma niti približno ne more nadomestiti. Na spletu ne moreš sesti na zofo, pregledati kuhinjske opreme in podobno.

Kaj pa sami razstavljalci? Ali svoje sejemске nastope dovolj povezujejo z lastnimi objavami na družbenih omrežjih?

Mlajša podjetja, ki imajo mlajše zaposlene, so na družbenih omrežjih prisotna veliko bolj kot starejša, klasična podjetja. Seveda so tudi izjeme. Razstavljalci bi morali sejme napovedati in jih podaljšati na svojih profilih družbenih omrežij. Mislim, da na tem področju v Sloveniji še ni bilo digitalnega preskoka v marketingu in na družbenih omrežjih. Nekateri mlajši startupi pa dobro razvijajo tudi to področje.

Kateri mladi ustvarjalci so se že preizkusili na sejmu in potem postali znani?

Nekateri med njimi so postali ne ravno zvezdniki, pač pa podjetniki z dobrimi podjetji. Razvili so dobro podjetniško zgodbo. V zadnjem času izstopa oblikovalska znamka Hangry. Bratranca Žan in Valentin Kavčič sta jo prvič predstavila na naši platformi Top ideje. Njun inovativni lesen obešalnik je med finalistami DesignEuropa Awards 2024 in WIPO Global Awards 2024. To pomeni, da sta ob boku najvidnejših evropskih in svetovnih oblikovalcev.

Podobno zgodbo pišeta družinsko podjetje 3S design, ki je razvilo lastno blagovno znamko pohištvenih dodatkov, in Tadej Juran z Ateljejem

Izdaja 2024

Izdaja 2025

Zgodbe vrhunskih slovenskih izvoznikov in športnikov.

SPORT & BUSINESS
» SUCCESS STORIES

Posebna izdaja 2026 SLOVENIAN CHAMPIONS

IZDAJA JANUARJA 2026

Revija Slovenian Champions je namenjena svetovnemu občinstvu. Naslednja izdaja revije bo na voljo na zimskih olimpijskih igrah, v Cortini d'Ampezzo 2026. Posvečena bo največjim in najnovejšim dosežkom slovenskih posameznikov in podjetij na področjih gospodarstva, športa in turizma.

Če se želite v reviji predstaviti tudi vi, nas kontaktirajte na: trzenje@podjenaslovenija.si

» Slovenski inovativni lesen obešalnik je med finalistami DesignEuropa Awards 2024 in WIPO Global Awards 2024.«

Juran, ki sodeluje pri različnih projektih – od naravnih resortov z Lushno do oblikovanja pohištva za znamko Vankish. In še bi lahko naštevali.

Gospodarsko razstavišče je na sceni v Ljubljani že 70 let. Kakšno vlogo bo imelo v prihodnosti? Kaj snujete?

V zadnjih 15 letih smo se zelo spremenili. Pred 15 leti smo od prodaje sejemske dejavnosti ustvarili 87 odstotkov prihodkov, zdaj pa le še 47 odstotkov.

Sejmi ne nazadujejo, temveč stagnirajo. Navsezadnje se je denimo tudi Dunajsko sejmišče preimenovalo v Kongresni in prireditveni center. Vsi organizatorji sejmov smo se morali prilagoditi novim trendom. Ljudje manj hodijo na sejme, več vsebin najdejo na spletu, prek spleta tudi naročajo in tako naprej.

Katere pa so druge vsebine GR in preostalih sejmov?

To so enkratni dogodki in veliki kongresi. Pri nas se je vse zasukalo; že pred leti smo začeli intenzivno razvijati kongresno dejavnost. Zdaj imamo že šest do deset večjih mednarodnih kongresov na leto, tudi z več kot 2.000 udeleženci. Dodali smo nov segment – kongresno dejavnost in velike korporativne dogodke.

Katere mednarodne dogodke na GR načrtujete v prihodnosti?

Večji mednarodni dogodki bodo povezani z večjimi kongresi. S kongresno dejavnostjo že ustvarimo 40 odstotkov prihodkov, 47 odstotkov jih prinesejo sejmi, ostale pa drugi dogodki. Več bo mednarodnih korporativnih dogodkov in mednarodnih kongresov.

Ljubljana je lepa, zanimiva turistična destinacija, tako da jo, kljub slabši letalski povezanosti, ljudje radi obiščejo. Privlačnost destinacije je pri odločitvi za lokacijo kongresa pomembna. V prihodnjem letu imamo že potrjenih sedem večjih mednarodnih kongresov s področij medicine, farmacije, veterine ...

JANTAR TRADE

REKUPERATORJI

Stranki uredimo tudi vse potrebno za pridobitev Eko sklada.

EKO SKLAD
SLOVENSKI REPUBLIKE
JANTAR TRADE

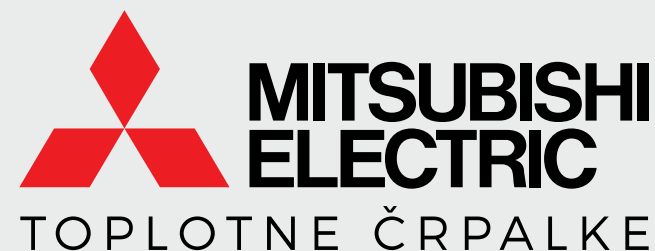

VENTS

PART OF BLAUBERG GROUP

+386 (0)31 606 000

Reverzibilne toplotne črpalke zrak-voda MEHP-iS-G07

predstavljajo popolno izbiro tudi za najzahtevnejše poslovne potrebe:

- 7 modelov od 50 do 110 kW ogrevalne moči
- vrhunski izkoristek pri delni obremenitvi
- skupinsko upravljanje »Dynamic Master«
- kompakten odtis na površino
- pametne nadzorne funkcije
- ogrevalna voda do 65 °C
- nizke emisije hrupa

Objavljen je poziv JP-OVE-04 za nepovratna sredstva za naprave z nazivno močjo večjo od 50 kW.

Za informacije nas kontaktirajte prek ponudbe@vitanest.si ali pokličite 080 1959.

VAŠ PARTNER ZA ZAGOTAVLJANJE UDOBJA IN ENERGETSKE UČINKOVITOSTI SISTEMOV OD IDEJE DO BREZHIBNEGA DELOVANJA!

Zanesljiv partner za [prodajo](#), [najem](#), [servis](#) in [svetovanje](#) pri načrtovanju sistemov hlajenja, ogrevanja in prezračevanja tudi za najzahtevnejše objekte.

Z lastno servisno ekipo, hitro dostavo in izkušnjami, ki jim zaupa industrija, poskrbimo za optimalno delovanje skozi vse leto.

TOSHIBA

energo^{plus}[®]

Zastopstva, prodaja in servis za klimatizacijo

www.energoplus.si

"Skrbimo za vaše udobje že več kot 30 let!"